Synonima magistri Johānis de garlandia cū expositiōe magistri Galfridi anglici: nuperime correcta & Londonii impressa.

Hec

Ad mare ne videar latices deferre camino.
Ignuculũ frõdes vel dẽsis addere syluis.
Hospitibusq; pira calabrus dare/vina licoꝛ/
Aut cereri fruges/apibus mel/vel thymia pratis
Poma vel Alchymoo/vel molli thura sabeo/
Nil veterum tritis ruro superaddere dictis.
Sed dare lac pueris proponens pauca pusillis
Quos solum ditant materne munera lingue.
Sermonis tribuo pueris elementa latini/
Quoꝝ multiplicẽ lectoꝛ preconcipe fructum.

¶ Cum omnis libri diuisio sit vtilis ad faciliorem acceptionem. Ad euidentiam pleniorem: ⁊ ad memoriam firmiorem. Hac de causa in duas partes diuiditur principaliter hoc volumen. in prohemium videlicet ⁊ tractatum. Prohemium incipit ibi. Ad mare ne videar. Tractatus siue pars executiua ibi. Pluribus officijs. Diuisio libri.

¶ Pars autem prohemialis diuiditur in quattuoꝛ partes. In quarũ prima vitat arrogantiã per hoc quod dicit Ad mare. ⁊c̃. vel ibi. Nil veterum tritis. In secunda captat benivolentiam per hoc quod dicit Quisquis. ⁊c̃. In tercia suscitat attentionẽ ibi. Sed multis plures. In quarta reparet docilitatem ibi cum dicit. Est opus idcirco.

¶ Item tractatus siue pars executiua diuiditur in duas partes. In quarum prima tractat autoꝛ de synonymis ibi. Pluribus officijs. In secũda parte tractat de equiuocis ibi. Augustus tyto. ¶ Ista vltima diuisio potest colligi manifeste ex dictis autoris in phemio. Unde versus. Particulis opus hoc placuit cõplere duabus. Multiuocis puoꝛ equiuocis pars altera cedit. ¶ Item vtraq; istarũ partium exequitur autoꝛ tractando sc̃ũm ordinem alphabeti. quod satis claret ex dictis ipsius (Unde) Ut quercuda loco statuant singula certo. Hoc alphabeti genus discriminat ordo.

¶ Et quia in quolibet prohemio quattuoꝛ cause debent tangi: propterea illæ in hoc prohemio videamus. Cause operis.

¶ Causa materialis tangitur ibi cũ dicit. Equiuocis ⁊ ab vniuocis synonyma distant. Nam materia est de synonymis ⁊ de equiuocis. ¶ Causa formalis tangitur ibi. Hoc alphabeti. ⁊c̃. Imitatur enim ordinem alphabeti vt satis patet.

¶ Causa efficiens tangitur cum dicit. Fallimus hinc alios ⁊ ab ipsa fallimur ipsi. ¶ Videns igit̃ magister galfridus multos decipi in fallacia singularium dictionũ eo q; non cognoscerent synonymationem et equiuocationem. hoc opus aggressus est quo eorum ignorantie ruditatem lima doctrinatiõis eraderet.

¶ His visis ad expositionẽ littere veniamus. Quidam incipiunt constructionem istoꝝ versuum. Ne videar differre. Quidam ibi. Nil veterum tritis. Et vtraq; constructio est satis probabilis. Melior est secundum quosdam de Nil veterum tritis.

Constructio versuum.

¶ Construe sic. Ego curo.i. volo. nil id est nichil: supaddere tritis id est vsitatis dictis veterꝫ scz doctorꝫ. ne videar.i. non videar.i. appaream deferre ad mare laticem/vel camino igniculum/vel addere [illegible]sis sylua frondeis: quꝫ pro et: ne videar dare hospitibus celabris.i. talibus populis qui sunt hospites.i. incole siue habitatores calabrie scz illius regionis/pira: vel dare lieo.i. deo vini: vina Aut dare cereri id est de frugum/fruges vel dare apibus mel/vel dare tima pratis id est illos flores/vel alchinoo/illi regi vel deo pomorꝫ. poma. vel dare molli sabeo thura. quasi diceret. Si presumerē componere librum ꝓpter hoc tm̄ q' libri sufficientes nō sunt traditi nobis/a factis a magistris qui tēpora nostra precesserunt (in quibus nō sufficiens tradita est doctrina) ita iuste merito deri[illegible]rer. ac si illa facerem que sunt superius memorata. Quis em̄ me nō argueret stoliditatis supreme/si ad mare aquas adducerem (qō exuberans est in aquis) si camino deferrē igniculum: qui ignibus efferuere nō desimt. Si ad syluas vndiqꝫ circūtectas frondibus folia deportarē. Si in calabriā pira trās ferrem (vbi pirorꝫ copia legitur abundare). Si vino lieū/carerē frugib⁹: apes melle: prata cum tymis/cum pomis alchinoū/cum thure sabeū: quēlibet cuꝫ suis donis ornarem/immo verius onerarē. Non equidem volo sic facere.

Constructio aliorum versuum.

¶ Construe sic. Sed ego proponens dare pusillis pueris id est iuuenibus nō adultis/lac.i. humilē doctrinam/lac dico pauca (anglice lytyll thyng) scz respectu altioris scientie que nō est conueniens pueris: nam debeꝫ adultis siue prouectis. quos scz pueros/munera materne lingue ditant.i. qui nesciunt loq nisi maternā linguā/tribuo.i. do. pueris scz talibus/elementa.i. principia vel elementa id est verba sermonis latini: quorū scz elementorꝫ: multiplicē fructū o lector ꝑconcipe. Et sic mutatur ordo constructionis ꝓper hoc relatiuū quorum quod cōuenientius incipiet cōstructionē quam finiet. Potest tamē aliter sic exponi. O lector preconcipe multiplicem fructum: quorum scz elementorū Sed prior constructio magis valet.

Quisquis abundare cupit in sermone latino
Atqꝫ reseruare que mens cito lubrica fundit
Eligat e multis hinc mutatoria vocum.
Ut diuersimode rem̄ significabit eandem.
Utqꝫ modo varias res significabit eodem
Edoret equiuocis opus hoc synonyma iungens
Uersibus a rithmis/vt vocum copia detur
Exemplis variis/brevis a producta docetur.

Constructio.

¶ Construe. Quisquis. i. quicūqꝫ cupit abundare in sermone latino. Atqꝫ ꝓper reseruare id est custodire/seu servare/que mens lubrica cito fundit. Eligat hic id est in isto libro e multis. i. de multis dictionibus et vocabulis/mutatoria. i. mutationes vocum id est dictionum. Hoc mutatorū. rij. ꝓprie est vestis pretiosa pro qua sumenda alia mutat Unde in hysto. Regum legitur q' Naamā duo veste mutatoria dedit Giezi qui fuit seruus Heliseī ꝓphete Et dicit mutatorium de muto tas. ¶ Ut diuersimode ꝛc. Construe. Hoc opus id est iste liber iungens synonyma id est librū synonymorꝫ equiuocis. i. libro equiuocorum edocet. i. docet. vt id est qualiter supple dictio vel vox significabit diuersimode id est diuersis modis eandem scz rem. Ut ista dictio ensis significabit

ista scz gladius/mucro/sica/⁊ hmõi.et p hoc intelligit synonyma.q̃ pro et.vt id est qualiter vna dictio significabit varias res id est diuersas res eodẽ modo.Ut ista dictio canis significat equiuoce:alal latrabile:piscem marinum et sydus celeste.Et per hoc intelligit equiuoca.¶ Uersibus ⁊c.Ut copia vocum id est dictionũ:detur versibus.i metris ⁊ rithmus.i.rithmicãtibus.Breuis syllaba ⁊ producta docetur variis exemplis in hoc libro.

Sub multis plures vnam rem voce sub vna
Et fieri semper quod fit plerumq̃ putamus
Fallimus hinc alios ⁊ ab illis fallimur ipsi
Est opus idcirco cognoscere qualiter ⁊ quo
Equiuocis ⁊ ab vniuocis synonyma distant.

¶ Hic docet autor q̃ aliqui credunt q̃ quelibet dictio habeat nisi vnicã significationem:fm quos nõ esset equiuocũ:vnde putant q̃ ista dictio canis nihil aliud significat nisi animal latrabile:⁊ tales taliter putantes decipiunt plerũq̃ in argumentationibus cũ ad incõuenies deducant.Unde tales volut cõcedere istam propositionẽ.Omnis canis est latrabilis:⁊ tamen illa est falsa.nam quoddã signũ cele...e est canis:⁊ tñ non est latrabile.Et istud mouet autorem tractare de synonymis ⁊ equiuocis et hmõi.¶ Etiã dicit q̃ aliqui credunt q̃ multe voces semp habeant multas significationes q̃ sic sepius cõtingit:⁊ fm eos non essent nomina synonyma.⁊ hoc est quod dicit autor.Et fieri semper quod fit plerũq̃ putamus.Dicit ergo q̃ opus est.i.vtile cognoscere qualiter synonyma distent id est differunt ab equiuocis ⁊ vniuocis.scz dictionibus.¶ Construe.Nos putamus plures res supple significari sub multis vocibus.Ut capiamus istos plures anglicos scz a bone a stone.a crane.Ita iste plures res significant sub multis vocibus.Ut capiamus.Os/lapis/⁊ grus:⁊ sicut credunt in istis credunt in omnibus.Et sic negant synonyma esse q̃ significant vnam rem sub multis vocibus.¶ Ulterius construe.Et nos putamus vnam rem significari sub vna voce.⁊ sic negant equiuoca esse que significant multas res sub vna voce.Et nos putamus illud fieri semper q̃ fit nisi plerũq̃ id ẽ aliquando vel frequenter.q̃ aliquando ⁊ multocies accidit q̃ vna res significat sub vna voce ⁊ tamẽ non semp accidit. Ita hinc.i.ideo:nos fallimꝰ alios scz clericos in disputando vel argumentando.⁊ nos ipi fallimur.i.decipimur ab illis si ignoramus equiuocationẽ alicuius vocis.Et idcirco.i.ideo: opus est id est vtile vel necessarium est:cognoscere qualiter ⁊ quomodo est.¶ Uel potest constructio incipi ibi.Nos putamus illud fieri semper quod fit plerumq̃.et pro id est plures res.⁊c.

Constructio

Significat multas res vnius rationis
Uniuocum:sicut homo particularia signat

¶ Sepius autor dixit q̃ opus est cognoscere quõ differunt ab inuicem nomina vniuoca.¶ Nomen vniuocum est quod sub vna voce tñ significat vnã rẽ vt hec dictio petra/sub vna voce significat tñ vnam rem (anglice a stone.Et hec dictio homo significat homines particulares/vt Johãnem/Petrũ/⁊ pau

Uniuocum

lum: vt Porphirius individuū est. Aristoteles ⁊ Plato qui sunt homines particulares. ¶ Construe. Unuocum scz nomen: est quod significat multas res. vnius rationis scz vnius diffinitionis ⁊ non diuerse. Et dicitur vnuocū quasi vnius vocis nomen.

Constructio.

Equiuocum celat sub eadem plurima voce.
Quorum nomen idem ratio diuersa sub illo
Nō natat equore/splēdet in ethere/latrat in ede
Significat triplici canis hec tria sub ratione.

¶ Hic docet autor quid sit equiuocū. Et dicit q equiuocus significat plurima sub eadem voce quor nomen est idem. ratio tamē est diuersa sub illo nomie Huic consonat phūs dicens. Equiuoca dicunt quorum solū nomē cōmune ē ratio autē substantie diuersa. Vt ista dictio canis sub eadē voce significat plura quor nomen idem est ⁊ cōmune qr animal latrabile/⁊ quidā piscis ⁊ quod dam signū celeste. habent idem nomē ⁊ cōmune. scz canis. tñ ratio substantie diuersa est in illo. qr aliud est canis animal: ⁊ aliud canis piscis: et aliud canis signum. ¶ Construe. Illud quod natat in equore. i. mare/splendet in etiere ⁊ latrat in ede. hoc nomen canis est illud: ⁊ significat hec tria sub triplici ratione. id est diffinitione.

Diffinitio equiuocorum

Constructio

Diuersa celant vnum synonyma voce
Ut mucro/gladius/ensis/res vna vocatur
Nominibus tribus his: eadem res significatur.

¶ Posito superius quid sit vnuocū ⁊ equiuocū. Hic docet quid sit synonymū Et dicit q synonyma celunt. i. regunt vnum. i. vnam rem sub diuersa voce. vt id est sicut vna res vocat mucro/gladius/⁊ ensis. Ista tria nomina vocantur vna res: ⁊ sic sunt synonyma. quia eadem res significatur his tribus nominibus. scz mucro/gladius/ensis.

Sed quia dactilici sunt multa vocabula metri
Que legem fugiunt operi quibus est opus isti
Quod breui longari placet & longum breuiari
Ut multis valeant versus in parte locari
Non aliter poterunt synonyma consociari

¶ Hic excusat se autor eo q in sequenti ope sunt aliq versus in. q̄bus alique dictiones q̄ metr̄ dactilicū fugunt collocāt. Quales sunt. Odoussecus/promptuaria/opinio. Nā iste dictiones nō pñt bene poni in metro dactilico saltē era metro heroico. Quia hec dictio odoussecus nō pōt poni in metro. ibi ista sylla ba se/que est breuis staret in principio tercij pedis quod esse nō pōt. qr media syllaba breuis nō pōt ibi stare: finalis breuis syllaba bene pōt stare ibi. Et similiter dic de prōptuaria. ¶ Sz nec opinio pōt stare in versu. qr hz tres sylla

Excusatio Autoris
Odoussecus
Promptuaria
Opinio

bas breues imediate ꝓiunctas. ⁊ talis dictio nō pōt stare in ꝟsu. qz nec media syllaba breuis: nec prima syllaba breuis dictionis polisyllabe pōt stare in versu. Et dico ideo polisyllabe. qz monosyllaba breuis potest satis bene ibi stare: vt hic. Scribo simul lego ꝙ facio delector vtroq;. Sz qz tales dictiones sunt inter synonyma collocande. Autor iste posuit eas in versibus suis. ¶ Construe Sed quia multa vocabula sunt que fugiunt id est fugere volunt legem metri dactilici: quib⁹ scz vocabulis opus id est necessariū est: ita operi scilicz in quo tractatum est de synonymis placet. i. placitū est mihi de multis. s. vocabulis: illud longari qđ est breue: ⁊ illud breuiari qđ est longum. Q. d. placet breuem syllabā longari sicut ponit infra de ista dictiōe promptuaria: qz producit hāc syllabā tu. que est breuis: ⁊ longā syllabam breuiari sicut patet de ista dictiōe. o doussecus: qz corripit hanc syllabam do. que est longa. ¶ Ulterius construe Ut dictiones hmōi valeant locari. i. collocari vel poni in parte vel in aliquo loco versus scz dactilici: quia synonyma non poterunt aliter consociari id est simul sociari vel conungi. Constructio.

Particulis opus hoc placuit complere duabus
Multiuocis ꝓior equiuocis pars altera cedit.

¶ Hic docet autor qꝫ diuiditur opus istud in duas partes siue in duos libros primo ponit synonyma ⁊ incipit ibi. Pluribus officijs. In secundo ponit equiuoca: qui incipit ibi. Augustus tyto ꝛc. ¶ Construe. Placuit. i. placitū fuit mihi complere id est perficere hoc opus duabus ꝑticulis. i. p duas particulas seu partes. Prior pars cedit. i. dat locum. multiuocis. i. synonymis pars altera. i. secunda. cedit. i. dat locū equiuocis sicut patet in hoc tractatu ⁊ in alijs q̄ incipit Augustus tyto. Constructio

Ut querenda loco statuantur singula certo
Hoc alphabeti gemini discriminat ordo.

¶ Hic docet autor qꝫ vtrūq; librum scz librū synonymoꝝ ⁊ equiuocoꝝ facient ꝑm ordinē alphabeti. vt singule dictiones siue synonyme: siue equiuoce notificentur facilius inquirenti. ¶ Construe. Ut singula scz que continent in isto libro de synonymis ⁊ equiuocis querenda. i. inuenienda statuant. i. collocentur in certo loco. scz in quo inuenient ordo gemini alphabeti. i. duoꝝ alphabetorum nec diuersoꝝ: qz vtrumq; alphabetū est latinum. discriminat id est discernit vel diuidit sicut patet cuilibet intuenti. Constructio

ꝑ Luribus officiis anime sunt noia plura
Dū sentit sensus ratio dū iudicat ⁊ mēs
Dum quid cōmemorat animus: dū cogitat ⁊ cor
Quando quid affectat cū vult est dicta volūtas

Animus.

¶ Terminato prohemio. Autor incipit principale opus de quo promisit superius determinaturum: videlicet de synonymis: ⁊ incipit ab hoc noie anima tanqꝫ a digniori ⁊ excellentiori. ¶ Habet autem anima vt ait Aug⁹. in lib. de spiritu ⁊ alia: quandam naturam propriaꝫ omnibus his Pars executiua libri.

Sensus Sensus
Animus gradus Ratio

mundane molis elementis excellentiorē qua veraciter nō possit in aliqua fantasmata corporalium imaginum quas per sensus carnis percipim⁹ cogitare sed mente intelligibili vitaq; sentire. Dicit ergo q⁹ anima fm sua diuersa officia diuersis nominibus appellatur. ¶ Diffinit autem eam Aug⁹ sic. Anima ē spiritus intellectualis/rationalis semper in motu/bone maleq; voluntatis capax/fm benignitatem creatoris atq; fm operis sui officij diuersis nuncupat nominibus. ¶ Dicitur nāq; anima dum vegetat. Spūs dum contemplatur. Sensus dum sentit. Animus dum sapit. Mens dum intelligit. Ratio dum discernit. Memoria dum recordat. Uoluntas dum vult. Ista tamen nō differūt in substantia quēadmodū in nominibus/qm̄ omnia ista vna est alia/ppietates quidem diuerse: sed essentia vna. In spiritu tamē q; anima potest esse differentia/qm̄ omnis anima est spiritus/nō omnis spiritus anima. ¶ Nota differentiā inter sensū/imaginationē/rationē/intellectū/q; intelligentiā. ¶ Sensus est ea vis anime que rerū corporearū formas corporeas perficat presentes.

Diffinitio alme.

Diuersa anime nomina.

Differunt ista Sensus Imaginatio Ratio

¶ Imaginatio est ea vis anime que rerū corporearū formas corporeas percipit sed absentes. ¶ Ratio est ea vis anime que rerū corporearū naturas formas/differencias/ppria q; nomina accidentia percipit incorporea/sed non corporea nisi rōne substantie. Attrahit enim a corporibus q̄ fundant in corporibus nō actione sed consideratione. ¶ Intellectus est ea vis anime que inuisibilia percipit. sicut angelos/demones/animas/q; omnē spiritū. ¶ Intelligētia est ea vis anime que immediate supponit deo: cernit quidē ipm̄ summū bonum verū q; incōmutabilem. Sic anima sensu percipit corporea. Imaginatione corporis similitudines. Ratione corporis naturas. Intellectū spiritum creatum Intelligentia spiritū increatū.

Intellectus. Intelligentia.

¶ His dictis ad expositionem littere veniam⁹

Constructio.

¶ Construe sic. Plura nomina. i. diuersa noia sunt anime id est istius dictionis anima/pluribus officijs. i. propter plura sua officia. Nam sensus dicit aliquid. Ratio dum iudicat aliquid. Et dicit mens dum cōmemorat quid id est aliquid. Et dicitur animus dum cogitat aliquid. Et cor: quādo affectat id est cupit. quid id est aliquid. Et anima est dicta voluntas cum vult id est cum voluntatē habeat aliquid faciendi.

Anima viuit exuta carne.

¶ Hic nota q⁹ anima exuta carne viuit/vidit/audit/q; omnes sensus atq; ingenia viuaciter tenet sine organo naturali. ¶ His visis videamus istā originē dictionū: q; primo de anima.

Derivatio aie

¶ Anima fm Johannē ianuensem in suo catho derivatur ab animos grece quod dicitur ventus latine. qz quidā putauerunt animam esse ventum: quasi ore trahentes aerem vnde viuam⁹. Unde hic animus mi. hoc animal lis. q; animo as. aui. are. i. animaz dare. vel exhortari vel audacem facere. ¶ Sensus a sentio tis. tire. sensi. idem qđ anima. q; inde deriuatur. hic q; hē sensualis q; hoc le. ad sensum pertinens. vel sensu et corpori debitus seu pertinens. Unde sensualiter aduerbium. q; hoc sensualitas tatis.

Animus Sensus

Ratio:

¶ Ratio dicit a ratus a. um. i. firm⁹ a. ū. q; scribit p t/ q; nō p c. Et nota dfiam inter rationē q; ratinationē. Ratio est quidā motⁿ animi vsum mentis acuens vel a falso distinguēs. Uel fm Aug. Ratio est animi aspectus quo p seipm̄ verū intuet. Ratinatio est inquisitio rōnis quare illa opus est ad vendendū. aut ad inquirendum. ¶ Item in ratione sunt duo. Unum ad superna q; celestia intendens. q; illud dicitur sapientia. Aliud est ad transitoria q; caduca respicies. q; illud vocatur prudentia. hec duo ex ratione sunt q; in rōne cōsistunt. ¶ Et sciendū q⁹ ratio diuidit se in duo. scz sursum q; deorsum. Sursum in sapientiā. Deorsum in prudentiam. quasi in virū q; mulierē: vt vir sit superior q; regat: q; mulier inferior q; regatur. ¶ Item nota differentiā inter sensualitatem q; rationē Sensualitas est ea vis anime que corpus sensificat q; mouet: vt appetat q̄ delectabilia sunt corpori q; refugiat nociua. Ratio est illa vis anime que inter bonum q; malum: verum q; falsum discernit.

Ratinatio.

Duo sūt in rōne

Diuisio rōnis

Differūt sensualitas/q; ratio

¶ Et a ratio derivat hic q; hec rōnalis q; hoc rationale. q; hic q; hec rationabilis q; hoc rōnabile. Et licet ista noia differenter accipiant differunt tñ: qz rōnale est illud quod vtitur vel aptum natum est vti ratione: vt homo/angelus.

Rationale Rationabile.

¶Sed rationale est qđ rōne agitur vel ducitur et rationabiliter viuit. Unde multi homines sunt rationabiles/qz ducunt ratione Et scias qz homo dicitur rationabilis. Angelus vero intellectualis. ¶Mens dicit a mene grece qđ est luna latine fm Augu. quia sicut luna crescit ⁊ deficit varia vicissitudine commutat: an idem tamē quod fuit se quadam perfecta nouitate restituit. sic mēs nunc caput summo inserit. nunc descendit ad infima. nūc sese refrenās sibi/veris falsa secernit/modo ad corporalia regenda reflectitur modo eternis rationibus inspiciendis vel consulendis adheret. ¶Uel mens dicit a menum. ⁊ cōponitur cū isto ꝓpositione a. ⁊ dicit a mens tis. ⁊ cum de. ⁊ dicit demēs. ⁊ vtrūqz est idem quod insanus a. um ¶Et nota differentiam inter mentem/memoriam ⁊ cogitationē. Nā mens futura preuidet/memoria ꝓterita retinet/cogitatio ꝓsentia cōplectit. Aliqñ tñ sumit vnū pro alio. ¶Anim⁹ dicitur ab hec anima me. ⁊ tot habet significationes quot patent per versus.

Mens.

Amens.

Differunt illa Mens/Memoria/cogitatio.

Est animus ratio/sapientia/vita/voluntas.
Impetus/ingenium/proponit/consulit/audet.
Sit virtus/anima/spes/dispositio/cura.
Cogitat/et sufflat/preconcipit/atqz figurat.

Animus.

¶Hic autor describit s. significationes huius nominis animus mi. ¶Et est animus (scōm Augustinū) substantia quedam rōnis particeps: regendo corpori cōmodata/sapientia illustra/⁊ suū principiū respicit: ⁊ seipm cognoscit: ⁊ ꝗtū sit iudicio ꝗ (vt extra se querat qui ipe possit viuere) intelligit/corporalib⁹ vero passionibus consopitus/⁊ per sensibiles formas extra seipm adductus/oblit⁹ est quid sit/⁊ quid fuit/⁊ qz nihil aliud fuisse se meminit/nil preter qđ videt cē credit/solo sensu circa corpora ⁊ imaginatione circa corpoꝝ similitudines/atqz locoꝝ varietates versat: ⁊ hoc fit in eis siue dormiendo siue vigilando ⁊c.

Animus.

Descriptio animi superna respicientis.

¶Cum vero ab hac distractione per purā intelligentiā ascenderit: in vnū se colligit/⁊ rationalis dicit anim⁹/corporis/ductor/rector/habitator/⁊ gubernator/videt se per se/⁊ p seipm seipm videt. nec querit auxiliū corporaliū/primo ab omnib⁹ corporalibus sensibilibus tanqz impedientibus ⁊ pstrepētib⁹ abstrahit se ad se/vt videat se in se/vt mouet se apud se/⁊ cum deum vult cognoscere eleuat se supra se/mentis acie/natura enim aliquid tale deus est qualis est animus nō tamen videri (nisi sub animo) potest: nec ita viderit anim⁹ potest. ¶Nota anim⁹ cōponit cum equus a. um. ⁊ dicit hic ⁊ hec equanimis ⁊ hoc equanime. vel equanimus a. um. id est habens constantē animū. Unde equanimiter aduerbiū. ⁊ hec equanimitas mitatis. id est animi equitas. scil⁹ constantia animi. ¶Item cum vnus/⁊ dicit hic ⁊ hec vnanimis ⁊ hoc vnanime/vel vnanimus ma. mum. id est concors vel vnius animi. vnde vnanimit aduerbium. ⁊ hec vnanimitas tatis. i. vnitas animi. ¶Item cum magnus. et dicitur hic ⁊ hec magnanimis ⁊ hoc magnanime. vel hic magnanimus ma. mū. Unde Stacius. Magnanimū eacidē. i. audax vel fortis vel magni animi. vnde magnanimiter aduerbiuz. ⁊ hec magnanimitas tatis. id est animi magnitudo: ¶Et cum pusillis. ⁊ dicitur hic ⁊ hec pusillanimis ⁊ hoc pusillanime vel hic pusill animus ma. mū. vnde pusillanimiter aduerbiū. ⁊ hec pusillanimitas tatis. id est parunitas vel debilitas animi. ¶Et cum ex. ⁊ dicit hic ⁊ hec exanimis ⁊ hoc exanime. i. stupefactus/territus/mortuus. vnde exanimiter aduerbiū. ⁊ hec exanimitas tatis. ¶Et cum longos dicitur hic ⁊ hec lōganimus ⁊ hoc me. vel hic longanimus ma. mū: vnde longanimiter aduerbiuz. ⁊ hec lōganimitas tatis. ¶Et cū semis. ⁊ dicitur hic ⁊ hec semianimis et hoc me. Uel semianimus ma. mū. ⁊ sic de aliis. Et oia ista composita sūt tercie declinatōis

Equanimis.

Unanimis.

Magnanimis

Pusillanimis.

Exanimis.

Longanimis

Semianimis

Operatiões cordis/pulmonis/fellis/splenis/ꝙ iecoris.

Descriptio celi.

Periculum dormientis sup latus sinistrum.

Vires anime.

Quattuor elementa in hoie.

Cor cõponitur.

Concors.

Discors.

Excors. Ecors.

Secors Vecors

Unicors.

Voluntas.

Voluntaria

Inuoluntaria.

Questio vtrum oñe peccatum sit voluntarium

Responsio

Ignorantia ꝙ ꝙ quem excusat ꝙ non excusat.

Ignorãtia iurꝭ.

ꝙ bene possunt ẽsse secunde declinatiõis. ¶ Cor a cordiam grece dicit hoc cor cordis: ꝙ vt dicit Isidorus. Cor ideo est vicinũ pulmoni: vt cum ira fellis accẽditur/pulmonis humore temperet. ¶ Et nota ꝙ a corde sapim⁹: a pulmone loquimur: a felle irascimur: a splene ridemus: ꝙ a iecore nos amamus. Uñ ℞ Cor sapit/ꝙ pulmo loquit/fel cõmouet iras. Splen ridere facit/cogit amare iecur. ¶ Item scias ꝙ rabbi moyses dicit ꝙ celum in vniuerso est sicut cor in animali cui⁹ motus si ad horã deficeret/vita corporis finiret. Et ex hoc patz ꝙ celum sydereum causat generationem ꝙ corruptionem in istis inferioribus ¶ Nota cũ quis incubat sinistro lateri Epar fel ꝙ stomachus opprimunt cor. qõ principiũ motus est: ꝙ inde fit grauitas ꝙ qñq; mors subitanea. Uñ plures moriunt in lectis tacentes in tali latere dormiendo. ¶ Tres sunt vires in alia vis naturalis/vis vitalis/vis animalis. Scias itaq; ꝙ cũ corpus humanũ ex quatuor elementis cõpositũ sit: ꝙ quodlibet elemẽtũ vẽdicet sibi certã partem in corpore sicut terra in carne ꝙ ossibus: aqua in humoribus: aer in pulmone: qñ idcirco semp pulmo in motu est: qz ventilabz. est cordis ne nimio calore cor cõsumat ꝙ dissoluat. Sedes ignis est in corde: ꝙ ideo inferius est latũ ꝙ superius acutũ quã formã ignis tenet. ¶ Cor componit cũ con. et dicit hic ꝙ hec ꝙ hoc concors dis. Et cũ dis. ꝙ ẽz dissors dis. Et cũ ex. ꝙ ẽz excors dis. ꝙ cũ e. ꝙ dicitur ecors dis. ꝙ cũ se ꝙ ẽz secors. ꝙ cũ ve. ꝙ ẽz vecors. ꝙ cũ re ꝙ ẽz recordor aris. verbum deponẽs. ꝙ cũ vnus ꝙ ẽz vnicors. Et scias ꝙ oia illa nomia cõposita a cor sũt generis ois ꝙ terminãt abltiñ singulariter in e ꝙ in i. vt abltõ ab hoc ꝙ ab hac ꝙ ab hoc vecorde vel di. ¶ Uolũtas ẽz a volo vis. ꝙ sic differt volũtas ab Augustino lib. lxxxij. questionũ. Uolũtas est animi motus nullo cogẽte ad aliud amittendũ vel adipiscendũ: ꝙ tangit terminus a quo cũ dicit motus animi: et terminus ad quẽ cũ ẽz: ad aliud amittẽdũ. ¶ A vel. as ẽz volũtarius a. um. qõ cõponit cũ in. ꝙ ẽz inuolũtarius a. um. i. nõ volũtarius. ¶ Hic põt queri vtrũ oñe pctñ sit volũtarium: Uidetur ꝙ sic: qz dicit Aug⁹. Pctm a deo voluntarium est: quod si non est voluntariũ non est pctm. Item oñis motus vel est naturalis vel voluntarius vel violentus. pctm nõ est motus naturalis/nec violentus: ergo voluntarius. Item si non est voluntarium non est vituperabile. Quia dicit Damascẽ. ꝙ voluntariũ est qđ neq; per ignorantiã fit voluntariũ: sed contingit peccare per violentiã ꝙ ignorãtiam. sicut ꝙ timore mortis mentitur vel fornicatur. igitur oñe peccatũ est voluntariũ. ¶ Ad hoc respondet ꝙ oñe pctm est voluntariũ sicut monstratur. Ad hoc qđ obijcitur de peccato ignorantie dicitur ꝙ ignorantia facti quod est necessarium ad salutem est peccatum. ¶ Quod vero obijcitur de coactiõe. dicendũ ꝙ nõ potest cogi volũtas coactione sufficienti: ẽz cuius efficienti vt in illo qui timore mortis mentitur accidit. ꝙ in illo qui timore mortis proijcit merces in mare. Duplex est ẽm voluntas fm Johannem de rupella absoluta: quãdo aliquis vult aliquid propter se ꝙ determinata siue collatiua: quãdo aliqs vult aliqđ consideratione alicui⁹ eanse impellentis: vt propter naufragium proijcere volumus merces in mare. ¶ Et quia ignorantia aliquando excusat/aliquando accusat. ad questionem istam determinandã necesse est ꝙquirere diuisiones ignorantie. ¶ Dico ergo ꝙ ignorãtia alia iuris alia facti: ꝙ hoc vel indifferentis. et illa excusat sufficiẽter. vt Corinthior. x. capi. Non interrogantes propter conscientiã Uel ignorãtia necessaria ad salutem. vt xpm passum ꝙ hmõi. ¶ Et circa hoc distinguendũ: qz aut nõ potest vitari sicut est in hoie q̃ a natiuitate sua caret vsu rationis: ꝙ hec excusat. Aut qz potest vitari/sicut est in iudeis ꝙ paganis: ꝙ hec nõ excusat. ¶ Ignorantia iuris subdiuidit quia aut est iuris naturalis: ꝙ ista nullum adultum excusat sicut dicit Decretum. Nulli adulto licet legem naturalẽ ignorare siue ius naturale. Ratio est hec: qz scribitur in corde hominis naturaliter. ꝙ ideo nullum excusat eius ignorantia.

¶ Uel est ignorantia iuris legis scripte scz diuine prophetie. euāgelij. apostolice doctrine. ⁊ ista excusat sicut de mortali delicto eos que tenentur ista scire. vt prelatos: ⁊ pcipue epos ⁊ metropolitanos qui tenentur omnipotēti reddere rationem de ea que in eis fide ⁊ spe. ¶ Unde de episcopo queritur an sciat nouum ⁊ vetus testamentum. hec accusat sicut de veniali simplices clericos illitteratos qui cum potuissent didicisse non didicerunt. Unde ad Thimo. iij Attende lectionem exhortationem ⁊ doctrinam. In nullo autem accusat laicos dūmodo non condemnant. Item ignorantia iuris positiui vt decretorum legum que ad determinationem causarum pertinet. ⁊ ignorantia huⁱ⁹ iuris solos iudices accusat. Item est ignorantia iuris positiui quod continet mores constitutiones ecclesiasticas ad vitanda peccata: hec accusat sacerdotes habentes curas animarum ⁊ confessores.

q⁹ lex nature scribitur in hominis corde.

Spiritus ⁊ anima/manes/perfectio/vita. Uis/endelechia/natura/potentia/virtus. Interior vel homo: predictis additur vmbra.

¶ Superius autor determinauit quomodo hec dictio anima, ppter diuersa sui officia diuersa sortitur vocabula: hic ponit specialē synonymationē istius nominis anima: dicens q⁹ omnia ista scz spiritus ⁊c. sunt idem quod anima. ¶ Sed numquid vere sic idem quod alia? Ad hoc dicimus q⁹ in alia sunt quedam naturalia ⁊ quedam accidentia: ⁊ quedam vires. ⁊ ista omnia sunt idem cum anima ⁊ eandem rem significant fm Augustinū in cap. de spū et anima. Et sunt q⁹dam accidentalia in aia: ⁊ illa anima non est. Nō est enim sua prudentia/sua temperantia/sua fortitudo/sua iusticia. ¶ Potentie anime sūt: cōcupiscibilitas/irascibilitas/rōnabilitas. Uires anime sunt: sensus/imaginatio ratio/memoria/intellectus/intelligentia. Potentie possunt dici vires et econtra. ¶ Construe sic. Ac pro ⁊. ⁊ pter hec que superius ponūtur pro anima ista que hic sequūtur sunt idem q⁹ anima videlicet spūs est aia. manes sunt anima id est idem qđ aia ⁊c. ¶ Spūs a spiro dicit. ¶ Manes sunt anime infernales Uel fm Papiam: Manes sunt vmbre vel anime mortuorum vel infernus aut sepulcra/familie malorum. vel nocumenta. tercie declinationis. ⁊ caret singulari numero. Et dicitur a mene grece quod est defectus latine. Uel per antiphrasim: a manum grece quod est bonum latine: quia non sunt boni imo mali quia in inferno morantur. ¶ Perfectio scz interior est anima. ⁊ dicit a pficio cis. qz pficit hominē: qz fine illa perfectione aia nō esset. ¶ Uita est idē q⁹ aia. ⁊ dicitur de viuo uis. Et vita componitur cum contra ⁊ dicitur hoc cōuitium. tij. cum t/in penultima syllaba. ¶ Et est cōuitiū dictum obprobriosum cōtra bonam vitam alicuius. vt ille dixit plura conuitia id est obprobriosa vel dicta obprobriosa. Et inde conuitiosus ⁊ hoc conuitiolū li. diminutiuū id est parū conuitium. ⁊ producit hanc syllabam ui. ¶ Uis scz interior est anima. Et differentia est inter vis ⁊ virtus fm Papiam. Nam vis est anime ⁊ corporis. Sed virtus est anime. Item vis fm eundem est potestas/violentia/virtus. Uis nō habet nisi tres casus in singulari ⁊ vnicū in plurali fm quosdam. vt sic. Nominatiuo hec vis. Accusatiuo hanc vim. Ablatiuo ab hac vi. Et pluraliter actō has vires: fm doctrinale hz oēs casⁿ plurales iuxta ȳ sum. Uis vim vi⁹ dabit totū plurale tenebit. ⁊ tūc declinat in plurali numero. ntō hę vires. gtō harum virīū. dtō his viribⁿ ⁊c. ⁊ ꝺ'a vireo es. ¶ Endelechia ē aia: ⁊ ē endelechia fm calcidium. vt ait Papias perfecta etas: quasi indelechia. id est intima etas fm Aristotelem. absoluta perfectio secundū Platonem anima mūdi. et dicit endelechia ab en qđ est in ⁊ delechia quod est perfectio quasi interior perfectio.

Constructio.

Manes.

Perfectio.

Uita.

Conuitium/ Conuitiosus.

Uis.

Quomodo differūt vis ⁊ virtus

Endelechia.

¶ Et nota q̄ potest dici endelechia vel indelechia quia tñ valet en apud grecos quantū valet in apud nos. Unde hmōi nomia greca siue nothꝫ (que prędicta ꝫ prepositionē habent in sui compositione) possunt scribi indifferenter. Modo per en/modo per in: vt encaustū vel incaustū: entimema vel intimema emplastrum vel implastrum: energuminus vel merguminus. ⁊ sic de alijs.

Natura. et est duplex.

¶ Natura est anima. ⁊ dicitur a nascor eris. ¶ Natura est cuiuslibet sub stanti specificati ꝓprietas. ⁊ hec diffinitio intelligit de natura naturata: quia duplex est natura scz natura naturata ⁊ natura naturans. quę est deus. A natura dicitur hic ⁊ hec naturalis/⁊ hoc le. ⁊ naturo as. au. are. i. facere naturā vel fm naturā facere/⁊ producit hanc syllabā tu. Unde. Lex ⁊ natura christus simul omnia iura. Damnant ingratū/lugent ⁊ eum fore natum. ¶ Potentia. s. interior est anima: ⁊ potentia formatur a dō huius nomis potens: sic potenti addita a fit potentia: ⁊ dicitur de possum es est. ¶ Virtus est idē qđ anima. et dicit a vireo es. qz facit virē virere bonis moribus ⁊ nō madere vitijs. ¶ Interior vel homo vel ꝓ et interior homo est animal. Et nota q̄ homo est interior et homo exterior: ⁊ vterq̄ est homo. Exterior homo ē corpus hominis. Homo interior est ipa anima/homo vterq̄ est exterior homo ⁊ interior homo. i. corpus ⁊ anima. ⁊ hec duo vnus homo est. ¶ Umbra addit. i. sociat. ꝑdictis scz in omnibus. quia vmbra idem est qđ anima. Unde Lucanus. Umbraq̄ erarent crassius multa.

Potentia.

Virtus.

Homo ē duplex scz inte. ⁊ exteri.

Umbra.

Differūt alma/manes/spiritus ⁊ vmbra.

Orcus habet manes: aiabus corpora viuunt. Spiritus in celis: vmbre per busta vagantur.

¶ Superius autor determinauit de synonimatione istoꝝ nominū. ⁊c. ⁊ quia inter ista quattuor scz manes/aia/spiritus/⁊ vmbra: est aliqualis differentia quo ad loca (in quibus ꝓprie creduntꝫ inesse) docet hic quomodo differūt ab inuicem. Dicens q̄ manes sunt apud inferos ⁊ sic reperit apud poetas. Anima ꝓprie dicit dūmodo est in corpore illud vegetādo ⁊ vuificādo. Spiritus ꝓprie dicit cum exutus est corpore ⁊ transfertur ad celum. Et vmbra est spūs qui (fm poetas) semp circa mortuoꝝ sepulchra vagatur. Quia tres alas dicebant poete quēlibet hominē habere. Unā que post mortem hominis aduolat ad stellas a quibus ortum habet. Aliam que in infernū dimittit. Terciā que dicitur circa busta. i. sepulcra mortui hominis vagari. ⁊ hec dicitur vmbra.

Poete direrūt hominē habere tres animas

Constructio.

¶ Cōstrue sic. Orcus. i. infernus/habet id est possidet: manes id est illas animas infernales: corpora supple humana viuūt aiabus. i. ꝑ animas dum sunt in corporibus. spūs scz in celis/vmbre vagant per busta. i. sepulcra mortuoꝝ. ¶ Hic orcus ci. dicit de orce grece qđ est capere latine. ¶ Hi manes pluraliter manū manibus ⁊c. Et dicit de mene grece quod est defectus latine. qz semp i. i defectu sunt.

Orcus.

Manes.

Aula. Aula: vel atria: castra: palacia: regia: regū.

¶ Hic agit autor de synonymatiōe istoꝝ nominū que ptinēt ad habitationē dominoꝝ: dicens q̄ omnia ista aula. ⁊c. idē significant. i. simul signant scz vnus mina synonima cū isto nomine hec aula le. qđ est mansio magnatū. Dicēs q̄ atriū atrij est idē qđ hoc castrū tri. ⁊ idē qđ palatiū cij. hec regia gie. idem est.

Constructio.

¶ Construe. Aula vel atria. i. atriū: numerus pro numero. castra pro castro. palatia. i. palatiū. regia supple sunt/regū. i. magnoꝝ dñoꝝ et magnatum.

Aula. Atrium. Castrum.

¶ Hec aula le. dicit ab altabo rege q̄ primo aulas inuenit. ¶ Hoc atriū atrij dicitur de attero ris. qz atterit pedibus ambulātiū in ea. ¶ Hoc castꝝ tri. ōr de

castro as.qz castretur ibi licentia habitantiũ:ne passim vagari liceat ꝛ pateãt hostib⁹.Dicũtur em̃ castra in expeditione tm̃ in plurali. Uel ór castrum de castus a.um.qz ibi tanꝫ casti debent esse.luxuria em̃ viros eneruat.¶ hoc palacium cij.de palo as.i.vagari dicit ampla domus in qua multi vagari possũt Uel ór a palans tis.qui fuit rex achadie:in cuius honorẽ regiã conditam palacium vocauerunt.¶ hec regia gie.de rex regis dicit aula. Unde Ouidius. Regia solis erat sublimibus alta colũnis.

Palacium.

Regia.

Aliger/ales/auis/volucrisqz volatile pzepes.

Auis.

¶ hic docet autor qꝫ sunt noia synonyma cum isto noie auis Et dicit auis ab aueo es.i.cupere.Dicit qꝫ ista scz hic aliger aligri.ꝛ cõponitur de ala ale q̃ est pars volucris.hoc volatile lis.ꝛ ppue est omne qđ volat siue musca siue auis hic ꝛ hec prepes petis.a prepeto tis.ppue auis q̃ ex rapina viuit.¶ Cõstrue Aliger est auis/ales est auis.qꝫ pro ꝛ volucris est auis.volatile est auis.prepes est auis.i.idem quod auis.

Aliger.
Volatile.
Prepes.
Constructio

Si sit auis specio/capio/vel garrio iunctum.

Auis.

Auspicoz/auspiciũ/sit auspex/aucupoz auceps.

Augur ꝛ augurium:simul auguroz efficiuntur.

¶ hic docet autor qꝫ si is, dictio auis cõponitur cum istis tribus verbis specio/capio/garrio/tunc illa que sequũtur in sequentibus versibus oriũtur ab illis.vt si auis ꝛ spicio cis.simul cõponant tunc deriuãtur inde. Auspicor ris. verbum deponens quod est idẽ qđ diuinare per ispectionẽ auiũ.¶ Auspiciũ est idem qđ diuinatio.¶ Auspex cis.i.diuinator.Et si capio pis.cõponitur cũ ista dictione auis,tunc aucupor.i.hoc verbum aucupor aris.verbũ deponẽs idẽ est qđ aues capere.Et hic ꝛ hec auceps.Gtõ huius aucupis efficiunt.i.deriuãtur.Sic si garrio cõponit cum isto nomine auis tunc ista tria Augur/augurũ/auguror/ efficiũtur.i.deriuant.Augur declinatur hic ꝛ hec augur.gtõ huius guris.Datiuo guri.i.diuinator per cãtus auiũ/vel gestus/vel volatu.¶ hoc augurium rij.i.pertina diuinandi per auiũ cãtus vel gestus vel volatũ Auguror aris.verbũ deponens talit.r deriuat vt superius ór.¶ Et hic vide qui aliter de hniõi auguriis ꝛ diuinationib⁹ senserit Aug⁹.vt scribit in canone xxvi.q.vi.Non obseruabitis dies qui dicuntur egyptij aut kalendas ianuarij in quibus sunt cantilene ꝛ cõmessationes:ꝛ adminiculi dona donant/quasi in pncipio anni boni facta auguria/aut aliquot menses aut dies/aut annos aut lune cursum:qz quicũqz has ꝛ quascunqz diuinationes aut facta aut auguria obseruat aut intendit aut attendit/aut consentit obseruantibus/aut talibus credit:aut in eoꝝ domũ vadit:aut in suã introducit:aut interrogat sciat se fidẽ christianã aut baptismũ puaricasse:ꝛ paganũ ꝛ apostatã.i.retro abeuntem:ꝛ dei inimicũ atqz iram dei incurrere in eternum.nisi ecclesiastica penitẽtia emẽdatus reconciliet.Ecce qꝫ detestabilis sit quelibet diuinatio.¶ Construe sic.versus.Si specio.i.hoc verbũ specio cis.speri cere.idem quod video des.sed nõ est in vsu:sit iunctũ huic nomi auis:ꝛ si capio sit iunctum huic nomini auis:tũc auspicor aris. hoc auspicium cij.ꝛ hic ꝛ hec auspex cis.media cor.simul pro ꝛ.hoc verbũ aucupor aris.ꝛ hic ꝛ hec auceps aucupis:media correpta.ꝛ hic ꝛ hec augur ris. ꝛ hoc augurũ rij.simul ꝑ ꝛ auguror aris.efficiunt.i.deriuant vel facta sunt.

Auis.

Auspicor.
Auspicium
Auspex
Aucupor
Auceps.

Augur.

Augurium
Auguror
Augustinus cõtra incãtatores.

Constructio.

Dic archas thecas:cistas/vel scrinia/capsas.

Arca.

Capsula/capsella:de capsa diminuuntur.

¶ hic docet autor quot sunt noia synonyma cuz isto nole hec arca arce. ē idē quod hec cista te. ⁊ idem quod scrinium nij. ⁊ idem qđ capsa se. ⁊ idem qđ capsula. idem q capsella. idem q theca. Et autor dicit q ista duo vltima scz capsula ⁊ capsella: sunt diminutiua de hoc nomine hec capsa se. ¶ Construe. Dic tu thecas esse arcas. vel pro ⁊. dic scrinia esse arcas. Capsula qđ idē est qđ arca. ⁊ capsella qđ idem est: diminutiuum. i. sunt diminutiua de hoc nole capsa se.

Constructio.

Arca
Theca.
Cista.
Scrinium.
Capsa

¶ hec arca ce. de arceo ces. dicitur q arceat id est ꝓhibeat visus. ¶ hec theca ce. positio vel positor. um: qz imponitur aliquid. vel dicitur de tego tegis. et tunc non deriuatur sicut nec arca. ¶ hec cista te. dicitur de hoc costa te. Hoc scrinium nij. a scrutor aris. Capsa se. de capio pis.

Arduus

Arduus/excelsus/celsus/sublimis/⁊ altus.
Summus/⁊ elatus: sublimatus qz: leuatus.
Est ⁊ sublatus ꝓdictis associatus.

¶ hic autor docet quot sunt noia synonyma cū isto nole arduus a. um. dicēs q̄ oia illa que sequūtur in versibus idē significant. ¶ Construe. Excelsus a. ū. ⁊ hic ⁊ hec sublimis ⁊ hoc me. Celsus a. um. ⁊ altus a. um. Sūm⁹ a. um. ⁊ elat⁹ a. um. qz pro ⁊. sublimatus a. um. leuatus a. um. supple sunt idem qđ arduus. a. um. ⁊ sublatus a. um. sit associatus. i. adiunctus ꝓdictis scz adiectiuus. quo ad significationē. ¶ Arduus a. um. ab ardeo es. dicitur. Excelsus de ex. ⁊ celsus componitur. Sublimis de sub. ⁊ limus mi. Celsus a cello lis. dicit. Uel a celo quasi celestis. Altus de alo lis. Sūmus de supra. Elatus de effero fers. Sublimatus de sublimo as. Sublatus: de suffero fers.

Constructio.

Arduus.
Excelsus.
Celsus.
Sublimis.
Altus
Summus.

Auxilium

Auxilium vel opem: suffragia dic ⁊ asilum.
Presidium: vel subsidiū: quibus adde iuuamen
His adiumentum: simul adiutoria iunge.
His amminiculum: simul addas opitulamen
Et de ꝓpitior fit ꝓpitiatio nomen.

¶ hic docet autor q̄ oia noia q̄ ponūtur hic sunt eiusdē significatōis cum hoc nomie hoc auxiliū lij. de augeo es. dicit. ¶ Opem opes ab ope. de ops id ē de dea terre dicitur. ¶ hoc suffragiū gij. de suffrago aris. dicitur. ¶ hoc asilum li. componitur de a. quod est sine ⁊ silen quod est tractus: qz nō licet aliquē trahere de loco illo: ⁊ ꝓprie est domus refugij quā Romulus fecit Rome. Scō modo est ecclesia. ¶ hoc p̄sidiū dij. de presideo es. dicit. ¶ hoc subsidium dij. de subsidio des. dicit. ¶ hoc iuuamē nis. hoc adiumentū ti. hoc adiutorium rij. de iuuo uas. dicunt. ¶ hoc adminiculum li. de ad. ⁊ miniculū: sicut hoc opitulamen nis. dicit de opitulor aris. verbo deponentali. ¶ Construe. Dic suffragia. i. suffragiū. vel ꝓ ⁊. opem. vel ꝓ ⁊. asilū: ⁊ auxiliū. i. idē qđ auxilium. quibus nolbus adde. i. iunge p̄sidiū. vel ꝓ ⁊. ⁊ subsidiū ⁊ iuuamen. simul ꝓ ⁊ iūge his nolbus hoc adiumentū ti. ⁊ adiutoria. i. hoc adiutorū rij. ⁊ hoc nomē propitiatio qđ cōsimilis significationib⁹ sit cū illis. Et deriuat de hoc ῥbo deponēti ꝓpitior aris. qđ idē est qđ auxiliari vel suffragari. ¶ Adiumētū/adminiculū. ⁊ opitulamen stant male hic. Sed autor excusat se de hui⁹ positione su-

Auxilium
Opem.
Suffragium.
Asilum
Presidium
Subsidium.
Iuuamen.
Adminiculum.
Opitulamen
Constructio
Propitiatio

pra in proheimio. ibi. Quod breue ꝛc̄.

Torrēs flumē aqua fluui⁹ lac⁹ vndaq; lympha — Aquā
Dic riuos latices puteos dic stagna paludes.
Illis addatur amnis simul atq; fluentum
Est aqua stans arte stagnū stannūq; metallum.
Amnis iungatur a quo mediamna vocatur
Immotas natura facit stagnare paludes

¶ Hic docet autor q⁹ omnia ista nola que hic ponunt cōsignificāt. i. sunt eiusdē significationis cū hoc nomine aqua. Ponit etiā equiuocationē huius dictiōis stagnum in ultimo versu. Est aqua. ꝛc̄. Dicens q⁹ stagnū est aqua stans: ꝛ hoc p̄ arte ꝛ ingenium hominū. Item aliter stagnuz naturaliter fit quod innuit autor cū dicit. Immotas natura. Et late declarant Albertus magnus sup metheora vbi agit de metallis ꝛ Bartholomeus de proprietatibus rerū. Item stagnum metallū quod vt quibusdam placet dicit stannum. Sed vere Isidorus Papias ꝛ alij nobiles autores dicunt stagnū p̄ g ꝛ nō per n. Stannum (anglice tyn. — Differunt ista Stagnum Stannum
¶ Construe. torrens/flumen/fluuius/lacus/vnda. q; pro ꝛ. lympha sunt. idez quod aqua. Dic riuos id est riuū: puteos: ꝛ dic stagnū ꝛ paludes esse idem q; aqua: ꝛ ponuntur in plurali causa metri. ¶ Est aqua stans. Hic est equiuocatio huius dictionis stagnum: Construe. stagnū est aqua stans arte. i. per artē hominū (anglice a ponde) q; pro et stannū est species cuiusdam metallalli id ē quoddā metallum (anglice tyn). Amnis iungatur his a quo sez nomine hec dictio mediamna vocat id est, deriuat. — Constructio
¶ Et est mediamna spacium terre: circa quā vtrinq; decurrit aqua (anglice a holme). Et componit de medius a. um. quasi sita id est posita in medio amnis. — Mediamna
¶ Immotas. ꝛc̄. Construe. Natura facit aliquando paludes imotas. i. immobiles: stagnare. i. deuenire stagna nullo homine subuenente. Et ppriē palus est cuius superficies tenuis terrā cooperit. subtus tamen aqua lutosa est ꝛ in parte stans ppter sui spissionem. Et nec pondus magnū ferre potest quin illud absorbeat. — Palus
¶ Hic torrens tis. de torreo es. torrere. — Torrens
¶ Hoc flumen hic fluuius. de fluo is. — Flumen.
¶ Hec aqua. de equus a. um. — Aqua.
¶ Hic lacus ci. de liqueo es. Et est lacus aqua stans naturaliter vel parū fluens siue habeat pisces siue non. q; autē dicit lacus quasi locus aque. ethimol. est. Et differt a stagno ꝛ piscina. — Lacus
¶ Stagnum est aqua stans artificio habens pisces. — Stagnum
¶ Piscina est aqua stans carens piscibus: vnde a pisce dicit per contrarium. — Piscina.
¶ Hec vnda de eo is dicit. — Lympha
¶ Hec lympha a nympha n mutata in l dicitur lympha. — Later
¶ Hic puteus tei. a puto tas dicitur. ¶ Hic later ticis. a latere lates dicitur.

Glaria vel gipsis glis est argilla bitumen — Argilla
Glis animal: glis terra tenax glis lappa vocatur
Ris primum: glissis tenet altera: tercia glitis.

¶ Autor docet quot sunt nomina cum isto nomine hec argilla argille. Dicit q; hec glaria glarie est idem. hoc gipsum gipsi est idem. hec glis glissis est idē hoc bitumen bituminis est idem. ¶ Deinde ponit autor equiuocationem

in ista dictione glis: dicit q; equinocat ad tria. Nã glis est quoddã aial puum quod per totã hyemẽ dormiens vigilat in estate. ¶ Glis gliris animal dicit a gliscero qđ est dulce vel a gliseo cis. qđ est impinguescere: quia dormẽdo pinguescit. Et habet circa collũ ꝛ sub ventre albũ colorẽ: ꝛ in dorso rubeũ: vt mustela. ¶ Isidorus dicit glires dicti sunt qz pingues eos efficit somnus. Nã glis scere dicimus crescere: ꝛ hyeme tota dormiunt. ꝛ immobiles quasi mortui iacent. Estiuo tempore reuiuiscunt. Et glis est argilla. Et glis est lappa. ¶ Deus de dicit q; glis fm diuersam sui significationẽ/ diuersam habet variationẽ in genitiuo. Nam glis qñ est aimal facit gliris in genitiuo. Et declinatur hic glis gliris. Sed quando est terra tenax facit glissis in genitiuo, et est feminini generis. Et quando est lappa facit glitis in genitiuo et feminini generis. Unde versus. Hic animal/hec terra tenax/hec lappa vocatur. ¶ Construe sic. Glaria vel pro ꝛ gipsis p gipsum. glis faciens glissis in genitiuo: ꝛ bitumen est argilla. i. idem qđ argilla. ¶ Glis animal. ꝛc. Hic est equinocatio istius dictionis glis. Construe. Glis vocatur quoddam animal: ꝛ glis vocatur terra tenax: et glis vocatur lappa. Primũ. i. aial glis. tenet. i. habet ris. i. gliris in gtõ altera. i. glis quando est terra tenax tenet glissis in genitiuo. Tercia. i. glis qnando est lappa tenet glitis in genitiuo. Hic glis gliris (anglice a dormows) Hec glis glissis (anglice a clay). Hec glis glitis (anglice a burre). ¶ Glaria fm Uirgilium est argilla. i. terra humida vel lapilli parui quos fluuius trahit. ¶ Hoc gipsus fm Hugo. Unde gipseus a. um. ꝛ gipso as are. aui. i. linire ꝛ est grecum nomen gipsum. ¶ Hec argilla le. de argos quod est propriũ nomen ciuitatis in grecia ¶ Hoc bitumen inis. de bibo bibis.

Construccio Glis.

Glaria.
Gipsum.
Argilla.
Bitumen.

Ahenum.

Est sartago/patella/lebes/cacabus/vel ahenus
A pateo patenam dicens: coniunge patellam.
Uas dico patenam: sed quod tegit esse patenam.
De sarcos ⁊ ago: sic est sartago vocata.
Nam sarcos grece caro dicitur esse latine.

Ahenum

¶ Hic autor docet quot sunt nomina synonyma cum isto nomine hoc ahenũ ni. quod ꝓprie est olla enea. (anglice a brasan pot) Et dicit de hoc es eris. Dicens q; hec sartago inis est idem. Hec patella telle. diminutiuũ de patena. est idem. Hic lebes etis media ꝓducta est idem. ꝛ est masculini generis apud Uirgilũ. Papias dicit lebes etis fm regulã Prisciani feminini esse. Sed Ouidius masculinũ facit. Hec lebeta te fm Papiam est idem quod lebes. Unde versus Salue sancta lebes que nobis fercula prebes. Per hunc versũ notat feminini generis. Tercia dona facit geminos et ere lebetes. Per hunc versum notatur masculini generis. Et dicitur de leuo as. ¶ Hic cacabus bi. est idẽ. ꝛ dr de hoc camina tis. media correpta qđ est incendiũ. qmultũ est in incendio. i. in igne ¶ Hec patena ne. media corre. est idẽ. Hec patella le. est idem. Sed patella est ꝓprie in qua frixant carnes. Deinde ponit autor differentiã inter patenã cuius media producitur: ꝛ patenã cuius media corripitur. Patena cuius media producitur est coopertura calicis. ¶ Deinde dicit autor q; sartago inis. componitur de sarcos grece qđ est caro latine: ꝛ ago agis. Unde. De sarcos ꝛ ago sic est sartago vocata. Sartago patella est. ¶ Construe. Sartago/patella/lebes/vel cacabus est idẽ qđ acen. Hic cacabus bi. de caro/carnis. ꝛ hoc camina tis. componitur. Hec lebes etis. est grecus: vel dicit de leuo as. Cetera plana sunt. Dicens. i. tu dicens: patenã a pateo es supple deriuari cõiunge patellam

Lebes.

Cacabus.

Patella.
Patena
Sartago.

¶ Cõstructio.

quod est idem qō ahenū. ¶ Vas dico. ꝛc. Construe. Ego dico patenā cui⁹ media corripitur esse vas scz ahenum vel cacabum: sed dico patenam cuius media producitur: esse illud quod regit: supple calicem scz cooperculum calicis. ¶ De sarcos. Construe. Hec sartago inus. est vocata sic de sarcos grece ꝛ ago gis. Nam sarcos grece dicitur esse caro latine id est idem quod caro.

Affecto: vel amo: cupio: desidero: gliſco: Opto: vel amiroꝛ: aueo: vel gestio: capto. Ambio: quod facit ambitio: simul ambitiosus.

Affecto

¶ Autoꝛ docet hic quot sunt verba eiusdem significationis cū hoc verbo affecto tas. dicens q⁹ omnia illa que ponunt in versibus. Dicit ꝛ in tercio versu q⁹ hec ambitio onis. idem est q⁹ cupiditas atis. descendit ab hoc ambio bis. idez quod cupere. ¶ Construe Amo/cupio/desidero/vel gliſco/opto vel admiroꝛ aueo/vel gestio/capto/ꝛ ambio. quod verbum facit. i. deriuat ex se ambitio. simul pro ꝛ ambitiosus: omnia ista sunt idem quod affecto tas. aui. are. verbum frequentatiuū. Et formatur ab vltimo supino huius verbi afficio cis. scz affectu. u in o. fit affecto as. ¶ Afficio componitur de ad ꝛ facio cis. Et significat tria vt patet per versū. Afficit informat/punit/cupit/hec tria signat. ¶ Amo as. componitur cū ad. ꝛ dicit Adamo as. ꝛ cū re. ꝛ dicit reamo as. Et aliquando interponitur d ꝛ dicit redamo as. i. iterꝝ amare. ¶ Cupio pis. pi. vel pui. cupere. pitum. pitu. habet preteritū ꝛ supinum ad modū quarte coniugationis ¶ Desider as. cōponitur de de. ꝛ sidero as. quod non est in vsu: quod descendit ab isto nomine hoc sydus eris. ¶ Gliſco cis. cere caret preterito ꝛ supino. Unde versus. Gliſco preteritum conqueri tolle supinū. Sensus est q⁹ gliſco nō habet preteritū. ꝛ conqueri quod est preteritū de cōquiſco cis. cōqueri conquiscere. i. caput inclinare. Unde Cum caput inclino me conquiſcere dico. Et non habet supinū. ¶ Opto as componit cū ad. ꝛ dicit adopto tas. ꝛ exopto tas. ¶ Admiroꝛ aris. componit de ad. ꝛ miroꝛ aris. verbum deponens ¶ Aueo es. ui. auere. i. cupere. vnde quidam dixit. Si dare multa potes quicquid aueris habes.

Ambitio
Constructio
Afficio
Amo
Cupio
Desidero
Gliſco.
Opto
Admiroꝛ
Aueo

¶ Gestio tis. tiui. tire. quarte coniugationis dicitur de gero geris.
¶ Capto frequentatiuū est de capio pis. captui. u in o fit capto as.
¶ Ambio bis. bui. bire. interposita b. causa euphanie.

Gestio
Capto
Ambio.

¶ Et hic nota q⁹ omnia cōposita de eo is. ire. habent e. ante o. vt transeo/abeo/exeo/ineo/ preter ambio quod habet i ante o. Item omnia corripiunt i ante tum in supinis. vt transitum tu. exitum tu. media correpta preter ambio quod producit i ante tum tu. medio producta.

Notabile de cōpositis a verbo eo is ire.

¶ Item eo is. cum suis compositis facit participium presentis temporis terminare genitiuum in untis: vt iens euntis. obiens obeuntis. subiens subeuntis/preter ambio quod facit genitiuū participij sui in entis: vt ambiens ambientis. Unde versus. Semper iens cum prole sua formabit euntis. Ambio lege caret quod in entis dat genitiuum.

Est rectoꝛ currus auriga vereda/veredus Plaustrū plaustellum subit illis annumerandū. De veho de reda dictum reoꝛ esse veredam Aurigeꝝ suum dant aures ꝛ rego nomen.

Auriga

Sunt supra partes epiredia reda dicte.

Auriga
Ueredus

Reda

¶ Hic docet autor quot sunt verba synonyma cū isto nomie hec auriga auri=ge. Et est auriga ille qui ducit currū (anglice a carter). ¶ Hic veredus edi. i. auriga: ꝛ etiam equus vehens redā dicitur veredus. Fin ꝛ u ꝛ. an cap de veho his ¶ Hec reda de. de redo dis. vel potius de hec rota te. Et est reda quattuor rotarū. Et qꝛ sollicitudo aurige est circa ducendos currus: docet quot noia ponunt pro curru. Dicit ergo q currus/plaustrū/ꝛ plaustellū siue plostellū/ꝛ reda: que omnia regenda ad officiū aurige requirunt: sunt synonyma ꝛ significantia pro vno ꝛ eodē sumunt. Deinde dicit. Ueredus cōponit de veho his ve xi cre. i. ducere. ꝛ hec reda e. vnde vereda quasi vehens. i. ducēs redā. i. currum ꝛ hec auriga ge. cōponitur de hec aures ris. ꝛ rego gis. qꝛ auriga regit equū. ad tactū auris cū virga. ¶ Item epi. qđ est supra cōponitur cū hec reda ꝛ dicit hoc epiredū dij. Et est epiredū operimentū quod dā qđ collis equoꝝ imponi solet ne trahendo ledant (anglice an homera. ¶ Construe sic. Uereda ē auriga id est rector currus. ꝛ veredus est auriga: plaustrū: plaustellū quod est diminutiuū de plaustro: subit annumerā dū illis (scz currui ꝛ rede. ¶ De veho ꝛ ē reor. i. credo veredā id est hoc nomen veredā esse dictū de hoc verbo veho is. ꝛ de hec reda de. ¶ Aurige. ꝛ ē. Cōstrue. Aures. i. hec dictio auris. ꝛ rego. i. hoc verbū rego. dant aurige. i. dictioni aurige: nomen suū. i. derivationem suam. ¶ Currus dicit de curro ris. qꝛ videt currere cum trahit. ¶ Plaustrū a plaudo dis. unde plaustellum diminutiuū de plaustrum.

Epiredium.
Constructio.

Currus.
Plaustrum

Aper.

Porcus aper verres: nias ꝛ sus. porcaqꝝ scropha
Femina/sus/sucula/porcellus diminuūtur
Sus suis ex illa caro dicitur esse suilla.
Scropha parit fetum: morbus quoqꝝ scropha vocatur.
A scrobe dic scropham: cui rostro terra canatur.
Aut quia verrit humū: verres de verro vocatur.

¶ Autor docet de consignificatione dictionū huius dictiōis aper pri. que idē est q hic porcus ci. idē qđ hic verres ris. ꝛ idē q sus suis fin quod est masculini generis. idē qđ aper (anglice a bor. hec porca ce. hec scropha phe. ꝛ sus suis fin qđ est feminini generis idē significant (anglice a sowe) qꝛ plus declinatur hic ꝛ hec sus suis significat masculū ꝛ puellā inter porcos. Deinde illa noīa que ex istis derivant ꝛ diminuunt scz sucula que est diminutiuū de hec sus suis. ꝛ hic porcellus li. diminutiuū. hic porculus li. diminutiuū de hic porcus porci. Et suilla que vocantur carnes suis: derivat de sus suis. ꝛ hoc q medium: qꝛ de sus suis ꝛ suinus a. um. ꝛ suillus a. um. ꝛ hec suilla le. diminutiuū. Postea ponit autor echo cationē in ista dictiōe scropha phe. dicens q scropha in vna significatiōe est sus: in alia significatiōe est morbus quidā. Deinde docet vnde scropha ꝛ verres derivant dicēs q ꝛ de hic scrobs bis. i. fouea: qꝛ libent foueas incolit. vel fin alios ꝛ a scro sono quem solet emittere. Uerres ꝛ de verro ris. qꝛ verrit humū cū rostro suo. i. sulcat terrā cū rostro suo. ¶ Cōstrue. Porcꝰ id est hoc nomen porcus ci. aper. i. hoc nomē hic aper. verres. i. hoc nomen hic

Sucula.
Porcellus
Porculus.
Suilla.
Suinus na. um
Scropha

Constructio

verres ris.ri.ꝛ sus mas.i.hoc nomen sus fm qđ est masculini generis scz significant idem siue vnum.anglice a bore. Porca.i.hoc nomen porca ce. qz pro et scropha i.hoc nomen scropha phe.ꝛ sus femina.i.hoc nomen sus fm qz est femmini generis scz significat vnū (anglice a so we) sed sucula ꝛ porcellus diminuunt.i.sunt diminutiua de sus suis:porcellus de porcus ci. ¶ Sus sus. ꝛc. Construe. Sus supple facit suis in genitiuo.ꝛ caro ex illa scz sue vr.i. vocatur suilla le.Scropha.i.sus parit.i.profert. fetum.i.partum:quoꝫ pro ꝛ scropha vocatur quđā morbus. ¶ A scrobe. Construe. O lector dic scrophā deriuari a scrobe.i.ab hoc nole hic scrobs bis.i.fouea vel cauea.cui.i.a qua terra cauatur.i.fulcatur vel pforak. ¶ Aut qz.ꝛc. Construe. Aut pro ꝛ verres.i.hoc nomen verres: vocat.i.dicitur de verro ris.i. fulco as.vel qz euertit terram sicut sues faciunt:qz vertit.i.fulcat humū id est terrā cū rostro suo. ¶ Porcus dicit spurcus dicit id est vilis:qz vile animal est ꝛ affligere faciat se vilibus. Porcus quasi puro carens:vel pus custos. Uel porcus dicit de puro per contrariū: qz minime fit purus:immergat enim se sceno.i.stercore. hic porcarius (anglice a swynherde) hec porcaria. ¶ Aper dicitur de aperio is.rui.ire.qz rostro aperit terram. Uel secundū Isidorum.aper a feritate dicit:quia bestia fera est. Unde aprinus na.num.possessiuum ad aprum pertinens. ꝛ hec aprina caro apru (anglice a braune. ¶ Sus a subigo gis dicit eo qz terra subacta estus acquirit Uel secundum Isidorum dicitur de suo suis fuere.sui quia ex seris eius sonularis sumuntur.

Porcus.

Porcarius
Aper
Aprinus
Sus

Est veruex arietis:cui virtus est generandi.
Fit bidens de dente bidens dic inde bidental.
Fulmen vbi cecidit:vel victima facta bidentū.
Sacrificas ouat:ex ouibus fit ouatio plausus.
Sed cum balatu:balantem:balo figurat.
Ueruex in capite vermen gerit:arietat inde
Hinc veruecine carnes dicuntur oume.

Uerueꝛ.

¶ Autor docet hic qz ista nomina veruex/bidens/ ouis/ balans. sunt idem cū ariete. Et deriuatur balans de balo as. aui. are. quod est proprium clamare ouium. Et balans est participium de balo as. sed in priori sensu scilz pro ariete vel oue tenetur substantiue. In ista significatione participiali tenetur adiectiue:ꝛ quando tenet substātiue declinatur hic balans tis.pro masculino:hec balans tis pro femella. Et a balo as.hic balatus tus.tui.id est clamor ouium ¶ Sed cum balatu.ꝛc. Construe. Hoc verbum balo las.figurat.i.formal balantem.id est istam dictionem. hic balans cum balatu id est cum ista dictione balatus tus.balatui. concordant in significatione cum hoc nomine hic aries tis.media correpta. Et dicit vnde deriuatur:ꝛ primo incipiens ab hoc nomie aries. Dicit qz aries dicitur de ares grece quod est virtus latine.quia inest sibi virtus generandi. ¶ Bidens dicitur de bis ꝛ dens dētis ꝛ nō de binus a.um.ꝛ dens tis.sed dicitur bidens quasi binos dentes habēs:qz habet inter octo dētes duos altiores aliis. Et qz nō cōponit de binus a.nu.ꝛ dens tis: patet quia bidens corripit primā syllabam.ꝛ binus producit primā syllabam. Sed componitur de bis aduerbio quod corripitur ꝛ de dens dentis.

Balatus.
Constructio.

Aries.
Bidens.

Bidental

Et de bideus tis. deriuatur hoc bidental. alis. media proucta qđ est locus vbi fulmen cadit vel vbi oues ꝙ bidentes sacrificabant antiq̃tus. ¶ Ouis fm assi dicãt de offero offers: eo ꝙ offerebãt diis apud antiquos. Uel ouis dicitur de

Ouis.

Uerues

ouo as. are. aui. idē ꝙ gaudere. qz sacrificãtes oues ouabãt. i. gaudebãt. Et de ouo as dicitur hec ouatio onis. i. plausus vel gaudiũ. ¶ Ueruex dr eo ꝙ vehit .i. gerit vermen in capite: cuius pruritũ verueces semuicē pugnãtes concutiũt ꝙ cũ magno impetu ferunt. Uel veruex dicitur a viribus: eo ꝙ ceteris ouibus

Constructio

sit fortior: vel dicãt eo ꝙ sit vir ouiũ. ¶ Construe. Ueruex est aries: cui. ſ. arieti: virtus. i. potestas: generandi est. Bidens fit de bino dente. i. dicãt qz habet binos dẽtes altiores inter octo. Sed cõponitur vt dixi de bis ꝙ dens dẽtis. Tu dic inde. i. de bidens: hoc bidental: supple esse locum. vbi fulmen cecidit: vel locum vbi victima. id est sacrificiũ bidentũ. i. ouiũ fuit facta id est frequentata.

¶ Sacrificans. qđ. sacrificans. i. aliquis sacrificãs. i. faciens sacrif. ciũ ex ouibus. ouat. i. gaudet: ꝙ per hoc innuit autor ꝙ ouis dicitur ab ouo as. Quatio

Quatio

id est hoc nomẽ verbale quod idẽ est ꝙ plausus. i. gaudium: fit id est factum.

Uerueanus

¶ Ueruex. qđ. declinat hic veruex cis. ci. media producta. Et inde dicitur veruecinus a. um. nomen possessiuum aliquod pertinetis ad veruecem: ꝙ carnes

Constructio.

veruecine id est de veruece. ¶ Construe. hinc veruecine. qđ hinc id est inde ꝙ veruex est ouis: veruecine carnes dicunt omne. Et scribitur veruetis in genitiuo per t. Construe. Ueruex vehit. i. gerit vermen in capite suo. inde. i. ea causa arietat. i. ille veruex arietat. i. percutit cum capite suo quodcũq; fuerit sibi obiectum. ¶ Et est pes procelleumaticus cõstans ex quattuor breuibus ꝙ ponitur pro dactylo. qz equipollet ei in temporibus.

Astruo

Astruit/affirmat/asseuerat/tria sunt hec.
Asserit est quartum/que signant quatuor vnum
Annuo/concedo/simul autorizo tibi do..

¶ Autor docet hic ꝙ ista quattuor verba Astruit quod componit cum ad. et struo is: ꝙ affirmat quod componitur cũ ad ꝙ firmo as. Asseuerat qđ componitur de ad ꝙ seuero as. quod in simplici nõ est in vsu: sed in compositiõe vt hic ꝙ componitur cum per. ꝙ dicãt perseuero as. Assero is. rui. ere cõponitur cũ ad

Constructio.

ꝙ sero is. ¶ Construe. hec tria verba scilz astruit/affirmat/ ꝙ asseuerat sunt: et asserit est quartum scz verbum. que quattuor scz verba signant vnũ scz significatiõe. ¶ Astruo facit astruxi in ꝓterito: ꝙ astructũ tu. in supinis. ¶ Assero is facit asserui in preterito: ꝙ assertum tu. in supinis. ¶ Annuo is. nui. annuitũ tu. in supinis qđ componit de ad ꝙ nuo is. qđ non est in vsu. ¶ Concedo dis. cõcessi. ere. cessum. su. in supinis. Autorizo sas. aui. are. Ista tria verba significãt idem qđ ꝓdicta quattuor verba. ¶ Construe. Ego do tibi annuo/cõcedo/simul pro et autorizo in consimili significatiõe cũ predictis quattuor verbis.

Astruo
Assero
Annuo
Concedo
Autorizo

¶ Autorizo as: de autor autoris dicitur.

Abdico

Abdicat econtra/negat/abnuit/inficiatur
Obuiat ꝙ renuit/his vnum significatur
Et contradicit/his abnegat associatur.

¶ Autor docet hic que sunt verba eiusdẽ significationis cũ hoc verbo abdico as. ꝙ dicit ꝙ ista nego as. ¶ Abnuo is. quod componitur de ab. et nuo nuis.

Abnuo

¶ Inficior aris. verbum deponens: ꝛ componitur de in ꝛ facio· fm Cathol. et inde inficie arū. i. treuge vel negationes denegate vel fracte ꝛ caret singulari numero. ¶ Obuio as aui. are. verbū neutꝝ. Et construitur cum datiuo casu. ꝛ obuio est contrarie: vt cum dico talis obuauit michi in vico. Simulk est contradicere: vt cū dicatur. Dicta tua obuiant rōni. i. contradicunt. Et componk de ob. ꝛ via ve. Et dick de obuius a. um. qđ ꝛ sic componk. ¶ Renuo is renui ere. componitur de re ꝛ nuois. ꝛ nō habet supina ad vsum tamen fm artē habet scz renuitum tu. ¶ Contradico: de contra ꝛ dico cis. componk. ¶ Abnego as aui. are. de ab ꝛ nego as. componitur. ¶ Nota qꝫ ista verba que hic ponūk sunt cōtraria in significatiōe verbis: in significatione locatis scilz abstrut. ꝛc. quia illa dicunt affirmatiuā. ista dicunt negatiuā. ¶ Construe. Unū id est vna res significatur his id est in his verbis scz abdicat/negat/abnuit/inficiak/obuiat ꝛ renuit. econtra id est contra significationē superiorꝫ verborꝫ scz astruit ꝛc. Et contradicit associak his verbis/ abnegat associatur his verbis. ¶ Abdico as componitur de ab ꝛ dico as. cuius prior syllaba corripitur. ¶ Et dico as habet tres significationes: vt in hoc versu. Hec dico signat/confirmo/copulo sacro.

Inficior.

Obuio.

Renuo.

Contradico
Abnego.

Constructio.

Abdico.

Cum suffragatur/iuuat/adiuuat/auxiliatur.
Subuenit addatur/succurrit propitiatur
Si permittatur a metris opitulatur

Auxilior.

Hic docet autor quot sunt verba eiusdē significationis cū isto verbo auxilior aris. Dicit qꝫ suffragor aris: quod cōponitur de sub ꝛ hic fragus gi. Et est fragus patel' que est in genu: ꝛ inde dick hec suffrago inis. id est popples. vnde popples facit poplitis in genitiuo (anglice a ham) idem est. et est deponens: et inde venit hoc suffragium gij. id est auxilium. ¶ Juuo as iuui. iutū. tu. i supino ꝛ inde hoc iuuamen inis. pro auxilio. ꝛ iumentum ti. i. equa: vel animal auxiliare. ¶ Adiuuo as. adiui adiutum tu. Et adutor adiutrix nomina verbalia. Et hoc adiuuamen inis Et componk de ad ꝛ iuuo. ¶ Subuenio nis. ꝛ est idē cum auxilior aris. Subuenio facit subueni in ꝑterito: media ꝓducta: ꝛ subuentum tu. m supino. Et construitur cum datiuo vt subuenio tibi. ꝛ inde hec subuētio onis: ꝛ subuentor/subuentrix/verbalia. Et cōponitur subuenio de sub ꝛ venio nis. nire. ꝛ retinet dictionem ꝛ litteraturam simplicis per oēs modos. et tempora. ¶ Succurro ris. succurri succursum si. Unde hic succursor oris. Et hic succursus sus sui. id est auxilium. Succurro est idem qđ auxiliꝛ or aris. ꝛ est verbum medium ꝛ construitur cum datiuo casu. vt succurre michi domine. ¶ Propitior aris. verbum deponens est idem qđ auxilior ꝛ opitulor aris ē idē quod auxilior aris. Et dicitur opitulor de opus ꝛ tulo lis. quod non est in vsu. Propitior dicitur de propitius a. um. ¶ Nota qꝫ opitulor habet primas tres syllabas breues: ꝛ ideo nō potest stare in versu. Sed autor qꝫ posuit illud in vsu excusat se dicens. Si permittatur a metris. ꝛc. ¶ Construe. Juuat scz auxiliatur id est idem qđ auxiliatur: ꝛ adiuuat cū suffragatur est idem qđ auxiliatur: subuenit addatur: id est iungak illis: ꝛ succurrit supple addatur: ꝛ opitulatur addatur illis. si illud scz opitulatur permittak id est tollerek a metris scz a metris sēm qꝫ debet penultima istius dictionis opitulatur: prout stat hic in versu produci.

Suffragor
Fragus.
Popples.

Juuo.
Adiuuo.

Subuenio.
Subuentor.
Subuentrix

Succurro.
Succursor
Succursus.
Propitior.

Opitulor
Notabile.
Constructio.

Subtrahit/ꝫ tollit/subducit/ꝫ eripit/aufert/
Surripit ꝫ spoliat/asportat res alienas.
Priuat/ predatur/defraudat eis sociatur.

Aufero.

Subtraho
Tollo.
Subduco.
Eripio
Surripio.
Spolio.
Asporto.
Priuo.
Predor
Defraudo.
Constructio.

¶ Hic docet autor quot sunt verba significantia siue synonyma cum isto ꝙdo aufero fers. abstuli. auferre. ablatum tu in supinis. Dicit q̄ subtraho is: subtraxi subtractū tu. est idē qđ aufero. ¶ Subtraho est verbū actiuū: ꝛ cōponit de sub ꝛ traho is. traxi. ¶ Tollo lis est idē ꝛ est actiuū. ¶ Subduco cis est idē ꝛ cōponit de sub ꝛ duco cis. ¶ Eripio pis. pui. ereptū tu. est idem. Et cōponit de e prepositiōe ꝛ rapio pis. quod est actiuū ¶ Surripio pis. cōponitur de sub ꝛ rapio pis qđ est actiuū. ¶ Spolio as. are. aui. est idem. Inde hoc spolium lij. ¶ Asporto as. aui. are. est idem. ꝛ dicit asporto de ab ꝛ porto as. ¶ Priuo as aui. are est idem. ¶ Predor aris ꝑdatus sum: ꝑdari est idem. ꝛ dicit de hic predo. onis. ¶ Defraudo as aui. are. est idem. Et cōponit de de. et fraudo as. qđ dicitur de hec fraus dis. ¶ Construe. Subtrahit est aufert id est idē quod aufert/tollit/subducit/ꝛ eripit. sunt idem qđ aufert/surripit/ꝛ spoliat/ꝛ asportat sunt idem qđ aufert: res alienas. Per istū accusatiuum casum innuit autor q̄ ista verba regunt actiū casum: vt dicendo fur subtrahit res alienas: ꝛ sic de ceteris verbis. ¶ Priuat. Construe. Priuat hoc verbū sociatur eis scz verbis p̄cedentibus: ꝛ predatur sociatur: ꝛ defraudat sociatur eis.

Alloquor

Conuenit alloquitur/pariter cōpellit/ꝛ interpellat/ꝛ affatur p̄dictis associatur.

Conuenio.

¶ Hic autor docet q̄ ista verba cōuenit/cōpellat/interpellat/ꝛ affatur cōueniunt in significatione cū hoc verbo alloquor ris: qđ est deponens. Et cōponitur de ad ꝛ loquor ris. ¶ Cōuenio nis. ire. cōueni. cōuen. tū tu. in significatiōe qua hic sumitur est actiuū. vt conuenio te/ꝛ tu cōuenieris a me bñ dicit. Sed conuenire in alia significatione est simul venire: et tunc est verbum neutrum tm̄.

Conuenit.
Compello.
Interpello
Affor
Constructio

¶ Item conuenit aliq̄n est verbū impsonale: ꝛ tunc est idem qđ co..tingit. Un̄ Pamphilus. Conuenit vt nostros queras quasi nescia casus. ¶ Cōpello las. are. aui. verbū actiuū: ꝛ cōponitur de con ꝛ pello. ¶ Interpello as. verbū actiuum. ꝛ cōponit de inter. ꝛ pello as. ¶ Affor aris. verbū deponens componit de ad ꝛ for faris. id est loqui. ¶ Construe Conuenit. i. hoc verbū est alloquit: id est idem qđ alloquit: pariter pro simul: ꝛ compellat est simul alloquit. Interpellat est alloquitur: ꝛ affatur. i. hoc verbū associatur p̄dictis verbis.

Augeo

Auget ꝛ augmentat exaggerat ꝛ coaceruat Aggregat accumulat congestat congerit addit Ampliat amplificat apponit ꝛ adicit vnit. Cum supradictis assint adiungit adunit.

Augeo
Autor
Autrix.
Augmēto
Exaggero
Coacerno
Aggrego
Accumulo
Congesto.
Congero.

¶ Hic docet autor q̄ ola verba superius posita sunt eius dē significatōis cū isto verbo augeo ges. auxi. gere auctū tu. in supinis. ¶ Augeo componit cū ad: et dicit adaugeo ges. ꝛ cum ex ꝛ dicit exaugeo ges. Ab augeo ges: dicit hic autor tous. hec autrix cis. hec autio onis. nomina verbalia: ꝛ hoc augmentum ti. Augeo es. verbū actiuū est cū oibus suis cōpositis ¶ Augmento as: de hoc augmentū ti. dicitur. ¶ Exaggerat componit de ad. ꝛ aggero as. ¶ Coaceruat cōponit de ad. ꝛ grego as. quod dicit hic grex gregis: sed in simplici nō est in vsu. ¶ Accumulo as. de ad componit ꝛ cumulo as. qđ dicit de hic cumul⁹ li. ¶ Congesto tas. verbum frequentatiuū ꝛ formatur ab vltimo supino huⁱus verbi aggero ris. gessi. gere. congestum tu. u. in o. fit congesto tas. aui. are.

¶ Congero ris.componitur de con.ꝛ gero ris.gessi.gerere.gestum.tu. Congero

¶ Addo dis.cõponitur de ad.ꝛ do das ¶ Amplio as.deriuatur ab amplus. Addo.
a.um.amplificus a.um.componitur de amplus.a.um.ꝛ facio cis. Amplio

¶ Appono is.de ad ꝛ pono nis. ¶ Adijcio cis.adieci.in preterito adiectum Appono.
tu.in supino.componitur cum ad ꝛ iacio cis.ieci.ere.tercie coniugationis. Adijtio.

¶ Nota q adijcio cis.scribitur in secunda syllaba cum duplici ij.ꝛ i.prior con Notabile
sonante.secunda i.vocali:quia iaceo in compositione mutat a.in i.et sic habet
dupler ij.Et si ibi esset nisi simplex i.versus esset falsus

¶ Unio vnis vnijui vnire vnitum.de vnus a.um.deriuatur. Unio

¶ Adiungo gis.de ad ꝛ iungo iungis.iunxi.iungere componitur Adiungo

¶ Aduno nis.nui.de ad ꝛ vnio nis.componitur. Aduno

¶ Construe.Exaggerat est auget id est idem quod auget.ꝛ augmẽtat e.t au Constructio.
get id est idem quod auget.ꝛ sic de ceteris vsq; ibi.Cum supradictis. Cõstrue
Adiungit:ꝛ hoc verbum adunit.assint id est sint cum predictis verbis.

Arcet/compescit/inhibet/cohibetq;/cohercet. Arceo.
Refrenat/reprimit/angustiat/atq; coartat.
Cogit/construngit/angariat/artat/ꝛ angit.
Urget/compellit:his sensus conuenit idem.

¶ Hic docet autor quot sunt verba eiusdem significationis cum isto verbo ar
ceo ces.(anglice to castrayn)Dicit q omnia illa que ponuntur in versibus
¶ Comp..co cis.compescui in preterito.caret supino.componitur de con.et Compesco
pesco:quod non est in vsu. ¶ Inhibeo bes.inhibui inhibere inhibitũ tu.in su= Inhibeo.
pinis.quod componitur de in.ꝛ habeo bes.Unde inhibitor ꝛ inhibitrix/et in=
hibitio onis nomina verbalia.

¶ Cohibeo bes.bui.bere.cohibitũ tu.in supinis.de con.ꝛ habeo bes.cõponit Cohibeo
Unde cohibitor cohibitrix ꝛ cohibitio nis.nomina verbalia.

¶ Cohercco ces.cui.in preterito.cere.cohercitum tu.vel cohertũ tu.per sinco Cohercco.
pam de con.ꝛ arceo ces.dicitur. ¶ Refreno as.aui.are.de re.ꝛ freno as.dicit. Refreno.

¶ Reprimo is.pressi.ere.pressum su.Unde repressor oris.ꝛ repressio onis.ver Reprimo
balia.ꝛ componitur de re.ꝛ premo mis.

¶ Angustio as.aui.are.de hec angustia angustie dicitur. Angustio

¶ Coarto as.aui.are.componitur de con.ꝛ arto as.aui.are. Coarto.

¶ Cogo cogis cogi gere.coactũ tu.Unde coactor coactrix.ꝛ hec coactio onis Cogo.
nomina verbalia.ꝛ componitur de con.ꝛ ago agis. ¶ Constringo gis.cõstrin Constringo.
gere constrictum tu.in supino.componitur de con.ꝛ stringo gis.

¶ Angario as.are.de hec angaria rie.dicitur.ꝛ est idẽ q cogere.Unde anga= Angario
riauerunt symonem cyrenenm vt tolleret crucem iesu id est cogerunt. Arto
¶ Arto as.frequentatiuum de arceo ces.formatur enim ab vltimo supino.s. Augo
arti u.in o.fit arto tas. ¶ Ango gis.anxi.gere.ꝛ caret supinis secundũ vsum. Actiua caren
¶ Et notẽtur hic versus.Respuo/linquo/timet/disco/posco/metuoq;.Et duo tia supinis.
cuꝫ renuo/simul addit/viget/ꝛ angit.Sũt licet actiua damus illis nulla supi
na.Sensus est:q illa verba que in istis versibus cõtinentur carent supinis.nõ
obstante q actiua sunt.ꝛ hoc secundum vsum non secundum artem.

¶ Urgeo ges.si.gere.caret supinis vsualiter. ¶ Compello lis.compulsi.ere.cõ Urgeo.
pulsum.su.in supinis.Inde compulsio onis.ꝛ compulsor oris.verbalia. Compello.

¶ Construe sic.Idem sensus id est vnus sensus:vna significatio conuenit id ẽ
est conueniens.his id est verbis arcet ꝛc.

Indignans onager seruire per arua vagatur
Est simplex asinus/seruile lege ligatur.
Fetus asellus erit/asininant moribus illi.
Qui non accipiunt doctrinam pectore duro.

Onager

Asellus

Asinine as.

Constructio.

¶ Hic docet autor duo. Unū de ꝓsignificatiōe istaꝝ dictionū onager asinus ⁊ asellus: que tres vnam rem significant. sed hoc implicite alterum de differentijs istaꝝ dictionū. dicens q̄ onager est asinus syluestris laboribꝰ hominū insuetus. Asinus econtra sub continua seruitute laborat. Asellus ē diminutiuū de asinus. ⁊ proprie pullus vel fetus asini. ¶ Deinde autor docet q̄ asinino as quod ꝓprie ptinet ad asinum transumitur ab illa significatione ad significādum illud qō desipio pis. pui. desipere. id est male sapere vel stulte sapere/vt dicimꝰ de vno qui habet obtusum ingeniū. Ista asininat id est nō bñ sapit vel iste asininat id est ita hebes est sicut asinus ¶ Construe sic. Onager indignās id est nō dignans seruire. vagatur per arua. quasi diceret semp est in syluis et locis desertis. ⁊ simplex asinus. id est humilis asinus. ligatur seruili lege id est lege seruitutis. Asellus erit fetus. id est pullus asini vel asine. Illi supple pueri vel homines asininant. id est faciunt ad modū asini. moribus. id est conditionibus. Qui nō accipiunt doctrinam scz magistri sui in pectore duro. id est ꝓpter duriciam cordis. ¶ Et dicitur onager ab onos grece quod est asinus latine: ⁊ de hic ager gri. ¶ Asinus de sedeo sedes. quia homines anteq̄ equos habebant asinis insidebāt.

Dicitur accusans equales atq̄ minores.
Dicitur incusans maiores ⁊ meliores.
Sed scelus excusans minuit/renuitq̄ recusans

Questio.

Responsio.

Accusare

Incusare

Excusare

Recusare

Constructio.

¶ Hic docet autor differentiam inter accusare/incusare/excusare/⁊ recusare. ¶ Et si querat quare ponit hic doctrinam de differentijs ex quo principale ꝓpositum fuit tractare de synonymis? ¶ Ad hoc dico q̄ ista verba quodammodo possunt intelligi synonyma qz oia deriuant et cōponuntur de cuso as. quod est frequentatiuū de cudo dis. Formatur enim cuso as. ab vltimo supino illius verbi. u/in o/mutata fit cuso as. Sed qz ꝓpositiones venientes secuz in compositione faciūt ea ab inuicē differre nō oino sed aliqualiter: qz illa differentia causat a ptē ꝓpositionis q̄ est pars secūdaria ⁊ nō a parte verbi q̄ est pars principalis. Ideo ponens differentiā inter ista quattuor ꝝba: dicit q̄ accusare est culpare. sed qui sūt equales. id est pares alicui siue minores. i. minoris status ⁊ dignitatis. ¶ Incusare est reprehendere vel crimen imponere maioribus ⁊ melioribus. scz viris qui sunt maioris status vel altioris dignitatis. sicut qñ aliquis simplex ꝓbyter reprehendit epm̄ de aliquo crimine. Et ꝓponitur de in ꝓpositiōe ⁊ cuso as. ¶ Excusare est crimē impositū repellere/negare deponere aliqua iusta causa exigente ⁊ faciente ad hoc Et ꝓponit de ad ⁊ cuso as. ¶ Recusare est renuere/refutare/repellere. ⁊ ꝓponit cum re. ⁊ cuso as. ¶ Construe. Aliquis accusans equales id est pares suos. atq̄ ꝓ⁊ minores id est illos qui sunt minores status ipō. Et aliquis dr incusans maiores ⁊ meliores se. scz illos qui sunt gradus altioris ipō. ⁊ aliquis excusans se minuit. i. minorat scelꝰ. i. culpā sibi ipositā. qz ꝓ ⁊ aliqs recusās renuit. id est refutat ⁊c.

Quod dat iudicio iudex adiudicat: ⁊ quod
Aufert iudicio: iudex abiudicat illud.
Judico te damno: tibi iudico cõmoda quero.
Et litem dirimens partes diiudicat inter.
Et quos supplicius affligit/iudicat illos.

¶ Autor docet hic differẽtiam inter adiudicare/qõ componitur de ad/⁊ iudico as. ⁊ dijudicare/quod componitur de di/ ꝑpositiõe inseparabile et iudico as. deriuatur de iudex cis. ¶ Adiudicare est aliquid per iudiciũ alicui dare. ¶ Abiudicare est auferre alicui per iudiciũ rem quã habuit. ¶ Dijudicare ẽ quando aliquis electus arbiter inter duas partes iudicat pro vtraq; pte qõ equum videt ⁊ iustum. Judicare aliquẽ est damnare. ¶ Deinde dicit autor q; iudico regit actiũ posit: ⁊ tunc est idem qõ damno: vt iudico te id est dãno te ⁊ tunc est actiuum. Et aliquando regit posit se datiuũ. vt iudico tibi. ⁊ tũc ẽ idẽ quod bonũ iudiciũ ⁊ vtile tibi dare. ¶ Construe. Judex adiudicat illud quod ipe dat iudicio id est per iudicium. ⁊ iudex abiudicat illud qõ ipe aufert ab alio iudicio id est per iudicium. ⁊ iudex dirimens id est delens litez. dijudicat inter partes scz litigantes. Judico te id est damno. iudico tibi id est quero cõmoda tibi id est vtilia tibi

Adiudicare
Abiudicare
Dijudicare
Judicare

Constructio

Artific's nomen opifex assumit: ⁊ auctor
Inuenit autor: agit actor: res ampliat auctor.

¶ In isto versu docet autor que nomina conueniunt in significatione cũ isto nomine hic ⁊ hec artifex cis. dicitur artifex de ars tis. ⁊ facio cis. dicens q; hic ⁊ hec opifex cis. dicitur de opis opem ab ope ⁊ facio cis. et est idem q; artifex. ⁊ autor. idem est. Deinde in secundo versu ponit differẽtiã inter autor scriptũ per u/⁊ simplex t/sine c/⁊ actor per c/⁊ t/sine u/⁊ etiã autor per u/c/⁊ t. scriptũ ¶ Autor dicit ab autentum grece quod est autenticum vel graue latine. Autor dicitur inuentor materie de qua tractat. ⁊ est cõmunis duum generũ hic ⁊ hec autor oris. ¶ Actor scriptum per c/⁊ t/sine u/est nomen verbale formatum a primo supino istius verbi ago agis egi. actum tu. in supino fit actor. i. factor. ¶ Auctor scriptũ per u/c/⁊ t. est nomẽ verbale de augeo ges. auxi. ere. auctum tu. um in or. fit auctor oris. ⁊ est ille qui auget aliquam rem. ¶ Construe. Opifex assumit id est capit nomẽ artificis id est idem qõ artifex Autor inuenit id est inuentor materie de qua intendit tractare. actor agit id ẽ facit auctor ampliat res ampliores. ¶ Nota alios versus differentiales. Autor ab autentum hic ⁊ hec sine c/venit actor.
U sine prebet ago: venit auctor ab augeo cum c.

Artifex
Opifex

Autor

Actor

Auctor

Constructio

Notabile

Inter se distant timidus/temerarius/audax.
Linquit omittenda: facit audax aggrediendia.
Cessat ab audendis timidus: simul ⁊ fugiendis.
Audet omittenda temerarius ⁊ facienda.

Audax

Audax
Timidus
Temerarius

Constructio.

¶ Hic ponit autor differentiã inter ista nomina audax/temerariꝰ/⁊ timidus dicens q audax est ille qui audet facere ea que sunt facienda/⁊ dimittit ea q̃ nõ sunt facienda. ¶ Timidus est ille qui nõ audet facere facienda nec omittere omittenda. ¶ Sed temerarius est ille qui audet facere facienda ⁊ nõ facienda. ¶ Timidus a timeo es. dicit. Temerarius a temere. i. stulte dicit. Audax ab audeo audes ausus sum dicitur. ¶ Construe. Timidus/temerarius ⁊ audax: ista nomina distant. i. differunt inter se. Audax est ille qui supple audax linquit. i. dimittit omittenda id est ea que debent omitti: ⁊ facit aggredienda. id est ea que audax debet aggredi. Et est aggredi incipere aliquid cũ audacia timidus cessat. i. deficit: ab audendis id est rebus faciendis. et simul. i. pariter. a fugiendis. i. a rebus nõ faciendis. Temerarius audet id est audax est facere omittenda id est que debent omitti. ⁊ facienda id est ea que debent fieri.

Est auidus/cupidus/⁊ auarus ⁊ ambitiosus.
Diuitias cupidus cupit: ambitiosus honores.

Auidus
Cupidus
Auarus
Ambitiosus
Ambitio

¶ Autor docet hic q omnia ista nomina sunt eiusdem significationis cũ isto nomine auidus a. um. Dicens q cupidus a. um. idem est. et dicit a cupio pis. piui. vel pij. cupere. ¶ Auarus a. um. idem est. Et dicit ab aueo es. aui. auere. id est cupere. ¶ Ambitiosus a. um. est idem. Et dicit de hec ambitio onis. id ẽ cupiditas honoris. ⁊ dicit de hic ambitus tus. tui. cuius media corripit: qz est nomẽ. nam si media producitur tunc est participium. Unde versus. Ambitus est nomen: ambitus participale. ¶ Diuitias ⁊c. Autor ponit hic differentiaz inter cupidus ⁊ ambitiosus. dicens q cupidus est ille qui cupit diuitias. Ambitiosus est ille qui cupit honores. ¶ Construe. Cupidus ⁊ auarus ⁊ ambitiosus est idez quod auidus. Cupidus cupit id est optat diuitias. Ambitiosus honores: supple cupit.

Nutrit/fomentat/reficit/fouet/⁊ refocillat.
Pascit/alit/sensus his verbis conuenit vnus.

Alo
Nutrio
Notabile

¶ Autor docet hic q omnia ista verba conueniũt in significatione cũ isto verbo alo alis alui alere. ¶ Nutrio is. iui ire. quarte coniugationis. Et inde nutritor ⁊ nutrix q nomẽ syncopat. ⁊ dicit nutrix deposita media syllaba tri. Et de nutrix derivat nutricius a. um. ⁊ est idem qõ nutrix: si esset omnis generis. Unde architrenius in principio libri. Languida segnicies: veneris nutricia tractat. Ocia: dilatrix: operum dissuada labor. Loquit de vitijs q̃ sequuntur ociosos. Et ecce habes ibi in his versibus nutricia quod declinatur sic. Nutricꝰ a. um ⁊ ibi nutricis est idem qõ nutrices. ¶ Fomento tas. a fomentũ ti. dicit. Et est fomentũ idem q nutrimentũ. ⁊ dicit de foueo es. ¶ Reficio cis. componit de re ⁊ facio cis. Papias dicit reficere/refocillare/recreare/constipare. Un versus. Constipat/reficit/recreat/simul ⁊ refocillat. ¶ Foueo ues. foui. ere. fotuz tu. in supinis. componitur cũ con. ⁊ dicit confoueo ues. media correpta. ⁊ cum re ⁊ dicit refoueo ues. ¶ Refocillo as. de refoueo ues. dicit. ¶ Pasco cis. cere pau. pastũ tu. in supinis. Unde hic pastor oris. ⁊ hec pastura re. ⁊ hec pascua cue. Et plur aliter hec pascua orum. ⁊ est heteroclytũ in genere ⁊ declinatione quia in singulari numero est generis feminini ⁊ prime declinationis. In plurali vero secunde declinationis ⁊ neutri generis. Unde versus. Pascua sola datur sed pascua plura dabuntur. Item potest declinari hec pascua pascue.

Fomento
Fomentum
Reficio
Foueo
Refocillo
Pasco
Pastura

Pascua

Et pluraliter he pascue pascuarum. Unde scribitur ezechielis. xxxiij. capitulo quasi in medio. In montibus israel erunt pascue earum. Item in eodē capitulo. Insuper reliquias pascuarum vestrarum conculcastis pedibus vestris Item in eodem capitulo inuenitur pascua in plurali numero. Nonne satis erat pascua bona depasci. ¶ Pasco componitur cum de. ⁊ dicitur depasco de pascis. ¶ Nota q̄ passiua istoꝝ passiuorum scilicet pascor. ⁊ depascor construuntur cum accusatiuis casibus transitiue. Ut capta pascitur vel depascitur silnas. Et cum ablatiuis in eodem sensu. Unde secundū Papiam bene dicitur. Pascor hanc rem vel ab hac re. ¶ Alo lis. alui. ere. alitum tu. in supinis secundum hug. vnde hic altor toris. ⁊ hic alitor toris. verbalia id est nutritor: ⁊ hec alitrix cis. ¶ Construe. Unus sensus conuenit. id est conuenienſ est his ꝟbis. scz nutrix. ⁊c̄.

Notabile.

Alo.

Constructio.

Hinc nutrimentum deducitur ac alimentum Fomentūq̄ comes simul est alimonia fomes

Alimētū.

¶ Autor docet hic q̄ ista nomina deriuant a predictis verbis: ⁊ vnum ⁊ idem significant ⁊ sic sunt synonyma conuenientia in significatione cum illo nomine hoc alimentum ti. et dicitur de alo alis. ¶ Nutrimentum dicitur de nutrio ris. ¶ Fomentum ti. ⁊ hic fomes tis. deriuatur de foueo es. ¶ Construe. Nutrimentum deducitur. i. deriuatur. hinc id est de nutrio nutris. ac pro et alimētum deducitur hinc scz de alo alis. q̄ pro et fomentum est comes. i. sociatum illis in significatione. quod deriuatur a foueo es: simul p̄ pariter et alimonia est comes illis: quod dicitur de alo alis: ⁊ fomes est comes illis/ quod dicitur de foueo fo es.

Nutrimentū
Fomentū
Constructio.

Inter se distant albescit/albat/⁊ albet. Albitat/albificat/transire scias duo p̄ima Inchoat albescit nunuit simul atq̄ frequentat Albitat istoꝝ celebratur vtrūq̄ solutum. Candeo candesco nō transit/candido transit

Albeo.

¶ Autor docet hic q̄ ista verba que hic continentur in versibus cōuenjunt in significatione cum albeo bes. Item docet differentiā inter ista verba dicens. q̄ aliqua istorum sunt actiua/aliqua neutra ⁊ absoluta/ aliqua sunt inchoatiua ⁊ vnum istorum verborum est frequentatiuum verbum. ¶ Albesco cis. est inchoatiuum verbum: ⁊ caret p̄terito: quia omnia verba inchoatiua ex significatione significant presentialiter: preterita vero significant preteritionem. Unde si haberent preterita haberent sibiipsis cōtraria. ¶ Format inchoatiuum a secunda psona p̄ntis temporis singularis numeri ⁊ indicatiui modi. vt amo amas. addita co. fit amasco cis: id est incipere amare. albeo bes. addita co fit albesco cis id est incipere albere. ¶ Albo as id est album facere: ab albus a. um. ōr: verbū transitiuū. ¶ Albeo bes caret supino. ⁊ hoc fm vsū nō fm artē. ¶ Itē albito as. ē frequētatiuū de albo as. albatu u. in o. ⁊ a p̄posita mutata i. i. correptā fit albito as. are. aui. i. pax albere ⁊ est neutr. ¶ Albifico as. i. albū facere. ⁊ cōponitur de albus a. um. ⁊ facio cis. ¶ Candeo des. dui. ere. caret supino id est candidum vel albū esse. quod idem est q̄ esse vel fieri albū

Notabile

Albesco
Albo
Albeo
Albito
Albifico.
Candeo

Candesco
Candido.
Constructio

¶ Candesco cis. inchoatiuū formatum a cādes addita co fit candesco. i. incipere candere. ¶ Candido as. aui. are. i. facere candidū/verbum transitiuum. ¶ Construe. Albescit/ꝛ albat/ꝛ albet/albitat/ꝛ albificat: ista verba distant. i. differunt inter se. Scias id est tu lector cognoscas: duo scz verba: de istis verbis prime coniugationis/transire id est esse transitiua scz albo as. are. aui. ꝛ albifico as. are. aui. Et alia tria sunt neutra. scz albescit/albet/ꝛ albitat.
¶ Inchoat. ꝛc. Hic docet autor q albesco cis. est inchoatiuū verbum Albito as: est frequentatiuū ꝛ significat minus ꝙ suū perfectum scilz albeo: qz albeo significat albū esse vel fieri ꝛ albito significat modicū vel paꝝ albere. Deinde dicit q vtrūqz istoꝝ verboꝝ est absolutum id est nullo modo regat actiū transitiue. ꝛ sic vtrūqz est neutrum. ¶ Cōstrue. Albescit scz hoc verbum inchoat id id est inchatiuū est. Albitat scz hoc verbū minut. i. significat minutionē significationis sui perfecti verbi scz albeo es: atqz pro ꝛ simul. i. pariter: frequentat id est est frequentatiuū sicut superius dicit. Et vtrūqz istoꝝ verboꝝ scz albescit ꝛ albitat celebrat. i. dicit esse solutū. i. absolutū. ¶ Candeo. ꝛc. Hic dicit q hec verba candeo ꝛ candesco nō sunt trāsitiua sed neutra. ꝛ q candido as est transitiuū. ¶ Construe. Hoc verbū candeo non transit. i. non est transitiuum: ꝛ ꝛ candesco nō est transitiuū: sed candido transit. i. est transitiuum

Amomū

Dicit vnguētū cathaplasmaqz nardus/amomū
Suauiter hinc redolens/illis sociatur aroma
Fertur aromaticū/similem qđ p̄stat odorem

¶ Autor docet hic continentiā significationis esse inter ista nomina: nomsi cathaplasma/nardus/aroma/ꝛ aromaticū. omnia ista nomina significant vnguenta preciosa. ¶ Cataplasma fm Hugu. componit de catha. qđ est supra. ꝛ plasma tis. qz supra formā morbi ponit vel inducit. ꝛ est emplastrū medicaminis. Sed cum hoc cathaplasma dicit a catha prepositione greca. i. iuxta: ꝛ plasma. i. formatio: qz efficit vt ponatur iuxta apostemā: ꝛ remouet apostema a membro nobili ad minus nobile. Unde Ouidius. Dolet apostema iuxta positum cathaplasma.

Cathaplasma.

Nardus

¶ Nardus ponitur pro nardopiscato siue p̄ nardo pistico ꝛ vtrūqz est vnguentū factum de nardo arbore. Et est nardus arbor suauissime redolens: ꝛ computatur inter herbas propter suam breuitatem.

Amomum.

Aromaticum
Constructio

¶ Hoc amomū mi. componit de aer ꝛ oma quod est odor: quasi bonum aeris odorem rep̄sentans. Et dicit Isidorus. Amomū dicit q veluti odorē cynamomu referat. Aromaticū ab aromate: ꝛ potest declinari adiectiue: aromaticus ca. um. ꝛ est omne quod pertinens est ad aroma. ¶ Construe. Cathaplasma qz pro et nardus ꝛ amomū sunt vnguentū ꝛ idem in significatiōe aroma hinc redolens. i. hinc qz redolens est suauiter: sociatur illis scz predictis nominibus. ¶ Fertur aromaticū. ꝛc. Construe. Et illud fert. i. dicit aromaticū: quod p̄stat. i. dat similem odorem: sicut illa que superius memorantur.

Amurca.

Debet fex olei/sedimen/vel amurca vocari.

Amurca

Mucro
Mucrositas

¶ Intentio autoris est dicere q sedimen ꝛ fex olei conueniunt in significatiōe cum hoc nomine amurca ce. qđ est fex olei. et fm Hug. componit amurca ab a quod est sine ꝛ mergo gis. qz ab oleo se mergat inferius scz inferior fex olei Sed murca dicit superior fex olei: qz fit quasi murus in oleo. Et inde mucrosus a. um. hec mucrositas tatis. Et scias q amurca est pars olei sed ponitur p̄ fece alterius liquoris. Et fm quosdā dicit ab amarus: quia est amara

¶Sedimen inis.a sedeo sedes dicitur:qz sedet vel residet in fundo olei.Olea ab hec oliua oliue ꝛ:hoc oleū olei.ꝛ est differentia inter oliuā/oleā/et oleum. siue oliuū.Oliua est arbor.Olea est fructus illius arbouis. Oleū vel oliuū est liquor fluens vel factus de fructibus illius arbouis. ¶Construe sic. Fex olei debet vocari sedimen vel amurca.Et dicitur fex a figo gis.

Sedimen
Oliua
Olea
Oleum
Constructio

Augur/soꝛtilegus/est diuinatoꝛ aruspex.
Atqz mathematicus:illis sociatur ⁊ aulpex
Additur ariolus hinc dicitur ariolari.

Augur

¶Autoꝛ hic docet qnot sunt nomina synonyma cū isto nomie hic augur ris. dicens qꝫ soꝛtilegus idem est.Et cōponitur de hec sors ꝛ lego gis. Diuinatoꝛ est idem.Et dicitur de diuino as.Mathematicus ci.est idem.Et dicit a mate sis ꝛ est diuinatio.¶Et est differentia inter matheſis cuius media coꝛripit:ꝛ cū aspiratione ꝛ methasis cuius media ꝓducitur sine aspiratione.Matheſis cuius media coꝛripit est doctrinalis scientia.Mateſis cuius media ꝓducit est scientia diuinandi.Unde versus.Scire facit matheſis:siue diuinare mate sis.¶Ariolus li.est idem.Et dicuntur arioli secundū Papiā incantatoꝛes eo qꝫ circa aras preces nepharias emutiunt. Unde ariloꝛ aris.id est diuinare. ¶Cetera nomina exponuntur inperius.¶Construe.Soꝛtilegus.est augur. ꝛ sic de ceteris dicas.

Sortilegus
Diuinator
Mathematic⁹.
Matheſis
Mateſis
Ariolus

Fertur anus/vetula/minuit sed anicula sensuꝫ
Dum doꝛmitat anus:turpis sibi sibilat anus.

Anus

¶Autoꝛ docet hic cōuenientiam istoꝛum nominū anus/vetula/anicula que omnia idem significant(anglice a olde wyfe.¶Hec anus anus anui.quarte declinationis:ꝛ unde hec anicula le.diminutiuū.ꝛ hic ꝛ hec anilis ꝛ hoc anile. aliquid pertinens ad anū.¶Uetula vetule.de vetus veteris dicit quia vetus est id est antiqua.¶Dum doꝛmit ꝛc. Differentia est inter anus cuius puoꝛ coꝛripitur.ꝛ anus cuius puoꝛ producitur.Nam anus cuius penultima syllaba coꝛripitur est femini generis ꝛ quarte declinationis.ꝛ est idēqꝫ vetula. Anus cuius penultima producitur est masculini generis ꝛ secunde declinationis.ꝛ est idem qꝫ culus.¶Construe.Uetula est anus ꝛ anicula est anus.sꝫ minuit sensum.i.significationē illius:qꝫ est nomē diminutiuum.hic anus ni.proculo.ꝛ hec anus pro vetula dicit.De hic anus ni.hec anicula le.de vetus ris. dicit.¶Dum doꝛmitat anus.¶Cōstrue dum anus.i.vetula doꝛmitat id est dꝛomit.turpis anus.i.vilis cuius sibilat sibi.¶Et est sibilare propue serpentum.Sed qua culus emittit similem sonum:ideo transſumitur ad significandum taliter sonare.

Uetula
Anus
Anus
Anicula

Constructio

Sibilare

Unum significant aboꝛ cum roboꝛe stipes.
Stips stipis est obolus: sed stipes stipitis aboꝛ:
Stipo/constipo/stipendia dicimus inde
Arbutus aboꝛis est species sunt arbuta fruct⁹.

Arboꝛ.

Stipes
Constructio.

¶ Autor docet hic conuenientiã istaruz dictionũ hoc robur ris. et hic stipes tis. media correpta cum isto nomine arboris. ¶ hic stipes tis fm Hugut. est tmo vel truncus ligni qui sustinet aliquid. ꝛ dicit de isto stas. ¶ Construe. hec nomina arboꝛ ꝛ stipes cũ robore significant vnũ id est vnã rẽ. ¶ Stips pis. ꝛẽ hic ponit differentiam inter hec stips pis. ꝛ hic stipes pitis. dicens q hec stips pis. feminini generis est obolus/ quoddam pondus qõ olim militibus stipendiarijs distribuebatur pro pecunia: ꝛ ponit pro obolo. Et quia obolus solet dari mendicis pro elemosyna: ideo stips quãdoq dicit mendicitas/ elemosyna victus. Unde hic stipis pi. mendicis. sed stipes itis. est arboꝛ. ¶ Stipo cõ stipo. Autoꝛ dicit q stipo as. cõponitur cum con. ꝛ dicit constipo as. ꝛ hoc stipendiũ dij. de stips pis. ¶ Stipo as. i. facere stipata. hoc stipatũ ti. (anglice a stoches: vel stipare est ornare cum stipa. Constipatus (anglice to be costyf.

Stips
Stipus

Stipo
Constipo
Stipendium

Arbutus
Arbuta

¶ Arbutus ꝛẽ. hic autoꝛ ponit differentiam inter hec arbutus ti. Et pluraliter hec arbuta oꝝ. dicens q hec arbutus est quedam species arboris. ꝛ sic nõ est generalis arboꝛ. ꝛ arbuta sunt fructus illius arboris. Et declinat hoc arbutũ ti. ꝛ dicitur de hec herba: ꝛ similiter de hec arboꝛ arboris.

As assis.

Stips stipis as: obolus: indeclinabile pondus
Illius est natus dipondius as: duplicatus
Altera pars assis semis duo tercia bisse.
Tressis: quincussis: occussis: ꝛ in. De decussis.

Dypondius
As assis

Semis

Bisse

Tressis

Quincussis
Decuns

¶ Autoꝛ hic docet q̃ ista nomina hic as assis. ꝛ hec stips pis. hic bolus li. Et hoc pondus indeclinabile sunt synonyma ꝛ eiusdem significationis. Deinde dicit q pondus cõponitur cuz dya quod est duo: ꝛ inde dicitur hic dipondius dij. Et dispondius est duo asses vel equualens duobus assibus. ¶ As assis ẽ pondus duodecim vnciaꝝ ꝛ ponit quandoq pro obolo. As componitur cuz semus a. um. i. dimidius a. um. ꝛ dicit hic semis semissis Et est semis media pars assis scz sex vncie. vel oboli quando as ponit p obolo. ¶ As componitur cuz binus. ꝛ dicitur bisse indeclinabile ꝛ est pondus octo vnciaꝝ. qz si as diuidat in tres ptes equales octo sunt due partes illius. ¶ As cõponitur cum tres: et dicit hic tressis sis. si. i. tres asses vel precium triũ assium. ¶ Et cũ quinq. et ãs quincussis sis. Sed quinq de partibus assis dicimus qõ potest dici quodlibz totum: qõ etiam potest diuidi in duodecim partes equales. Cuius vndena pars dicit decuns quasi vna vncia dempta de asse. Dena pars dicit decuns. Nouena pars dicit dodrans. Octaua pars dicit bisse. Septima pars ãs septuns. Sexta pars dicit Seuns. Quinta pars dicit quincuns. Quarta pars ãs riẽs Trina pars ãs quadrans. Et pondus duaꝝ vnciaꝝ dicit sextans. qz est sexta pars. ꝛ inde fit vncia duodena pars assis. quia as continet duodecim vncias ¶ Cõstrue. Pretermissis tamẽ duobus versibus primis satis facilib9. Altera pars assis: hic annuerat autoꝛ q sunt composita ab as assis. quoꝝ vnũ exponit scz semis. Est semis altera pars id est dimidia pars assis. duo tercia id est qui continet sex vncias/ sunt bisse. Uel si as accipiat pro obolo sicut superius dicitur tunc semis significat medietatẽ oboli. Cetera plena sunt. ¶ Aliter põt sic exponi. hic semis est altera pars assis ꝛ duo. hic semis est altera pars assis Et duo tercia id est duo trium partium sunt bisse id est in bisse Et potest declinari. hic bissis sis. si. bisse ablatiuo casu.

Decuns
Notabile
Partes assis
Constructio

Bissis

Assidet assiduus: studio suo continuato
Dicitur assiduus dives ab esse vocatus.

¶ Hic autor docet equivocationem in hoc nole assiduus a.um. dicens q̄ assiduus est idem q̄ sollicitus. ⁊ tunc derivat de assideo es. i. indulgeo es. Et tot habet significationes assideo quot patent parverbum. Assidet. indulget iuxta sedet assimulatur. Item assiduas idem est quod dives. ⁊ tunc descendit de as assis. Constructio textus satis patet.

Assiduus
Assideo

Constructio

Calliditas/astutia/vel cautela/vel astus.
His prudentia: vel versutia consocietur.

¶ Hic docet autor quot sunt nomina convenientia in significatiõe cũ hoc nomine hic astus tus. tui. dicens q̄ hec calliditas atis. est idem. ⁊ dicit de callid⁹ a.um. id est sapiens. ¶ Hec astutia tie. est idez. Et propue astus/astutus/astutia sunt in malo. Et dicitur astutia de astutus a.um. formatur enī a gtō astuti addita a. ¶ Hec cautela le. idem. ⁊ dicitur de cautus a.um. ¶ Hec prudentia tie. idem. ⁊ formatur a dativo prudenti addita a. ¶ Versutia tie. idem. et formatur a genitivo versuti addita a. Versutus a verto tis. dicitur. ¶ Astut⁹ deceptor est: quia eius mens in quolibet actu ad quamlibet fraudē in facili vertitur. Textus patet.

Astus.
Calliditas
Astutia
Cautela
Prudentia
Versutia
Astutus
Versutus

Exigit/ac peragit/facit/efficit: ac operatur
Patrat/agit/complet/cõsũmat/perficit/implet
Exequitur claudit. concludit/terminat: atq̄
Decidit/finit/medios deducit in actus.

¶ Hic docet autor quot sunt verba consignificantia cum hoc verbo ago agis dicens q̄ ista scz exigo gis. egi. ere. exactũ tu. verbuz actuũ. ⁊ componit de ex ⁊ ago agis. Et est exigere perfecte agere. Ut iste exigit opus suum. i. pfecte fecit opus suum. vel compleuit vel perfecit. Item exigere ē. ⁊ expellere. Exigere est inuste petere. vnde exactio onis. i. inusta petitio. Itē exigere simit̄ ꝑ simpliciter petere vel requirere. Item exigere est vltra vel extra agere. i. diuidere Unde exiguus a.um. ¶ Perago per agis de per ⁊ ago agis componitur. ¶ A facio cis feci. facere factum tu. Afficio cis componitur de ad. ⁊ facio cis. ⁊ significat tria que patent per versũ. Afficit/informat/punit/capit hec tria signat. Item componitur cum ex. ⁊ dicitur efficio cis. Et cuz in. ⁊ dicit̄ inficio cis id est intingere. Et cum de. ⁊ dicitur deficio. Et cum per. ⁊ dicitur persicio cis. ⁊ cũ ob. ⁊ dicitur officio cis. Et cum sub. ⁊ dicitur sufficio. ¶ Et habet multas significationes. Nam sufficere id est satisfacere (anglice to suffyce) vt sufficat tibi gratia mea. Et sm̄ hanc significationē inuenit̄ sufficit impersonale. Itē sufficere est subrogare/substituere. vñ bene dī iste est suspectus. i. substitut⁹. Sufficere. i. subministrare. vt iste sufficit michi necessariū. i. subministrat. Item facio cōponitur cũ pro. ⁊ dicit̄ proficio cis. ¶ Nota proficiscor eris. verbũ deponens id est ire. ⁊ habet suppletionē preteriti profectus sum vel fui. i. transiui. Et cum re. ⁊ dicitur reficio cis. eci. refectum tu.

Exigo plura significat
Exactio
Exiguus
Perago
Facio cum cõpositus

Sufficere

Proficiscor

Notabile
Quedã actiua.
Quedã neutra.

¶ Nota q facio est neutrũ quo ad vocem nõ quo ad significationẽ. qz sic actiuum est. Et omnia composita a facio cũ prepositionibus: prout Donat⁹ accipit ppositiones: si in o/delinant actiua sunt ꝓter ista quattuor. scz deficio/officio/sufficio que sunt neutra. Deficio tamẽ pro relinquo: ꝛ sufficio ꝓ ministro: ꝛ substituo actiua sunt. Si vero desinant in or. passiua sunt ꝓter profici scor ris. ꝛ unficior aris. que sunt deponentia. Alie plures regule dantur a facio cis. ꝛ eius de cõpositis quas vide in hug. capitulo facio in fine. ¶ Operor ris. verbum deponens dicit de hoc opus operis. Et componitur cum compta n/ꝛ dicit cooperor aris. ¶ Patro as. aui. are. i. facere. ꝛ ꝓprie opus veniens. Et cõponitur cum per. ꝛ dicit perpetro as. i. facere. ꝛ cũ in/et dicit impetro as. id est querere.

Operor
Patro
Perpetro
Impetro

Compleo
Et alia composita a pleo

¶ Compleo es. eui. ere. completũ tu. cõponitur de con. et pleo es. quod in simplici non est in vsu sed in composito. vt repleo es. impleo es. suppleo es. depleo es. ꝛ est deplere valde deplere vel euacuare. Expleo as oppleo es. de ob ꝛ pleo es. i. impiere: obturare. Et a pleo deriuat plenus a. um ꝛ hic splen splenis ¶ Comsumo is. consumpsi ere. consumptũ tu. in supino. De con. ꝛ sumo is. componitur. Et est consumere/deuastare/destruere/simul sumere. Unde consumptor/cõsumptrix. consumptio/nomina verbalia. Sumo est actiuũ cum suis compositis. ¶ Impleo dictum est ¶ Perficio dictũ est supra. ¶ Exequor ris. executus sum. exequi media cor. de ex. ꝛ sequor componitur. Unde executor oris. executrix tricis. hec executio onis. nomina verbalia.

Consumo ꝛ alia composita.

Exequor

Claudo

¶ Claudo dis. clausi ere. clausum si. in supinis. Unde hic clausor oris. et hec clausura re. ꝛ hic clatrus tri. ꝛ est repagulum quo ostium firmat. vel qõ opponitur ostio. vel ipm ostium: ꝓpue hortorum vel vinear. ¶ Termino as aui. de hic terminus ni. dicitur Unde contermino as. aui. are. i. simul terminare vel coniungere. Determino as. aui. are. i. diffinire vel terminos auferre. Exterminio as. aui. are. terminos auferre vel exulem facere quasi extra terminos ponere ꝛ extrahere. ꝛ ꝓprie dicit de exulibus. ¶ Et ponit pro demoliri: vt ibi. Et terminant eñ facies suas id est demoliũtur. i. deuenustãt/destruunt/dissipãt ꝛ extra terminos humane conditionis ducunt Unde hoc exterminiũ nij. id est desolacio/cõcussio extra terminos exilium. ¶ Decido dis. decidi. ere. decisum si. in supino. id est terminare. Unde iste dedicit causã id est determinat causã Componit de de. ꝛ cedo dis. cecidi media producta. sed cado dis. facit ccidi. in preterito media correpta. Unde. Preterito cecidi prebet cado: cedo cecidi.

Clatrus
Termino cum compositis

Nota
Exterminium.

Decido
Cedo.
Cado

¶ Finio nis. finiui finire a finis dicit. Diffinio nis. iui. ire. id est determinare. i diffinitionem dare. ¶ Deduco is. deduxi ere. de de. ꝛ duco cis. componitur. ¶ Cõstrue. Exigit ac peragit ꝛc. omnia ista idem sunt quod ago agis. Medios deducit in actus id est aliquis deducit id est vlterius ducit rem suã vel op⁹ suum in medios actus. id est vltra medios actus.

Finio

Constructio.

De promo promus qui promptuaria seruat
De promo promis sunt promptuaria dicta
Promptuaria vel celera: dic apothecas.
Apotheca Est apotheca domus cui victus traditur omnis
Est ypotheca rei non mobilis/vt domus aruũ
Rerum mobilium traduntur pignera pugno

In istis versibus docet autor quid sit promus quia in sequentibus facit mencionem de ista dictione promptuariū dicens q dicit de promo is. Dicit ergo q hic promus mi. est custos promptuarij. ꝛ vtrūq; deriuatur de promo mis. ¶ Construe duos primos versus. Promus dicit .i. deriuatur de promo mis. prompsi. promere promptū tu. i. ostendere: ꝛ qui sez promus seruat .i. custodit promptuaria. id est celaria. ꝛ promptuaria id est promptuariū sunt dicta id ē dictum; de promo mis. Et est promptuarium domus secreta in qua omnia victualia reponuntur. ¶ Prōptuaria. ꝛc̄. Autor docet hic q ista nomina sunt synonymā .i. consignificantia hoc celarium quod dicit a celo celas .i. tego tegis. q celat .i. tegit res que ibi reponunt. ¶ Hec apotheca ce. dicitur ab apo qđ est re ꝛ theca qđ est positio latine: quasi repositio vel repositoriū. q ibi seruātur res in repositorio. ¶ Est apotheca. ꝛc̄. Hic ponit differentiā inter apotheca ꝛ ypotheca dicens q apotheca est idem q celariū. ypotheca est vadiū rei immobilis. sicut domus aruum ager ꝛ similia. Et sic potest esse differētia in istis versibus inter ypotheca ꝛ pignus. ¶ Item nota differentiā inter hoc pignus eris. cū e in genitiuo. ꝛ hoc pignus oris cum o scriptum in genitiuo. Unde versus. Pignera natoꝝ dicunt pignora rerum. ¶ Construe. Apotheca est vna dom' cui sez domui omnis victus .i. victualia traduntur .i. dantur: ꝛ ypotheca est sez vadium rei immobilis que facile moueri non potest. vt domus .i. edificium et aruum id est campus.

Promus.

Constructio
Promere.

Celarium.
Apotheca.

ypotheca.

Notabile.

Constructio.

Nuncupat/appellat/sic cuocat/aduocat: ista Uociferat/censet/censu funguntur eodem.

Autor docet hic q ista verba que ponuntur in versibus predictis synonyma sunt. Nuncupo as dicit de nomen mis. ¶ Nomino as. dicit de hoc nomē mis. ¶ Appello as. componit de ad ꝛ pello as. quod non est in vsu id est vocare. ¶ Aduoco as. de ad ꝛ voco as. ¶ Uocifero as. dicitur de vocifer a. um. adiectiuum .i. ferens vel portans vocem. ꝛ componit de hec vox vocis. et fero fers. ¶ Censeo es. sui. censi censum su. habet istas significationes .i. computo as. et idem est q nuncupo as. ꝛ idem est quod iudico as. ꝛ ppie de moribus hūis. Censeo computo/censeo nūcupo/censeo mores. Censeo componit cum sub: ꝛ dicit succenseo ses sui. ꝛ est idem q irasci. Et cum per: ꝛ dicit percenseo es. id ē perfecte vel valde censere: vel perquirere/circuire/perierare. Unde ouidius in secundo metha. Percensuit orbem .i. circuit orbem. Item componitur cum re. ꝛ dicitur recenseo ses. sui. ere. censum su. supinis .i. numerare: vel recitare rememorari/renouare. Unde versus. Censeo si studeas lector componere debet. Sub notat irasci: per circuit ꝛ numerat re. Et de censeo venit hic censor cē sor is. iudex de moribus: ꝛ hec censura re. iudicium. ¶ Construe ista. ista verba nuncupat/appellat/ꝛc̄. funguntur eodem sensu. Fungor ris. construitur cū ablatiuo casu. ¶ Item nota q est censeo es sui. ere. censum su. in supinis. ꝛ Cēseo is. sui. ere. censitum tu. verbum tercie coniugationis. ꝛ censio sis. sui. sire. quarte coniugationis. ꝛ ista non differunt in significatōe sed in litteratura: q censeo es. secunde coniugationis facit censui in preterito ꝛ censum su. in supinis. Censio is. tercie coniugatiōis facit etiā sui. in preterito. ꝛ cēsitum tu. in supinis. media correpta. Sed censio sis. quarte cōiugatiōis facit censitum situ. media pducta in supinis. Uersus. Censio censis sui. so. situm. sed censeo censum. Censio sed quarte voluit prudentius esse. Et ista verba componunt. Sed secundū qđ simplicia variant in dictione sua composita variant: vt possumus dicere recensita media pducta vel correpta. q recensita penultima correpta descendit de recenso quod est verbū tercie coniugationis: sed recensita descendit de recensio sis. sui. sire. recensitū tu. cuius penul. producit qđ est quarte coniugatiōis

Nuncupo.
Nomino.
Appello
Aduoco
Uocifero.
Censeo cum suis compositis

Constructio.

Notabile
Censo
Censio

hec hug. ¶ Sed alij dicunt q censeo es facit censum su in supinis: ⁊ ola composita ab eo faciũt censitũ tu in supinis penul correpta. Sed recensio sis verbũ tercie cõiugatõis facit recensui in preterito ⁊ recensitũ in supinis ad modũ quarte coniugationis ⁊ nunq recensiu recensitum tu penultima correpta.

Regula

Per istam regulam q omne verbum desinens in so tercie coniugatõis facit pteritũ in sui ⁊ supina in sitũ ad modũ quarte cõiugatõis: pter quinq scz capesso lacesso/facesso/viso/⁊ pinso. Un doctrinale. So sui sitũq facit.

Applico appellens: appellas nomine quẽuis

Appello lis

¶ In isto versu assignat autor differentiã inter appello lis. appuli lere. appulsum su in supinis verbũ actuũ. i. ad portũ venire vel applicare vt ibi. Postq̃ porta animũ suũ appulit ad scribendũ. appulit. i. applicauit. ⁊ componitur de ad ⁊ pello is. pepuli ere. pulsum su in supinis. ¶ Appello as. i. vocare: vt superius dicitur. ¶ Construe. Appellens. i. aliquis appellẽs applicat. Et applicat componitur de ad ⁊ plico as. plicui vel plicauj. care. catum tu vel atum tu in supinis. ¶ Et nota q plico facit preteritũ in cui. vel in caui. ⁊ supina in citũ vel in catũ. ⁊ omnia sua composita cũ ꝓpositionibus similiter faciunt preteritũ in cui. vel in caui. ⁊ supina in citum. vel in catum. sed frequentius in caui. ⁊ raro in cui. ⁊ in catum preter supplico as. qđ facit semp ꝑteritum in aui. et supina in atum. vt supplicaui catum tu. Esopus habet supplicui de supplico. Sed composita a plico ⁊ ab aliquo nomine faciunt semp preteritum in aui. ⁊ supina in atum. vt multiplico as. aui. catum tu. duplico as. aui. catum. ¶ Construe sic. appellens id est aliquis appellens applicat. ⁊ tu appellas. i. vocas quemuis. i. omne hominẽ: nomine. id est per nomen suum: vel quẽ vis sunt due dictiões ⁊ tunc sic expone: tu expellas. id est vocas illum quem tu vis voc... e nomine suo. id est per nomen suum.

Plico Notabile

Constructio

Aperio Ostia qui reserat/aperit/panditq recludit Eiusdem sensus depessulat additur istis.

¶ Hic ponit autor synonymationẽ in istis verbis aperio ris. refero as. pando is. ⁊c. ¶ Refero as. rui. rre. ꝯponit de re ⁊ fero as. i. claudere cum fera.

Refero Aperio

¶ Aperio ris. rui. ire. apertũ tu in supinis verbum actuum componit de ab/vel ab a. ⁊ pario ris. peperi. re. ⁊ componit aperio cum ad ⁊ dicit adaperio ris rui. ire. ¶ Pando dis. di. pandere passum su. vel pansum su. in supinis secũdũ quosdam videlicet donatũ in maiori. ⁊ Pap. Sed hugu. ⁊ doctrinale dicunt q facit tm passum su. in supinis. De pando dis. dicitur pandus a. um. i. curuꝰ a. um. sed differunt qr pandus sursus curuat. ⁊ curuꝰ deorsum curuat. ⁊ componitur repandus da. da. dum. Unde versus. Dans pando passum subducit n s geminando. hug. dicit q hec tria verba pando ⁊ ¦ pateo ⁊ patior habẽt simile supinũ videlicet passum. Unde versus. Pando pati pateo passum facere e supino. Recludo dis. recluſi ere. clusum su. in supinis. componit de re. et claudo dis. clausi. claudere. ¶ Et nota q re notat aliquando contrarietatẽ: vt in hoc verbo recludo dis. qr ostiũ sit clausum ⁊ dicã recludo ostium. idẽ est q aperi: ⁊ si ostiũ sit apertum ⁊ dicam recludo ostium tunc idem est q claudo ostium/⁊ ita re notat contrarios actus. ¶ Depessulo as. aui. are. i. aperire: ⁊ cõponit de de ꝓpositione ⁊ pessulo as. ⁊ est pessulare claudere vel firmare ostium cum pessulo. hoc pessulum li. (anglice a latche). Et dicitur de pello lis.

Pando

Pandus Curuus

Recludo Notabile

¶ Construe. Ille qui reserat ostium aperit. ꝑ pro et. pandit ⁊ recludit depessu

lat eiusdem sensus i. eiusdem significationis additur istis scz verbis.

Hec tria iungas presumit/vsurpat/z audet.

¶ In isto versu docet autor cōuenientiā significationis esse in istis .v. bis vsurpo as. aui. are. quod deriuatur de vtor z rapio. ¶ Presumo mis. presumpsi re sumptū tu. in supinis. z componit de pre z sumo is. z in de psumptor presumptrix. psumptio verbalia. z hic psumptus tus. tui. Un presumptuosus a. um.
¶ Audeo es. ausus sum. audere verbū neutropassiuū. ¶ Et vria est inter verba neutra passiua z verba neutropassiua. Uerba neutropassiua dicunt illa q passius sunt similia in hoc q carent pteritis z habent suppletionē pteritorum per participium z verbum substantiuū sicut z passiua. Ista autē quinq sunt que indicant. Uersus. Audeo cū soleo fio quoq gaudeo fido. Quinq puer numero neutropassiua tibi do. ¶ Sunt autē neutra passiua que significationem passiuorū habent: z que significant passionem aliunde illatam: que sunt quattuor. vt patet per versus. Exulo/vapulo/veneo nubo quattuor ista Sensū passiuū sub voce gerunt aliena. Et ab audeo hic ausus sus. sui. hic z hec z hoc audax cis. Unde hec audacia cie. ¶ Construe. Jungas vel simul iungas hec tria que sunt eiusdem significationis. videlicet presumo vsurpo z audeo.

Audeo Notabile

Constructio

Sulcat/arat/versat glebas/colit/excolit agros

¶ Autor docet hic cōuenientiam esse quo ad significationem inter ista verba sulcat ꝛc. ¶ Sulco as. aui. are neutrum dicitur de hic sulcus ci. Et sulcus dicitur de hic ꝰl solis. Unde sulcus quasi solem capiens. z est ethimologia z nō cōpositio. dicit de suo is. fuere. quasi fomere transiuit. ¶ Aro as. aui. arare. aratum. tu. verbum neutrum. componitur cum ex. z dicitur exaro as. aui. are. id ē extra arare. vel perfecte arare vel scribere. Unde Job. Quis mihi det vt exarentur sermones mei in libro stilo ferreo vel celte sculpantur in silice?
¶ De aro as. arator oris. aratrix tricis. z hoc aratrum tri. secundū quosdam media producta. z secundum alios media correpta proferuntur.
¶ Uerso as. aui. are. verbum frequentatiuum. id est frequēter vertere. Et formatur ab vlimo supino istius verbi verto tus. versi versum su. u. in o. fit verso sas. ¶ Hec gleba be. id est durus cespes cum herba vel sine herba terra auulsus. Et dicitur de hic globus bi. q; simul quasi globus Unde hec glebula le. vel hec glebella le. ambo diminutiua. Et globosus a. um. z comparatur globosior globosissimus. Unde hec globositas tatis. Et de globo dicitur hic globo onis. id est rusticus arator.
¶ Colo lis. lui. lere. cultum tu. in supino. quinq habet sensus. Colo ciuitatem. i habito. colo terram. i. aro terrā. colo formam. i. ornio. colo deum id est veneror colo parentes id est diligo parentes. Quas quinq significationes versus sequentes declarant. Agros. rus. formam. superos colit atq parētes. Hos arat hos habitat/ornat/honorat/amat. Unde verbalia cultor tous. cultrix. et hic cultus tus. tui. z hec cultura culture.
¶ Excolo lis. lui. lere. excultum tu. in supino. componitur de ex. z colo lis lui. lere. ¶ Hic ager huius agri huic agro. id est campus. z componitur cum cultura. z dicitur hec agricultura agriculture.
¶ Construe sic. Sulcat/arat/versat glebas/colit/excolit/agros: omnia ista significant arare. ¶ Et ibi versat glebas pro vna dictione accipitur. z etiam excolit agros. z tantum significat quantum aro as. are.

Sulcus

Aro

Uerso

Gleba
Globus
Globosus

Colo plura significat.

Excolo
Ager

Constructio

Alget ⁊ algescit: friget frigescit: ⁊ inde
Algidus ac algor/pariter maris alga vocatur
Ac infrigdatur predictis associatur.

Algeo
Indulgeo
Notabile

¶ Hic docet autor quot sunt verba conuenientia in significatione cū hoc ⁊bo algeo es. alsi algere. Dicens q̄ sunt ista que ponūtur in versibus. ¶ Algeo es alsi gere. alsum su. in supino componitur cum m/interposita d/a mutata in u. ⁊ dicit indulgeo es. indulsi. ere. indulsum su. vel indultū tu. in supinis. ⁊ habet tres significationes. Nam indulgere est gratis cōcedere. vt papa indulsit michi potestatem id est gratis cōcessit michi. Et indulgere est operam dare. Un Catho. Indulgere gule noli quia ventris anuca est. Et indulgere p̄ remittere. Ut indulge nobis peccata nostra. In prima significatione indulgere actiuum/in aliis neutrum. Unde versus. Est indulgere quicq̄ concedere gratis. Ac operam dare siue remittere significabit. Actiuum dicas pro primo pro reliquis nō.

Algesco
Frigeo

¶ Algesco cis. verbum inchoatiuum. i. incipio algere. Et componit cuz ex. ⁊ dicit exalgesco cis.

Frigesco

¶ Frigeo ges. gui. caret supinis. Et est frigere frigefieri vel esse frigidum. Itē frigere ponit sepe pro cessare/sicut econtrario fer uere ponitur pro frequentare. vt dicit Hug. capitulo frigeo/ges.

Infrigidor

¶ Frigesco cis. inchoatiuū a frigeo es. frigere.

Constructio.

¶ Infrigidor aris. atus sum. ari. ⁊ est passiuum. Infrigido as. quod componit de in. ⁊ frigido as. i. valde frigidare. Et ē frigidare frigidū facere. sed infrigidari frigidum fieri.

¶ Construe sic. Alget ⁊ algescit. friget frigescit ista verba significant idem et inde. i. de hoc verbo algeo es. venit algidus a. um. id est frigidus a. um. ac p̄ ⁊ hic algor oris. id est frigus. ⁊ pariter. id est simul hec alga maris i. est que est herba maris scz crescens in mari. ⁊ quā mare proijcit a se. quelibet istaꝝ dictionū crestur. i. fit. i. deriuat ab algeo es. ac pro ⁊. infrigdat p̄ infrigidatur. associatur id est adiungitur predictis supple verbis.

Alga

Notabile

¶ Nota quia nō potest stare in versu infrigidatur ⁊ ideo deposuit i/ante d/et dixit infrigdatur.

Ara

Ara vel altare domini/vel mensa vocatur
Atq̄ tripos dici consueuit apollinis ara
Aras inspiciens/hinc deriuatur aruspex.

Ara
Aruspex

¶ Autor docet hic quot nomina inueniunt posita pro hoc nomine hec ara re ⁊ dicit q̄ ista que sequunt. ¶ Hec ara are fm Isidorum dicitur de hoc es eris quia are antiquitus facte fuerunt ex ere. Uel de aro aras fm Hugu. Et componitur cum specio cis. quod non est in vsu. id est videre. Et dicitur hic ⁊ hec aruspex cis. media correpta id est diuinator. quia ventura predicit ab aris.

Altare
Altarium

¶ Item ara componitur cū altus a. um. et dicit hoc altare is. quasi alta ara. vel altorum id est deoꝝ superorum ara. Unde hoc altarium ri. idem qō ara. ⁊ hoc altariolum li. diminutiuū. ⁊ hoc altare ris. in eodem sensu.

Mensa

¶ hec mensa se. dicitur de metior ris. mensus sum. metiri verbum deponens. Et de mensa se. dicitur hec mensula le. diminutiuum.

Tripos

¶ Hic tripos odis. cōponitur de tris. quod est tres. ⁊ pos quod est pes. quasi tres habens pedes quia sup̄ tres pedes id est tres columnas stant illa ara. Et propue dicebat ara apollinis. id ē phebi vel solis. quia in illa solebant dari responsa de omnibus quesitis. Sed modo fides christiana prohibet talia fieri. Un galfridus in poetria. Nouella

Notabile

sana fides a lumine tollit. Ecclesie tripodez phebi solium q sibille. ¶ Cõstrue Altare vel mensa domini vocat scz ara. atq pro et tripos podis. consueuit. i. solebat dici. i. vocari (a poetis) ara. i. altare apollinis. i. solis vel phebi qõ idem est ꝛc. Aras inspiciens. ¶ Construe. Dum aliquis est inspiciens aras hinc id est inde aruspex aruspicis deriuatur.

Constructio

Induit ac operit/amicit/vestit/tegit atq
Uelat predictis sensum dedit vsus eundem:
Occuilt/obnubit/ꝛ obumbrat/celat/ꝛ abdit

Amicio

¶ Hic autor docet quot sunt verba synonyma cum isto verbo amicio cis. cire quarte conugationis: ꝛ est verbũ actuũ ꝛ facit supina amictũ ctu. iuxta illud doctrinalis. Amicere figurat amictũ. ¶ Amicio cis. idẽ ẽ qõ cooperire vel adiungere vel ligare. Et ör de hic amictus ti. Et inde ör hic amictus tus tui. Amicio cõponit cũ circũ. ꝛ ör circumamicio cis. ¶ Nota q Hugut. vult q scribet circumamici. ita q circũ non maneret integra dictio: cuius opinionẽ: qz rõni nõ conuenit nõ admitto ¶ Induo is. ui. ere. indutũ tu. in supinis. Uñ hoc indumentũ ti. ꝛ est verbũ actuũ. ꝛ cõponit induo de in. ꝛ duo is. qõ nõ est in vsu. ¶ Operio ris. rui. ire. opertũ tu. in supino verbũ actuũ. i. tegere vel amicare. ꝓponit de ob ꝛ pario ris. peperi ere. Unde apertus a. um. ꝛ hic opertus tus. tui. ꝛ hoc operimen mis. penultima correpta. ꝛ hoc operimentũ ti. ꝛ hoc opertoriũ rij. Et hoc operculũ li. omnia idẽ qd tegimẽ. Uñ in veteri lege scribit. Uas sine operculo id est tegimine: immũdũ erit. Inuenit ꝛ hoc operculũ li. per syncopã. ¶ Itez cooperio cõponit de cũ. vel con. deposita n. ꝛ dicit cooperio ris. rui. rire. cooptum tu. id est tegere. Cooperio cõponit cum dis. ꝛ dicit discooperio is. i. denudare. exuere. Unde cũ videris nudũ cooperi eum. i. tege eum cum vestibus.

Amicio

Notabile

Induo

Operio

Opertus

Operimen

Opertorium

Operculum

Cooperio

¶ Nota q habetur operior opertus sum operiri verbũ deponens. i. expectare. vt operior te. i. expecto te. Sed qñ est deponens ꝓducit primã syllabã. ꝛ qñ est passiuũ corripit primã syllabã. ¶ Uestio tis. ui. ire. vestitũ tu. in supino verbum actuũ ör de hec vestis. vnde hoc vestimen inis. ꝛ hoc vestimentũ ti. ꝛ hic vestitus tus. tui. ¶ Tego gis. texi tectuz tu. vnde verbalia textor oris. textrix icis. Et hoc tectũ ti. domus. ꝛ hoc tegimen inis. Tego cõponit cũ de. ꝛ dicit detego gis. detexi ere. i. discooperire/reuelare. vt iste detexit secreta mea. i. reuelauit. Itẽ cũ pro. ꝛ ör ꝓtego gis. texi ere. protectũ tu. in supinis. i. tueri/defendere. vt ibi. Protege me dñe ab omni malo. i. defende. Uel hic. Protege domine famulos tuos. i. defende. Uñ ꝓtectio. i. defensio vel tuitio. ¶ Uelo as. auare. actuũ. i. tegere. Unde hoc velum li. illud linteũ quo vehit nauis in mari impulsione venti. Et a velũ li. ör hoc velamen inis. ꝛ hoc velamentũ ti. id est tegumen vel tegmen. Uñ velum ör quasi ala volantis. A velo as. ör hoc velabz bri. illud vas quo frumentũ purgat. Itẽ componit aduelo as. i. valde velare ꝛ aduelo as. i. discooperire. ꝛ deuelo as. idem. Itẽ reuelo as. i. detegere vel aperire/manifestare. Et oia composita ab eo actiua sũt ꝛ ꝓducunt hãc syllabã ve. ¶ Construe. Induit ac operit ꝛc. Usus. i. consuetudo dedit ꝑdictis. i. ꝑdis. eundẽ sensũ. i. eãdẽ significationẽ. ¶ Occulo lis. lui. lere. occultũ tu. in supinis verbũ actuũ. ꝛ cõponit de ob ꝛ colo lis. ꝑ mutationẽ b. in c. ꝛ illa syllaba co. in u. ꝛ est abscondere/tegere. Unde Ouidius. Ramosas occulit herba. domos. i. tegit. Unde occultor occultrix. ꝛ hoc occultum ti. i. peccatũ. Unde Ab occultis meis. ꝛc. ¶ Obnubo bis. obnupsi. ere. obnuptum tu. i. tegere. verbũ actuũ. Et ꝓponit de ob. ꝛ nubo bis. nupsi nuptũ. Et hz duas significationes. In vna idem qõ tego gis. vñ obnubo bis. cõponit nubo bis. tunc est actuũ. In alia significatione nubo ꝓnuet ad mulieres. ꝛ tunc est neutrum ꝛ neutra passiua: qz sub

Operior

Uestio

Tego cum suis compositis

Velo cũ cõpoſi.

Velabrum

Constructio

Occulo

Occultum

Obnubo

voce actiua significat passionē. vt hec mulier nubit mihi. i. est nupta mihi. Uñ versus. Neutrum nubo feres cum pertinet ad mulieres. Dum signat tegere vult actuū retinere ¶ Obumbro as. aui. are. verbum actuū de ob/et vmbro. as. quod in simplici nō est in vsu. ¶ Celo as. are. i. sculpere/pingere/ꝛ celo as. i. tego is. per contrariū adreuelare: sicut in p̄senti lectione accipit. ꝛ fm hoc cō=struitur cū duob⁹ accusatiuis. vt celo te consilium. ꝛ est sensus abscondo a te consiliū. Pro illis duabus significationib⁹ nota versum Hoc verbū celo notat due tego sculpo. Celo cōponitur concelo as. i. simul celare. et recelo as. i. reue=lare: ꝛ est actuū cum suis compositis. ꝛ omnia producunt hanc syllabam ce. ¶ Abdo is. didi. ere. ditum. tu. i. tegere. ꝛ est actuū. Et componitur de ab/et do das dedi datum tu. in supino.

Obnubo
Celo as. are cuꝫ compositis
Abdo

Aceruus. Est globꝰ atqꝫ strues: cumulꝰ ꝙ aceruꝰ vel agger Est glomꝰ hic glomero globo ꝙ globo nascit inde

¶ Autor docet hic quot sunt synonyma cum isto nomine hic aceruus acerui id est coadunatio. dicens q̄ ista que ponūtur in versibus. ¶ hic globus bi. est idem. Unde hec gleba be. durus cespes cum herba. Item a globus dicit' glo=bo as. aui. are. i. aceruare/cumulare/coadunare/conspissare/globosū facere. ¶ hec strues is. id est aceruus congeries. Unde hec strucula le. diminutiuum ꝛ hec struma me. gybbus in pectore quasi strues humoꝝ. Et est differentia in=ter hec congeries ei. ꝛ hec glomeratio onis. ꝛ hic strues is. q̄ congeries ꝓprie est cumulus lapidum. ꝛ glomeratio ꝓprie est collec.io filꝝ vel filoꝝ. sed strues est collectio lignoꝝ. Unde versus. Congeries lapidū tibi glomeratio filꝝ. Li=gnoꝝ ꝓprie dicit esse strues. ¶ hic cumulus li. vnde cumulo as. ·ꝛu. are. ꝛ cō=ponit acumulo as. cōcumulo as. ambo actiua. ¶ hic aceruus ri. de acer. fm litteram. vnde aceruo as. aui. are. ꝛ componitur coaceruo as. id est cumulare. ¶ hic agger eris. dicit de aggero ris. agessi. ere. i. afferre vel apportare. Et est agger ꝓprie cumulus terre nō naturaliter sed artificialiter instructus. Lucā=nus. Late iacens apparuit agger. ¶ hic glomus mi. secunde declinationis et hoc glonus glomeris tercie declinatiōis idē significant id est collectio ꝓprie filorum (anglice a cle we: or a bottym of threde. Unde versus. hic glomꝰ hoc ve glomus fertur glomeratio fili. Et quādo declinat hoc glomus ris. tunc ab eo deriuat glomero as. id est facere glomera filoꝝ. ¶ Construe. Et glomꝰ est aceruus hinc. i. ex hoc glomero nascitur id est deriuatur. ꝛ inde id est ex globo bi. hec verba globo as. ꝛ conglobo as. quod componitur de con. ꝛ globo as. na scitur. i. oritur vel deriuatur ꝛc̄.

Globus
Gleba
Globare
Strues
Strucula
Struma
Notabile
Cumulus
Aceruus
Agger
Glomus
Constructio.

anachorita Dic anachoritas reclusos ac heremitas Et heremo venit hic: sed ab ana nascitur ille Hinc anachorite quasi cor de superna colentes

¶ Autor hic docet que nomina cōueniunt in significatione cum hoc noie ana chorita. dicens q̄ ista hic reclusis si. dicit' de recludo dis. idem q̄ claudere. q̄ clausus ē in vna cella ꝙ se. hic ꝛ hec heremita te. est idē. ¶ Deinde docz vñ hic ꝛ hec anachorita te. ꝛ hic ꝛ hec heremita te. deriuant dicēs q̄ anachorita dici tur ab ana qđ est sursū ꝛ cor cordis quasi sursū habēs cor ad deū. Uel a theros qđ est intendēs: quasi sursū intendens scz ad celestia. ¶ Heremita dr de here=mus mi. q̄ debet habitare in heremo. i. in deserto. Et heremꝰ mi. dr de hereo

Anachorita
Heremita
Heremus

res. hesi herere: qz ibi nunqz vel raro fit mansio. heremus esi est inuia solitudo vbi nunqz habitatū est. vel heremus ōr a remoueo es. eo q; remotus est a cōspectu hominū. Et habek hoc heremū mi: in eodē sensu. ¶ Construe. Dic reclusos, ac p r: heremitas esse anachoritas. ¶ Ex heremo. rē. hic sez heremita venit ex heremo. i. deriuat ab hoc noie hic heremus mi. Sed ille sez anachorita dicik ab ana grece qō est surſum latine. qz circa supna. i. diuina sollicitus est ¶ Hinc anachorite. rē. Construe. Uel anachorite: supple dicunk quasi colētes id est venerantes. superna. i. diuina: corde. i. cordibus suis.

Heremum

Constructio

Ambulo/vel gradioꝛ/eo vado/deambulo/pergo Additur his ſpacioꝛ/vel itinero/vel proficiſcoꝛ Predictis iunge tendo: cum curro mouere

¶ Autoꝛ docet hic q; omnia ista verba que hic ponunk sunt eiusdē significationis cum hoc verbo ambulo. ¶ Ambulo as. aui are. qō est verbū neutrū. vñ hoc ambulatrū tri. locus spacioſus ad ambulandū. Et hoc ambulatoꝛiū rij. p loco apto ad ambulandū. r hic ambulus li. porticus lata r spacioſa. ¶ Ambulo componik obambulo as. i. circūambulare. Deambulo as. i. de vno loco ad aliū spaciari. Perambulo as. Itē ambulo componik cū funis. i. corda. r ōr hic funambulus li. ille qui discurrit per funē. i. cordā. ¶ Gradioꝛ graderis gressus sum. gradi verbum depo- ens. Et componik cum con. r dicitur congredioꝛ cōgrederis: congressus sum. congredi. i. simul gradi: simul ire: cōfugere: pugnare. disputare. Itē illi proprie cōgrediunk qui contra se graduntur ad pugnam: vt verboꝝ ianuū vel armoꝝ. Et cum ad. r dicik aggredioꝛ eris. id est assilire inuadere/arripere. Disgredioꝛ ris. i. in diuersas partes gradi: vel diuersis modis gradi. Egredioꝛ ris. i. intrare. Progredioꝛ ris. i. pcedere/preire. In qua significatiōe r progredioꝛ inuenik. Pretergredioꝛ ris. i. iuxta gradi vel iuxta trāsire. preterire. Regredioꝛ is. i. redire. Transgredioꝛ ris. i. vltra gradi/preuaricari. ¶ Gradioꝛ est deponens. similiter omnia eius composita sunt deponentalia: r omnia a sui simplicis mutant in e. preter antegradioꝛ ris. r pgradioꝛ ris. Et omnia faciunt supina in gressum sicut r simplex.

Ambulatrum
Ambulatoꝛium
Ambulus

Ambulo cū suis compoſitis

Gradio cum suis comp oſitis

¶ Item a gradioꝛ ris. dicitur grassoꝛ aris/inuadere/latrocinari/ predari/impugnare. Proprie grassari est cum impetu gradi ad aliquid crudeliter faciendum. Unde Boetius de consolatiōe philosophie. libro primo. capitulo. iij. in fine. ¶ Unde hic grassatoꝛ oris qui crudeliter agit/latro/predatoꝛ/ seuiens crudeliter homicida. Et quandoqz grassoꝛ aris. ponitur pro niti vel conari.

¶ Caueat lectoꝛ ne proferat grassari pro crassari. vel econuerso. Aliud enim est grassari r aliud crassari. Secundo libro regum capitulo vltimo prope finem scribitur. Et cesset indignatio vel infectio que grassatur in populo. i. crudeliter graditur in populo vel deuastat. ¶ Crassoꝛ aris. est passiuū huius verbi crasso as. aui. are. id est crassum facere. Crassus a. um. idem q; hic r hec pinguis r hoc pingue. Ut ille est crassus facie. id est pinguis.

Crassoꝛ
Crassus

¶ Eo is iui ire itum tu. in supino id est ambulare. vnde verbalia. ¶ Et nota q; eo is r omnia ab eo composita corripiunt istam syllabam i ante tum in supinis: vt itum tu. initum tu. transitū tu. reditū tu. media de omnibus correpta. Excepto hoc solo verbo ambio bis quod producit i ante tum in supino vt ambitum ambitu: media producta. Itē eo is r sua cōposita hñt e ante o in ꝑma ꝑsona singularis numeri r modi indicatiui: vt co is. abeo is. exeo is. ineo is. obeo is. subeo is. adeo is. redeo is. preeo is. veneo is. i. vendoꝛ ris. preter ambio bis. quod habet i ante o.

Eo is iui cum eo poſitis suis

¶ Itē eo is ꝙ omnia cōposita ab illo faciūt futurū indicatiui in bo ꝙ am preter ambio qđ facit in am tm. Itē oia habent i ante bam immediate p̄cedentē. Ut ibam/transibam exibam/inibam preter ambio qđ habet e ante bā. vt ambiebam audiebam sicut cetera verba quarte cōiugationis. ¶ Uado dis vasi vadere vasum vasu in supino. i. re. vnde hoc vadū di. locus humilis in aqua: qz per eū possit vadi. i. ambulari pedibus sine periculo. Uñ hoc vadulū li. diminutiuum. ꝙ vadosus a. um. plenus vel abundans vadis. ꝙ vado as. aui. are. i. per vadū transire vel per vadū ducere: vnde vado equū. i. p vadū duco. Item cōponitur peruado as. reuado as. transuado as. Et est neutrū cū oibus suis cōpositis pro transire: sed p ducere p vadū est actiuū. ¶ Itē a vado is dicitur hic vas vadis. i. fideiussor qz dato vade. i. fideiussore licet abire et vadere. Uñ quidam dixit alteri. Tu non euadis quin dabis ante vades. i. tu nō a me euades: quin inuenies ante fideiussores reuertendi ad me. ꝛc. ¶ Itē de hic vas vadis hoc vadū dij. ꝙ hoc vadimoniū nij. in eodē sensu pignus vel fideussio. Unde vadio as. i. vadiū ponere. ꝙ cōponit conuadio as. inuadio as. i. contrauadio. ꝙ est actiuū cū suis cōpositis. ¶ Itē a vas vadis vadior aris. verbum deponēs id est vadem dare vel inuenire. vt vadior illū. i. do illum in vadem tibi. id est fideiussorē. Et nō solum pertinet ad homines sed etiā ad alias res. vt vadior tibi equū vel mantellum meū. Et componit euadior aris. i. reposcere a vadione liberare. ¶ Uado dis componit euado is. inuado is. i. aggredi. Uado et eius composita neutra sunt p̄ter inuado is qđ est actiuū: ꝙ omnia faciūt p̄teritū in si ꝙ supina in sum: vt vado dis. vasi dere vasum su. Euado dis. euasum su. ¶ Deambulo. ambulo as. aui. componit de de. ꝙ ambulo as. vnde hoc ambulatorium id est locus spacios⁹ aptus ad ambulandū in illo. ¶ Pergo gis. perxi ere. perctum tu. ¶ Spacior aris. atus. sum. spaciari verbū depon. s. de spaciū cij. Et cōponitur expacior aris id est extra spaciari. ¶ Itinero as. aui. are. verbum neutrum id est ire. dicit de iter itineris itinere: cuius ntūs itiner nō est in vsu. ¶ Proficiscor eris. profectus sum. proficisci. i. ire. ꝙ cōponitur de pro ꝙ facio is. ꝙ est verbum deponens. ¶ Tendo is. tetendi ere. tensum su. vel tentū tu. in supino. Uñ hec tendicula le. ꝙ sunt tendicule insidie que tendunt ambulantibus hominibus vel etiā alijs animalibus. Tendo ꝙ eius composita qñ significat ire neutra sunt. In alia vero significatione actiua sunt. Item eius composita faciunt p̄teritū in tendi ꝙ supina in tensum vel in tentū. Item simplex geminat primā syllabā in preterito. sed nullum compositū ab eo geminat eā. ¶ Curro is. cucurri ere. cursum su. verbum neutrū. vnde verbalia. ¶ Nota ꝙ curro ꝙ omnia composita ab eo faciūt preteritū in curri: ꝙ supina in cursū su. Itē curro geminat primā syllabā in p̄terito vt cucurri. sed nullū eius compositū geminat preter precurro qđ sepe geminat. vt Johānes p̄cucurrit citius petro. Itē curro ꝙ eius composita sunt neutra exceptis p̄curro p preuenire. ꝙ trāscurro p transire que possunt esse actiua. ¶ Moueo es. moui ere. motū tu. in supino. id ē motum facere. Unde verbalia motor motrix. ꝙ hec motio onis: ꝙ hic ꝙ hec mobilis ꝙ hoc mobile. ¶ Nota ꝙ moueo es ꝙ eius composita sunt actiua: ꝙ faciunt preteritū in moui ꝙ supina in motū: ꝙ oīa corripiunt in p̄senti tempore hanc syllabam mo: sed in p̄teritis ꝙ in supino eam p̄ducit. ¶ Construe. Ambulo vel gradior. ꝛc. significant idem qđ spacior vel pro ꝙ itinero/ et pficiscor additur his supple verbis que ponuntur in p̄ori versu: ꝙ iūge scz predictis verbis: hec verba scz tendo. ꝙ mouere. i. moueo cum hoc verbo curro.

Uado dis. cum deriuatis Uadum.

Uades.

Uadium Uado as Uadior.

Uado vadis cū compositis

Deambulo. Pergo. Spacior. Itinero Proficiscor.

Constructio.

Amussis.

Amussis perpendiculū quod regula signat
Hinc examussim quod dicitur indubitanter
Musso dum dubito: musso dū murmuro dico

Dum stolidum stolido lumine respicio.

¶ Autor docet hic q̄ ista tria nōia amussis/perpendiculū/ꝛ regula cōueniunt in significatione.ꝛ dicit q̄ amussis sis.si.est plumbū vel plūbata cimentarioꝝ quod denūtiat a surſū vſq; deorſū ad percipiendū equalitatē parietis:ꝛ dicit ab a quod est sine ꝛ musso as qđ est dubitare: q̄ reddet cōmentariū in dubiū id est certum quomodo parietē dirigat ꝛ coquet. ¶ Perpendiculū li. a perpēdo is dicit .i. amussis. Itē perpendiculū est illud vnde lebetes feruntur id ē suspendunt (anglice a hengell.) ¶ Hec regula le.a rego gis. q̄ regit: dirigit eq̄ litatē muri. ¶ Hinc examussim. hic dicit q̄ examussim est idē qđ indubie vel indubitanter:ꝛ cōponit de ex ꝛ amussis. ¶ Musso dū. Hic docet autor q̄ musso as equocatur ad tria.nam mussare.i.dubitare vel murmurare cum silentio ꝛ mussare est respicere indignanter vel stolidum vel toruo vultu aliquem stultum dum quis stulte fecerit.

Amussis

Perpendiculū

Regula

Musso

Obliquo/sinuo/curuo/simul arcuo/limo
Omnibus his verbis sensum dedit vlus eundem
Sic lento:flecto sensu comprehendis in vno.

¶ Autor docet hic quot sunt verba idē significantia cum hoc verbo arcuo as dicens q̄ ista ¶ Obliquo as.aui.are.verbū actiuū cōponit de ob.ꝛ equo eqs aui.are.vñ obliquus a um.ꝛ hec obliquitas tatis. ¶ Sinuo as.aui.are.ūt de hic sinus r s.nui. ¶ Curuo as.aui.are.cōponit de curuo as.i.deorsū curuare verbū actiuū. vnde curuus a.um. ¶ Arcuo as.aui.are.arcus cus.cui.dicitur. ¶ Limo as.aui.are.actiuū de hec lima me.dicit verbum actiuū. ¶ Lento tas aui.are.de lentus a.um.quod idē est qđ hic ꝛ hec flexibilis et hoc le. ¶ Flecto tis.flexi re.flexum flexu in supinis actiuuꝫ. Et cōponitur reflecto tis. Deflecto tis.omnia sunt actiua ꝛ faciunt preterita in xi.ꝛ supina in xū. ¶ Construe. vlus dedit omnibus his verbis eundē sensum:his verbis dico obliquo.ꝛ c̄.sic comphendis lento flecto in vno sensu cum predictis.

Obliquo
Sinuo
Curuo
Arcuo
Limo
Lento
Flecto

Constructio

Conflictus:bellum:congressus:ꝛ ala:duellū.
Oblidio:mars:atqꝫ rebellio:prelia:pugna
Sunt acies:guerra predictis associanda.

Ala

¶ Auctor docet hic quot sunt nomia synonyma cūsto noie hec ala le.i.bellū. dicens q̄ ista que sequunt. ¶ Hic ꝯflictus tus.tui.dicit de con.ꝛ fligo gis.con flixi ere.conflictū tu.in supinis.i.pugnare bellare. Belluꝫ dicit de bonus a.um per.antifrasim:q̄ bellū nō est bonū:componit cuꝫ gero ris.ꝛ dicit belliger a. um.ꝛ cum in.ꝛ dicit imbellis ꝛ hoc imbelle.i.debilis nō aptus ad bellandum. vel imbellus a.um. ¶ Hic congressus,sus sui.dicit de cōgredior ris.i. pugnare. ¶ Hec ala ale.de alo lis.lui.ere.dicit ¶ Hoc duellū li.cōponit de duo ꝛ hoc bellum li. Unde duellum quasi dubellum.i.duoꝝ bellū. ¶ Hec acies ei.dicitur de acuo is.ꝛ tria significat.nam acies est rei summitas: acies oculoꝝ acumē. acies exercitus.eo q̄ armatus acutis armis est ad bellum. ¶ Hec guerra re, vnde guerro as.aui.are.pugnare.

Conflictus
Bellum
Imbellus.
Congressus
Ala
Duellum.
Acies

Guerra

Bellus

Bellus/formosus/procerus/z speciosus
Preclarus/nitidus/pulcer/pariterqz decorus
Splendidus/egregius forma/faciēqz venustus
Multorꝝ procerū corpus decet esse procerū
Est procerū vere procerū corpus habere.

¶ Practo superius competenter de synonymatione ꝛ cōsignificatione dictionum que ab a littera inceperūt. hic autor intēdit agere de synonymatiōe dictionum que incipiunt a B. Et primo docet quot sunt nomina synonyma cuz isto nomine bellus a.um.i. pulcer a.um. Et derivak a bonus a.um. i. aliquantulum bonus: dicens q̄ ista. ¶ Formosus a.um.ꝛ dick de forma me. ¶ Procerus ra.rum. componk a procul ꝛ hec terra re. ¶ Speciosus a.um.ꝛ dicitur de hec species ei ¶ Preclarus a.um.ꝛ componk de pre ꝛ cla: us. ¶ Nitid⁹ a.um ꝛ dicitur de niteo es. ¶ Pulcer a.um.ꝛ dicitur de hec pellis lis. id est cutis ¶ Decorus a.um.ꝛ dicitur de decor oris. ¶ Splendidus a.um.ꝛ dick de splēdeo es. ¶ Egregius a.um. componitur de prepositione ex.ꝛ hic grex quasi extra gregem. ¶ Venustus a.um. de hec venus ris: id est luxuria. ¶ Multorum ꝛc. hic ponit autor differentiam inter procerum media correpta ꝛ procerum. media producta. Procerum cuius media corripitur. ¶ genituus istius nominis in plurali numero. Nominativo hi proceres. Genituo horum procerum. Dativo his proceribus. Proceres idē q̄ nobiles. Et dicitur de pro quod est p cul: ꝛ hec caries ei. id est turpitudo vilitas: quasi procul a carie. P..ceꝝ cuius media producitur est accusativus casus de hoc nomine procerus ra.rum. Et pōt esse nominativi vel vocativi casus. Quia vbilibet producik ce. in procerus. ¶ Construe. Decet. i. decens est corpus multorꝝ procerum id est nobiliū: vel generosorꝝ virorꝝ: esse procerū id est pulcrū. ¶ Est procerꝝ. hic maior differentia inter predicta nomina q̄z superius ponitur. q̄ ponit differenciam iter procerum cuius due prime syllabe corripiuntur: ꝛ p.ocerum cuius due prime producuntur. ¶ Nota q̄ pro. quando stat pro procul in compositiōe corripik: ꝛ quando stat prepositionaliter semp producitur vt superius ponitur amborum modis. ¶ Construe. Est. i. pertinet (anglice yt befalleth) horum proceruz: id est nobilium: habere corpus procerum id est pulcrum.

Formosus
Procerus
Preclarus
Nitidus
Decorus

Dīa inter procerum ꝛ procerū

Constructio.

Est fortunatus/felix/faustusqz/beatus
De trans atqz beans trabeam dic z trabeatum.

¶ hic autor docet q̄ ista noia cōmeniunt in significatiōe cū hoc nomine beatus a.um. i. fortunatus a.um. Et dr de fortuno as. avi. ¶ hic ꝛ hec ꝛ hoc felix cis. Et cōponik infelix cis. vñ feliciter felicissime: adverbia. ꝛ hec felicitas tatis ¶ Faustus a.ū. ꝛ dick a faueo es. i. ille cui fortuna accidit vel fauet. vnde faustē faustus adverbia: ꝛ hec faustitudo inis. i. felicitas: et cōponik infaustus a um. i. infelix. ¶ Beatus a.um. ꝛ dick de beor aris. atus sum. beari. ¶ De trās ꝛc. Autor hic docet q̄ trabea bee. est vestis regalis vel imperialis: ꝛ dr a trās beo as. ꝛ illud de trans ꝛ beo as. vnde trabeatus a. um. i. trabea indutus. Vñ legik q̄ dñs noster Jesus indutus fuit trabea carnis. i. regia veste carnis. ¶ Satis facilis est constructio. Construe secundū versum sic. Dic trabeā supple derivari de trabea.

Beatus
Felix
Faustus

Trabea

Res eadem femoralia sunt/perisomata/bracce
A braccis braccale venit:lumbareq; lumbis

¶ Autor docet hic q̄ iste dictiões/perisoma/ꝛ femoralia eiusdē sunt significationis cū isto nomie he bracce ax. ¶ Perisoma declinaꝫ hoc perizoma atis.et cōponiꝫ de peri.qđ est circū ꝛ zoma.i.corpus.quasi circūiens corpus. Et est vestis vt dicit hug.antiquissima scz succinctorū. femoralia quo genitalia tñ tegunt. ¶ Alij dicunt q̄ sit tunica foliis cōsuta:qualem fecit dñs Ade post lapsum. ¶ Hoc femorale is ꝺr de hoc femur ris.i.crus.vel vsq; ad femora descendit. ¶ He bracce ax.dicꝫ a bracos grece qđ est breue latine: qr breues vestes sunt. ¶ Hoc braccale lis.ꝛ hoc lumbare ris.idē sunt scz illud quod ponitur in braccis vel circa lumbos:cui ligule liganꝫ pro caligis sursum ligandis. Et dicitur braccale a braccis.Lumbare a lumbis.

Perisoma.
Femorale
Bracce
Braccale

Fiber idem castorq; beuer castoria cuius
Fiunt testiculi:castratos dicimus esse.

¶ Autor docet hic q̄ ista nomia hic fiber bri hic castor oris.sunt eiusdē significationis cū hoc nomine hic beuer beueri media correpta. ¶ Hic fiber dicitur a fīndo dis.di.ere.i.scin re: qr cū venatores insequunꝫ eum/findit testiculos suos i.abscindit:qr medicinales sunt. ¶ Hic castor oris:media correpta in genitiuo. Iurta illud doctrinalis. Format oris rhetor memor arbor neutraq; castor. Et dr castor qe castro as. qr castrat seipm vt dictū est dum sentit venatores sequaces sciens se fugari propter testiculos.vnde hoc castoreū rij.medicamen qđ sit de testiculis eius. ꝛ adiectiue declinatur castoreus.a.um.aliqđ pertinens ad castorem.

Beuer
Fiber
Castor
Castoreum.

Dragma/bisanciꝰ/est mna vel aureꝰ atq; talētū
Sed dracma proprie speciem dic ponderis esse

¶ Autor hic docet q̄ista noia dragma/aureus/ꝛ talentū cōsignificant vnā rē cū isto nomine hic bisantius cij. Et est quidā nūmus aureus sicut nobile/francus/muto/florenus/ꝛ hmōi. ¶ Hec dracma me.ꝛ scribiꝫ per c.fm Hugu.ꝛ est ppue species ponderis scz octaua pars vncie. Sed hoc dragma tis.per g.in genitiuo est questio siue interrogatio. ¶ Hic bisancius cij.dicꝫ de Bisancio ciuitate quadam que nūc dicꝫ Constantinopolis:ꝛ adhuc bisancius moneta illius ciuitatis dicꝫ. ¶ Hec Mna nne scribitur cū tribus litteris. Et Na est imperatiuus modus de no nas. vnde in accentuario. M vult nomen Mna. Na verbum non habet illam. ¶ Hic aureus rei.ꝛ potest declinari adiectiue aureus.a.um.ꝛ dicitur de hoc aurum auri.

Bisancius
Dracma hec
Dragma hoc
Mna
Na impatiuus.
Aureus

Est neutrū dragma cui dragmatis est genitiuus
Questio dragmaticū dicas genus esse loquendi.

¶ Autor dicit hic q̄ dragma faciens genitiuum dragmatis neutri generis est questio:vt supra docetur. Unde dragmaticus ca.cum.i.interrogatiuus.vnde

quoddã genus loquendi dicit dragmaticũ qz sit interro[illegible]ũ ꝛ responsiuus ꝛ propue per personas introductas. vt in Therentio.

Boletus. **Unum significant boletus/tubera fungens**
Quos fructus terre faciunt tonitrus pluuieqz
Additur asperagus: his sensus conuenit vnus.

Boletus
Tuber

¶ Autor docet hic qꝫ hec noia hic boletus ti. hoc tuber ris. hic fũgus gi. hic asperagus gi. sunt idem in significatione. ¶ Hic boletus ti. dicit de hic bolus li ¶ Hoc tuber ris. a tumeo es. dicit qz ex tumore terre ꝓcedat. Et dicant tubera quasi tumera. i. quasi tumo es. terre. Et sepe ponit pro tumore. Et ꝑ peccato generaliter. vnde tuberosus a. um. i. tuberibus plenus/inflatus/superbus.

Fungus

vnde hec tuberositas. atis. i. inflatio superbia. ¶ Hic fungus gi. dicit a fungo gis. fm vocẽ sed de fungor ris fm significationẽ. Vñ Marcialis cocus. Defungi fungis hominẽ crassiue negabas. Boleti leti. causa fuere mei. i. defũgor ris idem qõ maior ris. ¶ Hic asperagus gi. vt dicit Hugut. dictus est qz spinosus ꝛ aspec est frutex eius queda herba. Et etiam dicit quidam piscuus paruus: sed optimi saporis. Et etiam boletus dicitur.

Asperagus

Balsamus est arboꝛ sunt balsama dicta liquoꝛes
Arboꝛis emanant opobalsama coꝛtice cesso
De folijs effecta scias foliobalsama tritis
Trita vel incisa faciunt calobalsama ligna.

Balsamus
Balsamum
Opobalsamuꝫ.

¶ Autor ponit hic dr̃iam inter hec balsamus mi. ꝛ hoc balsamũ mi. ꝛ opobalsamũ mi. folibalsamũ mi. ꝛ colobalsamũ mi. ¶ Hugut. dicit. hec balsamus mi. est arboꝛ crescens. vnde hoc balsamũ mi. lignũ vel fructus vel liquoꝛ oris. Et cõponit cũ opo. qõ est mansio vel cauerna vel coꝛtex. ꝛ ꝛ opobalsamũ id est liquoꝛ manans de incisione corticis qui per cauernas eximũ odoris guttas distillat. Item componitur cũ folũ: ꝛ dicit folibalsamũ. i. folium balsami liquoꝛ manans de foliis tritis illius. Item componit cum calo. qõ est lignũ. ꝛ ꝛ calobalsamũ. i. lignũ balsami vel liquoꝛ manans de ligno eius trito. Item dicitur xilobalsamũ ab xilo qõ est lignum. Itẽ componit cum xiros vel carpos. quoꝛ vterqz interpretatur fructus: ꝛ est carpobalsamũ vel xirobalsamũ fructꝰ siue semen balsami: vel liquoꝛ q̃ fit ex eius fructu siue semie.

Foliobalsamum
Calobalsamũ
Xirobalsamum
Xilobalsamũ
Carpobalsamũ

¶ Nota qꝫ multiplex ergo vnguentũ balsamus affert. Primũ est ꝛ pretiosius alijs qõ spõte manat de foliis: ꝛ illud vocat balsamũ. Secundũ est carpobalsamũ vel xirobalsamũ Terciũ est opobalsamũ. Quartũ xilobalsamũ. Quintũ colobalsamũ vel xilobalsamũ: ꝛ ꝓbat ita si ferat in manu contra solẽ percurit carnẽ si nõ tũc est coꝛruptus. Et a balsamus balsamatus a. um. i. balsamo inunctus. Et põt esse participiũ. nam balsamo as. est balsamo inungere: ꝛ est actiuũ. ꝛ componitur cuz in. ꝛ dicit inbalsamo as. i. valde balsamare: ꝛ est similiter actiuum.

Notabile de balsamo.

Bacchus **Est bacchus vitisatoꝛ/eius baccha sacerdos**
Uiuunt insanie qui bacchanalia viuunt.

Quemlibet insanũ bachari dicimus inde.

¶ Hic docet autor q̃ ista duo nomina sunt idem in significatione scz vitissator ꝛ bacchus. Et est bacchus deus vini: ꝛ ponit quandoq̃ pro ipso vino. Vñ hic baculus li. qui a baccho: vt dicit est repertus. qz hoies moti vino baculo vtebant. Uel dicit a baulando qz aptus est ad baulandũ. Item a bacchus hec baccha cc. femina colens festa bacci id est sacerdotissa eius. que ꝛ bacchis dis dicitur. ¶ Bacchanalia declinat in plurali hec bacchanalia orum. i. festa bacchi. Et ponitur hoc nomen aduerbialiter scz pro bacchanaliter vel furiose. Unde Juuenalis incipit secundã satyram. Ultra sauromatas fugere hinc licet ꝛ glacialem. Oceanũ quotiens aliquid de moribus audent. Qui curios simulant ꝛ bacchanalia vuunt. i. bacchanaliter vel furioseuuũt. Et a bacchus dicitur bacchor aris verbum deponens. i. furere vel insanire. ¶ Hic vitissator oris componitur de hec vitis tis. ꝛ sator. i. ille qui serit. i. plantat vites. ¶ Construe. Uitissator est bacchus. bacchus est sacerdos eius. Illi vuunt insane qui viuunt bacchanalia. i. bacchanaliter. Nos dicimus scz a bacchus quemlibet insanum. i. furiosum bacchari. i. furere insanire.

Bacchus

Baccha
Bacchanalia

Bacchor
Uitissator.
Constructio

Sustentamenta/columen/basis/atq̃ columna
Pes substans p̃prie fertur basis esse columne.

¶ Autor hic docet q̃ ista nomina cõueniunt in significatiõe cum hoc nomine hec basis sis scz hoc sustentamẽtũ ti. Et dicit de sustento as. ꝛ hoc columẽ inis Et est columen inis. fm hug. alacritas vel fortitudo. Unde Homerus. hunc patrie columen purgit mauortius heros. Et est hoc basis sis. nomẽ fortissime petre/lingua syrioꝝ. vnde basis fultura columen scz qõ supponit illi. Et dicit extremitas plante. ¶ Et hec columna ne. ꝛ dicit de hic culmus mi. Et est culmus ipe calamus spice qui a radicib9 nascitur: licet culmus inueniatur p̃ipo foliculo vnde spica erit: ꝛ q̃q culmus p̃ spica ponit: ꝛ dicitur culmus a calamo quasi calamus. Et nota q̃ columna constat ex tribus partibus. prima ps dicitur basis: ꝛ est basis p̃prie pes columne. Scõa pars dicitur stilus qui portatur a basi. ꝛ est illa pars que est a basi vsq̃ ad summitatẽ. Tercia ps dicitur epistilium. Et est capitellũ qõ supponitur colũmne. Unde versus. Dico basim portare stilum qui vectus ab ipa. Portat epistiliũ: stilus est erecta columna. Et est columna ipm totũ factũ ex istis tribus partibus superius recitatus.

Basis
Sustentamẽtũ.
Columen.
Columna.
Culmus.

Notabile

Basileos grece/rex dicitur esse latine
Hinc scio basilicam nasci/ simul ꝛ basiliscũ

¶ Hic dicit autor q̃ basileos ꝛ rex idem sunt. Basileus componit de basis et leos qõ est populus quasi basis populi id est sustentamentũ populi. Sed basileos est grecum et versum est latinũ. ꝛ dicitur basileus ei. i. rex vel imperator. vnde hec basilica ce. i. desit aula regia vel palaciũ regis. sed modo basilica per translationẽ dicitur ecclesia qõ est palaciũ summi regis. ¶ A basilica dicit basilicanus a. um. id est palatinus scz aliquis de curia regali vel de palatio regis qõ componitur cũ sub ꝛ dr subbasilicanus a. um. ꝛ subbasilicani p̃prie dicunt qui habitant iuxta basilicam ꝛ sub aliis eius. Itẽ basilica est quedã herba que genciana dr: cuius radix dat fortitudinẽ ꝛ suauitatẽ omnibus vtentibus ea Item a basileos dicit hic basilicus ci. rex serpentũ qui solo visu interficit ani-

Basileos

Basilica.

Basilicanus

Basiliscus.

malia: ꝛ dicit nasci ex ouo galli cuius puluis ꝺr vertere oīne metallum in aurꝫ purissimū: vt dicunt quidā alchimiste: ꝛ vocat ille serpēs (anglice a cocatrice.

De balo siue balatu dic forꝫ tu balatrones
De baratro recte formari dic baratrones

Baratro

¶ Autor docet hic qꝫ ista duo nomina baratrones ꝛ balatrones idem significant. ¶ Hic baratro onis .i. leccator/gulosus/vel prodigus vel ioculator (anglice a ioguler or a gloton.) Et nota hic qꝫ balatro onis producit illas duas syllabas ba ꝛ la. sm hugut. ꝛ Catho. ꝛ Doctrinale. que sm autorem corripiuntur. Unde predictus versus potest corrigi sic. dat balatrones balo baratrū baratrones. ꝛ isto solo versu cōtinet sensus illoꝝ duoꝝ versuū. ¶ Hic baratro onis a baratrum dicit quod est vorago atra. Et est baratro leccator vel gluto: qꝫ omnia baratro id est ventri committit.

Notabile

Baratro

Unū significant batulus/batus/atqꝫ batildus.
Uas affirmatur batulus quo prima locat

Batus

Abbatis Batulus

¶ Autor dicit hic qꝫ ista nomina batulus/batus/ꝛ batildus idem significant. ¶ Hic batus ti. est mensura capiens quinquaginta sextarios vel tres modios Et deputat tm liquidis proprie: licet etiam in alijs rebus talis mensura habetur. Unde componitur cum ad ꝛ ablata d dicitur hic ꝛ hec abbatis indeclinabile per omnes casus: qui cum bato diuidit auenas vel aliud. Et a bato dicit batillus li. vel batulus li. diminutiua. Item batulus i est vas ferreum quo ardentes prune siue carbones portantur. Unde in vita sancti laurentij. Allati sunt batuli cum prunis ardentibus.

Barrus

Nam barrin grece graue dicitur esse latine
Baro baronis grauis ac autenticus est vir

Barrus
Baro
Elephas

Elephantus

¶ Autor docet hic qꝫ ista nomina sunt eiusdem significatiōis. ¶ Hic barrus ri. qđ dicit a barrin grece qđ est graue latine: qꝫ animal graue est. Et a barin dicit hic baro onis .i. vir probus grauis ꝛ autenticus. Et est baro (anglice barou. ¶ Hic elephas antis. dicit de elephas grece qđ est mons latine. qꝫ repsentat magnitudinē montis. Unde quidā. Corpore tā grandes apud indos sunt elephantes. Ut bene firmares montibus esse pares. ¶ Hic elephantus ti. de hic elephas dicitur. De barrus ri. dicit barro ris. rui. rre. .i. clamare admodū elephantus. Unde hic barritus tus. tui. vox elephantis.

Bidens

Lanigeras vel oues/balantes/siue bidentes
Dicimus: eiusdē tot nomina sunt animalis
Esset in his si non vitaret ouicula versum

Lanigera

¶ Autor docet hic qꝫ ista nomina sunt eiusdem significationis. Hec lanigera re. qđ componit de hec lana ne. ꝛ gero ris. quasi gerens lanā. ¶ Hec ouis ouis oui dicitur de offero offers obtuli offerre. ¶ Hec balans tis. a balo as. dicitur.

¶ hec bidens tis. cõponitur de bis. ⁊ hic dens tis. qi binos dentes habet ceteris longiores. hec ouicula le. diminutiuũ de hec ouis ouis oui ouem.

Baltheus inſignes matronas aureus ambit
Hinc auro mixto conterunt ſerica fila.

Baltheus

¶ Autor docet hic quid ſit baltheus. ¶ Baltheus eſt zona facta ex ſerico: cui fila aurea cõteruntur: quia domine ⁊ nobiles mulieres vtunt. Et declinat hic baltheus tei. in ſingulari: ſed in plurali inuenit maſculum ⁊ neutri generis. hij balthei vel hec balthea: ſm hug. eſt cingulum militare: ſed dictum quaſi pendeus: qi ex eo ſigna dependent ad demonſtrandũ legionis militaris ſummã. ſcz ſex milũ: ſexcenta ꝫ ſeragita ſex: quia tot conſtituunt legionẽ. Unde et baltheus dicit nõ tm quod cingitur: ſed q etiã bene arma dependent. vnde baltheolus oli. diminutiuũ a baltheus a. um. id eſt baltheo ornatus. ⁊ baltherio: ris. rui. ire. id eſt cingere. ⁊ eſt actiuum.

Baltheolus
Baltherio

Betam/maguderim/caulem dic eſſe ſecundum
Hinc adiectiuum nomen betatius exit

¶ Autor docet hic q iſta nomina beta/maguderis/caulis/ſunt eiuſdẽ ſignificationis. ¶ Beta eſt ſecandus caulis qui poſt primã abſciſionem in eodem trunco naſcitur. ¶ Maguderis ſm quoſdam eſt truncus ſpecies oleris Unde illud. Maguderis ſpecies oleris vel truncus habet. hic caulis lis. de coaleo les. vel a cõalo lis. i. creſcere dicit. Et eſt caulis generaliter herba ꝫ vel oleruz medius fruter: que vulgo tyrſus dicit: qi a terra ſurſum aſcendit ex quo tractum eſt vel ſpecialiter quoddã genus olerũ caulis dicitur qi tyrſus illius amplius ceteris oleribus coaleſcit ¶ Nota a beta dicitur betacius a. um. nomen poſſeſſiuum.

Beta
Maguderis
Caulis
Betacius

Signat idem bilis/offenſaqz rancor ira
Sed proprie bilis eſt humor fellus amarus.

¶ hic ponit autor q hec nomina bilis/offenſa/rancor/⁊ ira ſunt eiuſdẽ ſignificationis. ¶ hic bilis lis. a bis dicitur id eſt vel fellis: vel ſedes ire vel ex commotione fellis procedens amaricatio. Et ponitur quandoqz pro ipo felle vel pro quolibet nigro vel malo humore: ⁊ quandoqz pro ira.

Bilis

¶ hec offenſa ſe. dicit de offendo dis. quod eſt facere aliquem iraſci vel inuenire: cum enim ad lapidem offendimus illum inuenimus. Unde hec offenſionis. ⁊ hec offenſa ſe. i. culpa fortis facti. Et hoc offendiculum li. illud idẽ quod culpa: vel illud ad quod pedem offendimus: vel obex: vel impedimentum.

Offenſa

¶ hic rancor oris. a ran/dicitur qõ eſt ira vel locus ire. Et eſt rancor indignatio dolor: amaritudo mentis vel fetor: ⁊ pprie carnis ex vetuſtate prouenies ⁊ hic rancidus a. um. id eſt iracundus vel fetidus ⁊ amarus ex vetuſtate. ⁊ inſipidus ⁊ rancidulus a. um. aliquantulum rancidus. ⁊ a rancor hec rabies ei.

Rancor

¶ hec ira re. ab vr qõ eſt lingua chaldea ignis ſiue flamma dicitur deriuat. ⁊ dicitur ira quaſi vra: quia accendit ⁊ inflammat. Unde iraſcor aris. ſũ. iraſci. Unde iracundus a. um. facile iraſcens: quia accenſo ſanguine in furorem impellitur.

Ira
Iracundus

malia: ꝛ dicit nasci ex ouo galli cuius puluis ꝺr vertere ossa metallum in aur purissimū: vt dicunt quidā alchimiste: ꝛ vocat ille serpēs (anglice a cocatrice.

De balo siue balatu dic forz tu balatrones
De baratro recte formari dic baratrones

Baratro

¶ Autor docet hic q̄ ista duo nomina baratrones ꝛ balatrones idem signifi= cant. ¶ Hic baratro onis. i. leccator/gulosus/vel prodigus vel ioculator (anglice a'hoguler or a gloton.) Et nota hic q̄ balatro onis producit illas duas syllabas ba ꝛ la. Sm Hugu. ꝛ Catho. ꝛ Doctrinale. que sm autorem corripiuntur. Unde predictus versus potest corrigi sic. dat balatrones balo baratrū baratrones. ꝛ isto solo versu cōtinet sensus illoꝝ duoꝝ versuū. ¶ Hic baratro onis a baratrum dicit quod est vorago atra. Et est baratro leccator vel gluto: q̄ omnia baratro id est ventri committit.

Notabile

Baratro

Unū significant batulus/batus/atq̄ batildus.
Uas affirmatur batulus quo prima locat

¶ Autor dicit hic q̄ ista nomina batulus/batus/ꝛ batildus idem significant. ¶ Hic batus ti. est mensura capiens quinquaginta sextarios vel tres modios Et deputat tm liquidis proprie: licet etiam in alijs rebus talis mensura habetur. Unde componitur cum ad ꝛ ablata d dicitur hic ꝛ hec abbatis indeclinabile per omnes casus: qui cum bato diuidit auenas vel aliud. Et a bato dicit batillus li. vel batulus li. diminutiua. Item batulus est vas ferreum quo ardentes prune siue carbones portantur. Unde in vita sancti laurentij. Allati sunt batuli cum prunis ardentibus.

Batus

Abbatis

Batulus

Barrus Nam barrin grece graue dicitur esse latine
Baro baronis grauis ac autenticus est vir

Barrus
Baro
Elephas

¶ Autor docet hic q̄ ista nomina sunt eiusdem significatiōis. ¶ Hic barrus ri. qđ dicit a barrin grece qđ est graue latine: q̄ animal graue est. Et a barin dicit hic baro onis. i. vir probus grauis ꝛ autenticus. Et est baro (anglice baroū. ¶ Hic elephas antis. dicit de elephas grece qđ est mons latine. q̄ repsentat magnitudinē montis. Unde quidā. Corpore tā grandes apud indos sunt elephantes. Ut bene firmares montibus esse pares. ¶ Hic elephantus ti. de hic elephas dicitur. Et barrus ri. dicit barro ris. rui. ire. i. clamare admodū elephantus. Unde hic barritus tus. tui. vox elephantis.

Elephantus

Lanigeras vel oues/balantes/siue bidentes
Dicimus: eiusdē tot nomina sunt animalis
Esset in his si non vita ret ouicula versum

Bidens

Lanigera

¶ Autor docet hic q̄ ista nomina sunt eiusdem significationis. Hec lanigera re. q̄ componit de hec lana ne. ꝛ gero ris. quasi gerens lanā. ¶ Hec ouis ouis oui dicitur de offero offers obtuli offerre. ¶ Hec balans tis. a balo as. dicitur.

¶ Hec bidens tis. cõponitur de bis. ⁊ hic dens tis. qꝛ binos dentes habet ceteris longiores. Hec ouicula le. diminutiuũ de hec ouis ouis oui ouem.

Baltheus inſignes matronas aureus ambit
Hinc auro mixto conteꝛunt ſerica fila.

Baltheus

¶ Autoꝛ docet hic quid ſit baltheus. ¶ Baltheus eſt zona facta ex ſerico: cui fila aurea cõteꝛuntur: quia domine ⁊ nobiles mulieres vtunt. Et declinat hic baltheus tei. in ſingulari: ſed in plurali inuenit maſculum ⁊ neutri generis. hij balthei vel hec balthea: fm Hug. eſt cingulum militare: ſed dictum quaſi pendeus: qꝛ ex eo ſigna dependent ad demonſtrandũ legionis militaris ſummã. ſcz ſex milũ: ſexcenta ꝙ ſexagita ſex: quia tot conſtituunt legionẽ. Unde et baltheus dicit nõ tm quod cingitur: ſed q etiã bene arma dependent. vnde baltheolus oli. diminutiuũ a baltheus a. um. id eſt baltheo ornatus. ⁊ baltherio: ris. rui. ire. id eſt cingere. ⁊ eſt actiuum.

Baltheolus
Baltherio

Betam/maguderim/caulem dic eſſe ſecundum
Hinc adiectiuum nomen betatius exit

¶ Autoꝛ docet hic q iſta nomina beta/maguderis/caulis/ſunt eiuſdẽ ſignificationis. ¶ Beta eſt ſec...ndus caulis qui poſt primã abſciſionem in eodem trunco naſcitur. ¶ Maguderis fm quoſdam eſt truncus ſpecies oleris Unde illud. Magu deris ſpecies oleris vel truncus habet. hic caulis lis. de coaleo les. vel a coalo lis. i. creſcere dicit. Et eſt caulis generaliter herbaꝝ vel oleruꝫ medius fruteꝛ: que vulgo tyrſus dicit: qꝛ a terra ſurſum aſcendit ex quo tractum eſt vel ſpecialiter quoddã genus olerũ caulis dicitur qꝛ tyrſus illius amplius ceteris oleribus coaleſcit ¶ Nota a beta dicitur betacius a. um. nomen poſſeſſiuum.

Beta
Maguderis
Caulis
Betacius

Signat idem bilis/offenſaq; rancoꝛ ⁊ ira
Sed ꝓpꝛie bilis eſt humoꝛ fellus amarus.

¶ Hic ponit autoꝛ q hec nomina bilis/offenſa/rancoꝛ/⁊ ira ſunt eiuſdẽ ſignificationis. ¶ Hic bilis lis. a bis dicitur id eſt vel fellis: vel ſedes ire vel ex commotione fellis procedens amaricatio. Et ponitur quandoq; pro ipo felle vel pro quolibet nigro vel malo humoꝛe: ⁊ quandoq; pro ira.

Bilis

¶ Hec offenſa ſe. dicit de offendo dis. quod eſt facere aliquem iraſci vel inuenire: cum enim ad lapidem offendimus illum inuenimus. Undeꝛ hec offenſionis. ⁊ hec offenſa ſe. i. culpa fortis facti. Et hoc offendiculum li. illud idẽ quod culpa: vel illud ad quod pedem offendimus: vel obex: vel impedimentum.

Offenſa

¶ Hic rancoꝛ oris. a ran/dicitur qꝛ eſt ira vel locus ire. Et eſt rancoꝛ indignatio doloꝛ: amaritudo mentis vel feToꝛ: ⁊ ꝓprie carnis ex vetuſtate proueniens ⁊ hic rancidus a. um. id eſt iracundus vel fendus ⁊ amarus ex vetuſtate. ⁊ inſipidus ⁊ rancidulus a. um. aliquantulum rancidus. ⁊ a rancoꝛ hec rabies ei.

Rancoꝛ

¶ Hec ira re. ab vt qꝛ eſt lingua chaldea ignis ſiue flamma dicitur deriuat. ⁊ dicitur ira quaſi vra: quia accendit ⁊ inflammat. Undeꝛ iraſcoꝛ aris. ſũ. iraſci. Unde iracundus a. um. facile iraſcens: quia accenſo ſanguine in furoꝛem impellitur.

Ira
Iracundus

Ex geminis libris constat mensura bilibris

Bilibris

Libra

¶ Hic docet autor q hoc nomen hic ⁊ hec bilibris ⁊ hoc bre. componit de bis. ⁊ libra e. Unde mensura bilibris constat ex geminis id est duab' libris. ¶ Libra est que pficitur de duodecim vncijs: ⁊ habet pfecti ponderis: qz cōstat tot vncijs quot mensibus anno. ⁊ dicit libra a liber a. um. qz fit libera et cuncta inter pondera precedentia in vno concludat.

Dicuntur bifores value gemine coeuntes.

Bifores

Fores

¶ Autor docet hic q hoc nomē bifores componit a bis ⁊ fores. Et dicunt bi fores biforibus duplices fores. Et hic ⁊ hec biforis ⁊ hoc re. i. duplex. Un̄ Ouidius. ij. metha. Argenn bifores radiebant lumine value. ¶ Fores a foris vel foras dicit. Et declinatur in plurali numero. he fores fourum. Sed in singula= ri inuenitur. Genitiuo huius fors. Accusatiuo hanc forem. Et dicitur fores qz foris ponūtur ⁊ foris aperiūtur ⁊ voluūtur Un̄ hic forculus li. deus q̄ preest foribus ⁊ ea custodit. ¶ Hec valua ue. dicit a voluo is. ⁊ value sunt ꝓpue que interius voluūtur: ⁊ sunt duplices replicabiles. ¶ Uulua quasi valua. i. ianua ventris. vel qz semen recipiat: vel qz ex ea fetus procedat. Uulua etiam dicit sumen suis. ¶ Et geminus a. um. id est duplex vel duo. Unde gemini dicūtur duo simul nati. ⁊ nō tm̄ duo simul nati sed ⁊ plures simul nati. Et dicitur gemi nus a gigno nis. nui. ere. nitum tu. in supinis.

Valua
Uulua

Geminus

Intono vel resono/reboo/boo/mugio/clamo
A boo buccella fit/buccula/bucca/boatus
De cano de bucca: cum buccino buccina fiunt
Os oris bucca: minuit quoqz buccula sensum
Infantum buccas: ostilla vel ostula dicas
Est buccella cibus: quantum semel accipis ore

Intono

Resono
Reboo
Mugio

¶ Hic in versibus docet autor quot sunt verba cōuenientia in significatiōe cū hoc ꝟbo boo boas aui. are. ⁊ sunt ista. ¶ Intono as. aui. nare. intonui ū intoni tu. qō cōponitur de in/⁊ tono as: aui. are. ¶ Resono as. aui. are. et cōponit de re/⁊ sono as. aui. are. sonitū tu. in supino. ¶ Reboo as. aui. are. de re/⁊ boo bo as boaui boare boatū boatu. ¶ Mugio is. ire. itum. tu. in supine. et est ꝓpue boum. Unde hic mugitus tus. tu. clamor vel vox boum. Unde Ouidius in de remedijs. Parte sonant alia sylue mugitibus alte. Et queritur vitulū mat abesse suum. Et cōponit mugio admugio/cōmugio/obmugio. ⁊ est neutrum cū omnibus suis compositis. ⁊ producunt hanc syllabam mu. ¶ Clamo clamas aui. are. ab hic calamus mi. dicit. id est clamorē facere sonare quasi clamare. Unde hic clamor oris. a quo clamosus a. um. Et nota q clamo est verbū neu trum. ponit tamē qñq transitiue: sed impropue. vt clamo illum. i. cū clamore voco illū. Et cōponit acclamo as. aui. conclamo as. aui. reclamo as. aui. are. Et sunt neutra omnia composita a clamo. ¶ A boo buccella. ⁊ c̄. Hic autor do cet ea que sunt deriuata ab hoc ꝟbo boo boas. ⁊ sunt ista: hec buccella le. ⁊ est

Clamo cum cō= positis.

Boo as. et deri= natus.

diminutiuū de bucca ce. ꝛ hec buccula le. ꝛ est diminutiuum de bucca ce. a boo as. dicit follicul⁹ ꝛ inflatio. Uel bucca est nomen ficticium sumptū ex ꝓprietate vocis ipsius rei. Et a bucca ce. hic bucco onis. i. verbox sator qui multū loquitur ꝛ multū comedit. Proprie quidē bucco dicit garrul⁹ qui loquacitatē oris sui nō sensu cunctos cruperet. ¶ Item bucca componit cum durus a. um. ꝛ dicitur hic duribuccus ci. ille qui nūq̄ vult os vel buccā aperire. ¶ hic boatus tus. tui. a boo as dicit. i. sonus boum. Item a bucca ꝯ hec buccina ne. vel dicit a boo as. qz sonat Uel fm istum autorem buccina componit de hec bucca ce. ꝛ cano is. qz i illa canimus cum bucca scz sufflando. Et inde buccino as. id est cum buccina sonare. ꝛ hic buccinus ni. i. clangor buccine. Hugui. dicit q̄ cano componit cum buccina ꝛ dicit hic buccimen buccaminis: cū bucca canēs ¶ Construe. Infantum buccas cē. Dic id est dicas buccas infantū. i. puerox esse ostilla vel ostula. Ostillum vel ostulum vtrūq̄ est diminutiuū de os oris. s. paruum os. ꝛ buccella est cibus: accipis. i: quātū potes accipere semel i ore tuo Et est buccella diminutiuū de bucca: ꝛ etiā buccula. ¶ Ite buccula potest ee diminutiuū de hic ꝛ hec bos bouis. ꝛ tunc buccula est parua bos. Unde Virgilius in buccolicis Aut errans buccula campo. Item a buccula hic buccellarius rij. id est glutor vel leccator

Bucca
Bucco onis.
Duribuccus

Boatus
Bucca
Buccina

Constructio

Buccula

Inter se lituus/tuba/tybia/buccina distant.
Alituo gracilis sonus exit grandior illis
Acomponenti sortitur buccina nomen.

Lituus

¶ Autor docet hic q̄ ista nomina in generali sunt idem in speciali tamē differunt scz lituus cē. Lituus est tuba generalis gracilem sonū emittens. ¶ Tybia bie. est instrumentū musicum. qz primū de ceruinis ꝛ gruis pedib⁹ ꝛ cruribus hymnulox fierent. sed postea abusione de vnaquaq̄ re fiebant tybie. Et dicit tybia cyrpus vel genus vasculi in modū scrinij ex virgulis textū. Unde Tybia dat sonitū sic portat tybia totū. ¶ hec tuba be (anglice a trumpe) legalis erit fistula cantatoria de argento ad quattor ordinata. Uñ versus. Legalis populi tuba cum clangore vocabat. In bello castris festusq̄ tonabat.
¶ Buccina fm istum autorem: componit de bucca ꝛ cano. ¶ Construe. Ista nomina lituus/tuba/tybia/ꝛ buccina distant. i. differunt inter se. Gracilis sonus id exilis ꝛ subtilis exit. i. emittit a lituo sed grandior sonus exit illis id est ab illis scz tuba/tybia/ꝛ buccina: hec buccina ne. sortitur. i. habet vel percipit nomen a componenti scz a cano is. ꝛ hec buccate.

Tybia

Tuba

Constructio

Bubo/bubastus/bos/bostar/bucera/buris
Aubulus ꝛ bullus/bucculus/buglossa/bubulc⁹.
De boue preterea fit bosforus/boetes
Est boar statio bouis est curuamen aratri.
Buris/bubastus/tumidus est bua racemus
Bos paruus buculus: sed babul⁹ est boue maior
Forme consimilis: ac alterius speciei.

Bubo

Sunt pisces bulbi/seruànt àrmenta bubulci.
Lingua bouina sonat:gramẽ buglossa vocatur.
Sed cornuta sonant animalia bucera grece
Sed via bosforus:est bouis appellata meatu.
Arcteo defixa polo stat stella boetes.

¶Autor cõmemorat hic quedã noia cõsonantia sm vocẽ que tamẽ differũt inter se sm rem deriuata ab hoc nomine hic ⁊ hec bos bouis. Primo ponit numerũ:postea repositionem illorum subiungens. Primo ergo dicit q̃ ista noia sunt de bos bouis.scz bubo bubastus ⁊c. ⁊ preterea hoc nomẽ bosforus fit de bos atq; boetes fit de bos. ¶Est bostar ⁊c. hic exponit predicta noia sic. Hoc bostar aris.est statio bouis.i.boum.scz stabulum in quo stant boues:⁊ sic videtur bostar compoi de bos bouis et sto stas. ¶Hec buris buris ri.est curuamen id est curuatura aratri.⁊ dicitur de bos.hic bubastus ti.est vna cum tumidis racemis id est maturis racemis. ¶Buculus est paruus bos diminutiuum de bos bouis. Sed bubalus est maior boue consimilis forme:ac pro eti. alterius speciei. Un in vita sancti Marcij dicit. Trahamus bubalum ad loca bubali.nec bubalus est idem in specie cum boue. ¶Bulbi sunt quidam pisces cum magnis capitibus:de quibus cõmemorat Ouidius. Dam⁹ a libicis bulbus tibi missus ab oris. Item quintus seruus dicit. Contritus cum melle dabit medicamina bulbus. ¶Bubulci id est custodes boum:seruant id est custodiũt armenta. Et dicitur bubulcus de bus quod est bos ⁊ ꝯco. custos quasi custos bouis id est boum. Unde Virgilius. Tarde venere bubulci ⁊c.

Boſtar
Bubaſtus
Buris
Buculus
Bubalus

Bulbi
Bubulci

¶Buglossa vocat̃ grauen id est quedã herba:nam sonat idem q̃ lingua bouis. Dicit enim buglossa a bus qđ est bos ⁊ hec glossa.i.lingua:quasi lingua bouis vel glossa bouis. ¶Sed bucera sonant grece cornuta animalia latine. Et dicitur bucerus a.um. de bus quod est bos ⁊ ceros grece qđ est cornu latine. Unde buceri sunt boues cornuti. Unde Ouidius Lanigerosq; greges armentaq; bucera pauit:lanigeros greges id est oues armenta.bucera id ẽ boues. Armenta autem sunt ꝓpue collectiones boum. ¶Sed bosforus est via appellata meatu vel transitu bouis. Est enim mare bosforus vbi bostrãsiuit Unde de ipsa dictione cõmemorat dicens. Astringens bosforus vndas. Et cõponitur de bos bouis ⁊ foros qđ est ferre. Stella boetes stat defixa in arcteo polo id est boreali polo. Arctos namq; est stella fixa iuxta polum arcticũ versus partem borealem. Unde arcticus a.um.id est borealis. Est em̃ polus duplex.scz polus antarticus:polus arcticus est in summitate spere.⁊ sic directe i borea. Polus antarticus est in infima parte spere directe in oppositũ poli arctico. Et illi duo poli sunt axes quibus voluntur totum celum.

Armenta
Boſforus

Boetes
Polus arcticus
Polus antarticus

Eſt bufo/rana ranunculus atq; rubeta
Turpis auis bubo turpissima belua bufo.

Bufo

¶Autor docet hic q̃ ista nomina rana/ranunculus/⁊ rubeta sunt eiusdem significationis cum hoc nomine hic bufo onis. Et est bufo vilissima rana fugiens ⁊ habitans in siccis cauernis murorum ⁊ parietum. ¶Rana dicitur a ran quod est ira:vnde ⁊ rancor dicitur.

Rana

¶ Hic ranunculus li. derivatiuū sine diminutiuū. ¶ Hec rubeta te. de rubis bi. dr. qm rubis morat. ¶ Turpis auis bubo. cē. Hic ponit differentia. inter buboncm ꝛ bufonē. Bubo est quedā auis que a sono vocis nomen h̄a et de qua cōmemorans Ouidius dicit. Fedaq; sit volucris venturi nuncia luctus
Ignauus bubo dirum mortalibus omen. Bufo est turpis rana vt sup̄ exponitur. ¶ Construe. Bubo est turpis auis. sed Bufo est turpissima belua. i. bestia. Bubo anglice an owle. bufo anglice a todde.

Ranunculus
Rubeta
Constructio

Res eadem blata/vespertilioq; vocata.
Hinc declamare garritu fit blaterare.

¶ Hic vespertilio de vespera dicit auis in vespere volans. ¶ Hec blata te. fm hugu. de blatero as dicit quoddā animal de nocte tm̄ ambulās que cōprehensa manū mungit. sed fm istū autorē idē est q̄ vespertilio. Alij dicunt q̄ est genus muris in subterraneis cauernis habitās. ¶ Blatero as fm istū autorē de blata dicitur. i. clamare ad modū blate. hugu. dicit de blatero as. dicit hec balatria rie. que est sonus rane. Et est blaterare stulte ꝛ sine causa loq̄. vel detractare/vel detrahere/ vel trepide aliquid proferre. i metu trepidantia verba referre vel proferre. qō ꝛ balbutire dicitur.

Blata
Blatero

Mercedem cursus brauium victoria donat

¶ Hoc brauium ij. est hasta vel gladius ad finem stadij positus: qui solebat dari certatim̄ currentibus pro mercede. Et dicitur brauiū quasi breuis vie precium vel premiū. hugu. dicit. brauiū/laurea/palma/munus/premiū/cursus: quasi paramium. i. partū ꝛ acquisitum vi ꝛ virtute. Unde hic ꝛ hec brauetta te. qui accipit brauium. i. mercedem cursus.

Brauium

Bractea/bracteola/tenuissima lamina fertur

¶ Hec bractea te. de brancus ci. dicitur tenuissima lamina auri. Unde hec bracteola diminutiuū de bractea. Et etiam bracteola dicitur campanula aurea. Unde bracteatus. a. um id est bracteis ornatus fm hugu. sunt lamina (anglice a plate.

Bractea
Bracteola

Imber/hyems/bruma trib⁹ his res vna vocat.
Sed nomen bruma trahit a breuitate dierum
Nanq; brachos grece breue dicitur esse latine.
Fertur humera dies componunt hec duo bruma

¶ Ista tria nota sc̄z imber/hyems/bruma idē significant. hic ymber bris bri. ri a greco imbros. ¶ Hec hyems mis. mi. Alias hyems grece qō est dimidiū latine dicit tūc breuiori ꝛ diminuto vsq; ad medietatem vel vltra sol vertitur circulo. Et nota q̄ in hoc nole hyems nō est p. ¶ Hec bruma me. componit de brachos qō est breue. ꝛ humera dies quasi brasilos dies. i. breues dies ꝓpter breuitatē dier̄ qui sunt. Et dicit bruma matutinale ꝓprie frigus. Tps ꝛo dicitur bruma a breuitate dierum.

hyems
Bruma

Bzucus

Bzucus ⁊ atelabus/res vna locustā vocatur
Hec tres etates tria nomina dant animali
Cum bzeuis est bzucus cum de tellure leuatur
Dicitur atelabus: postq̄ sit adulta locusta
Nomine concozdi quasi longā dicimus hastā

¶ Ista nomina brucus/atelabus/locusta idem significant. ¶ Hic brucus ci. dicitur a brachos qđ est breuis: qz cum nascitur breuis est. ⁊ de bruco fit atelabus. Et dicitur atelabus quasi alta lambens: vel qz est a tellure eleuatus vel est longus sicut tela. ¶ Hec locusta ste. cōponitur de longus ⁊ hec hasta. vnde ⁊ eam greci tam maritimā q̄ terrestrē astaton appellant: ⁊ dicunt qđ est grillus vel aliud simile. Uel locusta quasi loco sta.

Atelabus.
Locusta

Canis.

Est canis/⁊ catulus/lepozarius atqz molosus
Ni metra peccarent odozissecus esset in istis.

¶ Ista nomina canis/catulus/lepozarius/molosus/odorissecus/ idē significant. ¶ Hic ⁊ hec canis nis. ni. vnde Visus doctrinali. Est hic ⁊ hec testis cuius burgensis ⁊ hostis. Et canis. ⁊c. Et dicitur canis de cano nis. cecini. ere. ¶ Hic catulus li. diminutiuū de canis: ⁊ sūt catuli pprie filij canū: abusiue tñ filij aliarum bestiaz. ¶ Hic lepozarius rij. de lepus oris dicit. qz maxime p̄. equit lepores. ¶ Hic molosus si. magnus canis. a molo lis. dicit: quasi ad molendinū paratus. Uel dicit molosus a molosia quadā terra vbi optimi ⁊ magni canes abundant. ¶ Hic odorissecus ci. ⁊ tūc mutat q in c. componit. de hic odor oris, ⁊ sequor ris. qz odore sequit feras vel bestias quas venat. ¶ Et nota q odorissecus producit hanc syllabā do. sed autor iste corripit eā necessitate metri. et ideo excusat se in pncipio istius operis ibi. Sed qz dactylici. ⁊c.

Canis

Catulus.
Lepozarius.
Molosus
Odorissecus.

Notabile

Celum

Ether/⁊ ethza/polus/celū dicatur olimpus

¶ Ista nomina ether/ethza/polus/olympus/idem significant cū hoc nomie celum li. ¶ Hic ether ris. ppre est superus elementū scz ignis: ⁊ est nomē grecum ⁊ facit accusatiuū singulare etherē vel ethera. ⁊ ille actūs ethera trāsfertur in nolatiuū ⁊ declinat hec ethera re. ¶ Hic polus li. a polio lis. i. ornare dicitur. qz politus est. i. ornatus stellis. Polus etiam dr extremitas axis. ¶ Et est axis linea idealis. i. naturalis que dirigatur a polo arctico vsq̄ ad polū antarticum per mediciliū terre. Hugut. dicit poli sunt duo stelle in capite axis ⁊ dicuntur a poliendo qz rotundi sunt. Et ponitur qñq̄ pro celo qz politū est ⁊ sculptum varijs stellis. ¶ Hoc celum dr de celo as. qđ in vna signatiōe est contrariū ad reuelare: qz celat nos celestia. Uel dicit celū a celo as. qđ in alia significatione idem est qđ sculpere vel pingere. qz celum est celatum. i. sculptuz vel pictum varijs stellis. Uel componitur celum a casa clyos quod est sol quasi casa clyoa idest solis. ¶ Et nota q triplex est celum: aereum. sydereum ⁊ empyreum. Aereū celum est ille locus qui est inter terram ⁊ firmamentū. Sydereum celum est vbi fixe sunt stelle in firmamento et planete errantes. Celum empyreū est vbi angeli ⁊ archangeli sunt. Et dr empyreū ab en qđ est in ⁊ pyr

Ether.

Polus
Axis.

Celum

Notabile.

quod est ignis: qz ille locus est totus igneus. videlicz ardens in charitate dei.
¶ Hic olympus pi. ōr de olon qō est totum ⁊ lampas quasi totus in lampade id est ardens in igne. id est in charitate. Uel componitur olympus ab olon qō est totum ⁊ fos quod est lux vel ignis fm hugu. — Olympus

Est latrina locus idem cacacumba cloaca.

¶ Isti nomina latrina ⁊ cacacūba vnū significant cū hoc nomine cloaca ce. — Cloaca
¶ Hec latrina ne. de lateo es dicitur. id est priuatus secessus in domo que alio nomine dicitur priuata te. Latrina quasi latrās ani. qz anus. i. culus latrat. et est ethimologia. ¶ Hec cacacumba be. dicit de caco as. qz ibi cacat id est malus humor vel mala possessio vel mala substantia reponit. ¶ Hec cloace ce. a colo as. aui. are. qz feces ibi colant. i purgantur ⁊ emittunt. Unde hic cloacarius rij. qui eam facit vel purgat (anglice a gunge fermer). Et dicitur cloaca a cleo quod est sorbere. qz sorbet feces illuc defluentes. — Cacacumba / Cloaca / Cloacarius

Signat idem quasi triste tegens tristega vocata
Dicunt tristega sunt quedam tricamerata
Nam stegen grece tectum dixere latine.

¶ Hoc tristegū gi. idem q, cloaca in vna significatione: in alia vero est domus habens tres cameras. Dicit etiā q arca noe fuit distincta per tristega. ⁊ pdu cit penultimā secundū illum autorem ⁊ plures alios. Unde doctrinale. Ante g/corripis e: sed abest tristega ceregus. Alij dicunt q corripit penultimā: qō percipitur per grecū ex quo cōponit. Nam componit de tris quod est tres: et tegen grece sic teiop: cuius prime syllaba scribitur cum breui e/ vnde quidam dicit. Qui tristega legit hic contradicat acheis. i. regis. — Tristegum

Corda/fidis/restis/est funis funiculusqz
Est antemna/rudens/amentū/iungitur istis
Est a rudo rudens/fidicen/fidis ⁊ cano formatur.

¶ Omnia ista nomina fidis/restis sunt eiusdē significationis cū hoc nomine hec corda. ¶ Hec corda de. ōr de hoc cor dis. qz sicut pulsus cordis est in pectore ita pulsus cordis est in cythara. ¶ Hec fidis dis. di. est corda cythare. Et dicitur de findo dis. fidi. findere. Fidis componitur cum cano nis. ⁊ dicit hic fidicen: fidicinis. id est qui cū corda canit. vnde hec fidicina ne. cytaristria que cū fide canit vel cantat. ¶ Hec restis tis. ti. i. funis vel qō fit ex fumb⁹ ad aliquid trahendum. Et dicūtur restes: qz his retia tenōātur. vel qz rates detineant. et dicit restis ab hoc noie hoc rhete tis Unde hic rhetio onis. qui facit vel vendit restes. ¶ Hic funis nis. a tes quod est lux dicit. qz funes ante vsum papyri olim in vsum luminis fuerūt circundati cera. Unde funiculus li. diminutiuū. ⁊ per cōpositionē hic funambulus li. qui super funem ambulat. ¶ Hec antemna ne est corda capitalis in naui que sursum dirigit velum. Et dicitur antemna: qz ante se habet aquas. Uel dicit antemna partica ex qua velum depēdit quasi ante amnem posita. Unde Ouidius libro tristium. Nō tulit antemnas aurea secunda meas. Et cōponit antēna ne. de ante ⁊ amnis nis. m. id est fluui⁹ vel — Corda / Fidis / Rhetio / Restis / Funis / Antemna

Rudens

aqua. ¶ Hic rudens tis. a rudo dis. di. rudere dicit. Et rudentes dicuntur funes quibus velum sursum trahitur. Et dicuntur sic ex nimio stridore quem faciunt. ¶ Et nota q rudo dis. id est clamare: et proprie est asinorum. et est prima brevis. Unde Ouidius. Ecce rudens rauco sileni victor asellus. Intempestiuos edidit ore sonos. Unde ille versus persij falsus est. Fundor et archadie pecuaria rudere credas. Si enim esset longa facere: preteritum rusi: sicut ludo dis. lusi. quod nichil est. sic dicit Hugut. Doctrinale dicit q prima syllaba de rudo indifferens est: sicut rudo pones ceu metra requrũt. quia versus producit vt supra. Et Ouidius corripit in alio loco ibi. Ut rudit a scabra turpis asella mola.

Notabile

Amentum

¶ Hoc amentum ti. id est corrigia qua iaculum vibratur et proijcitur vnde amento as. id est iaculum vibrare. ¶ Hoc amentum sm Hugut. est corrigia ligata in medio haste vel lancee: quasi amentum ligatum vel quasi haste aptum. vnde amento as.

Cantaros et patera: calices et pocula crater. cyphus apud veteres: comittãtur cornua concha cimbia: vel ciatus: cracheſia iungimus iſtis.

Cantarus
Patera
Calix

¶ Omnia ista nomina sunt idem in significatione. scz vas in quo potatur vel bibitur. ¶ Hic cantarus ri. id est vas vinarum quod cantando deportatur circum circa in templo. Et patera dicitur de pateo es. quia patens est superius. ¶ Hic calix cis. a caleo les dicitur. Solebant autem antiqui calidam et frigidam potionem miscere in calice. Unde et calix dictus est a calida potione. vt ait Hugut. ¶ Hoc poculum id est potus vel vas quo bibitur. vnde Marcialis cocus. Scenola tu comedis apud omnes: nullus apud te Alterum gustas poculum nemo tuum. Aut tu redde vices: aut desine velle vocari. Turpe quidem est semper sumere nilq dare. ¶ Hic craterus. Dicit Hugut. est quoddam vas duas habens ansas. Et est proprie genus calicum id est poculorum. Et fiebat prius de connexione virgarum. Unde hic craticulus craticuli diminutiuum. ¶ Hic cyphus secundũ quosdam dicitur de cephas grece quod est caput latine: quia totus consistit in capite id est in rotunditate: quia rotundum vas est et corripit primam syllabam. Unde versus doctrinalis. I super f/longa: nisi cõpositiua cyphusq. Sed dicunt q apud veteres producit primam syllabam. Unde de contemptu mundi. Insigneſq thori/cupi/cyphiq decoꝛ. Cuncta relinquentur etc. Sed ego credo q prima syllaba de cyphus est cõmunis syllaba, quia grecum est et potius prima dicenda est longa q̃ brevis. quia sic scribitur apud eos cyphos. Unde de hec caro carnis dicit. quia veteres solebãt bibere in cornibus adeo ponitur pro vase de quo bibitur. et adhuc cornu p vase habetur. ¶ Hec concha che. pro quodam vase terreo inuenitur. vt dicit Hugut. et dicitur de cauus a. um. qr intus cauata est. ¶ Carcheſia proprie sũt in cacumine arboris mali troclee: quasi foramina per que funes trahũtur. Unde quedam vasa ad similitudinem illorum facta carcheſia dicuntur.

Poculum
Epygramma

Craterus

Cyphus

Concha
Carcheſia

Troclee
Cimbium
Ciatus

¶ Troclee autem sunt vocate quia rotulas habet. Troclos autem grece rota dicit latine. ¶ Hoc cimbiũ bij. de hec cimba be. dicitur. qr fit ad modũ cimbe ¶ Hic ciatus ti. dicitur de cieo es. id est commoueo es.

Cultellus

Artauos/canipulos adiunge nouacula cultros. Cultelloſq spatas/raſoria iungimus illis.

Deqz ſpata credàs ſic dictos eſſe ſpadones.

¶ Iſta conueniunt in ſignificatione ſeq artaulus.ꝛc̄.cum iſto nomine hic cultēr tri.tro.vel hic cultellus li.lo. ¶ hic artau⁹ ui.proprie eſt paruus cultellus cum quo penne aptantur:qui ponitur in pennario iuxta pennas Et dicitur de artus a.um.quia artum locum vē dicat. ¶ hic canipulus id eſt artauus quod nomen vulgus impoſuit. ¶ hoc nouacula le.id eſt raſorium a nouo as.quia nouat hominē. Unde illud. Nouacula nō aſcendet ſuper caput eius. Et pſalmiſta.Sicut nouacula acuta feciſti dolum. Item nouacula dicitur ferreū inſtrumentum quo ſolet radi pergamenū. ¶ hic culter tri.a colo lis.dicit.quia anteq̄s falces eſſent veprez/vites/et arbores cum cultellis putabantur.vnde hic cultellus li.diminutiuum. ¶ hec ſpata te.id eſt gladius a ſpacio dictus.qr fit ſpacioſus/amplus/ꝛ latus. Uel dicitur a ſpatim quod eſt paſſio. ¶ hoc raſorium rij.de rado is.raſi radere dicitur id eſt nouacula. ¶ hic ſpado onis.ſecundum iſtum autorem dicitur de hec ſpata te.qui cum ſpata abſcidit ſibi teſticulos vel cuius teſticuli abſcinduntur cum ſpata.Hugut.dicit ſpado deriuari de hic ſpadix cis.i.palma/ſpada ſi eſt eunuchus.

Artauus

Nouacula
Notabile

Culter

Spata

Raſorium
Spado

Eſt cophyn⁹/calath⁹/cū ſporta/ſportula corbis
Qualus qualillum ſimul iſtis aſſociandum.

¶ Omnia iſta que hic p. ūtur idem ſignificant cuz hoc nomine hic cophin⁹ ni. Et eſt cophinus proprie illud vas quo fimus vel ſtercora deportantur ad terras impinguandas. Unde ibi ſcribitur. Manus eius in cophino ſeruierūt. id eſt ad ta.e officium fuerat deputatus Joſeph in egypto vt portaret fimum in cophinis.ꝛ eſt grecum. ¶ hic calathus ti.de calon grece quod eſt lignū latine. ¶ hec ſporta ab aſporto as.dicitur quoddam genus vaſis vimineum: vel virgeum. Unde Paulus. In ſporta dimiſſus ſum per murum. Unde hec ſportula le.ꝛ ſportella diminutiua. Uel ſporta dicit a ſporto frutice. Unde in q̄ buſdam locis teritur.ꝛ hic ſportarius rij.qui facit ſportas.ꝛ ſportarius a.um. ad ſportam pertinens. ¶ hic corbis bis.bi (anglice a ſecle lebe) quaſi corbis a curuus a.um.dicitur. ¶ hic qualus li.de colo as.dicitur vas vinarium vimineum:vel de ſalice per quod muſtū cōlatur. Unde qualillus li.vel hoc qualſillum li.lo.

Cophinus

Calathus
Sporta
Sportarius

Corbis
Qualus

Fiſcina/fiſcella quo caſeus efficiatur.
Uas eſt vas lactis mulctrū mulctraleqz dicas
Quod de mulgere nomen ſibi conſtat habere.

¶ Fiſcina ne.a findo dis.fidi findere dicitur vas factū ex vimine in quo fit caſeus. Unde hec fiſcinula le.diminutiuū. ¶ hoc mulctrū tri:ꝛ hoc mulctrale lis ſunt vaſa in quibus lac colligitur ſiue mulgetur:ꝛ a mulgeo es.dicuntur.

Caſeus
Fiſcina
Mulctrum

Baltheus et ſtropheum/cinctoriū/cingula zona.

Cingulum
Baltheus
Stropheus

Cinctorium
Zona

¶ Ista nomina idem significant cum hoc nomine cingulū li. ¶ Hic baltheus baltheī. Sz in plurali inuenitur hȳ baltheī vel hec baltheā. Et est baltheus signum militare. ¶ Hoc stropheum id est cingulum propriē aureū cum gemmis: qz a posteriori parte conuertitur anterius. Et dicitur de strophos grece quod est conuersio latine. ¶ Hoc cinctorium rȳ. ꝛ hoc cingulū li. de cingo gis dicūtur. ¶ Sed hec zona ne. est cingulum proprie latum. Unde hic zonarius rȳ. qui facit zonas. ꝛ zonarius a. um. ad zonam pertinens.

Sunt ocree calige quas tybia portat amictus.

¶ Ista nota ocree/calige/tybialia/calciamenta que suras tegunt dicte: quia crura tegunt. Unde ocreatus a. um. qui ocreas habet. Unde ocreo as. aui. are inducre. Et est actiuum cū obus suis compositis. Et sunt ocree siue de ferro siue de corio. ¶ Hec caliga ge. a calceo as. dicitur. est calciamentum crurum siue sit de panno siue de ferro. Uel caliga ꝛ de caligo as. qz calige sursum ligā= tur cum ligulis. vel a callo pedum dicitur caliga.

Camisiam simul interulam: reni dicimus vnam
Additur his alias subitura subuncula vestis.

Camisia
Camisiatus
Interula
Subuncula

¶ Ista nomina interula/subuncula vnū significant cū hoc nole hec camisia. Dicitur camisia qz in ea dormimus in camis id est in castris nostris. Uel ꝛ sic: qz primū fiebat de canapo. Unde camisiola le. diminutiuū: ꝛ camisiatus a um. qui habet vel indutus est camisiam. ¶ Hec interula le. dicitur de interus ꝛ uo tus quod est humecto as. qz humectantur interus per sudorē nostrum. Uel dicitur de interioris. um. interire. ¶ Hec subuncula le. de subeo bis. dicitur quia subit ceteris vestibus vel ceteras vestes.

Crudus crudelis/austerus/ꝛ improbus/atrox
Est ferus/atqz ferox/violentus/acerbus/ꝛ acer
Impius/immitis/seuusqz molestus/iniquus
Asper/inhumanusqz/tyrannus siue proteruus.
Toruus: ꝛ indomitus: his iungatur atqz seuer⁹.
Predictus dirus: sociabitur ꝛ truculentus.

Crudus

Crudelis
Austerus
Atrox
Ferus
Ferox

¶ Omnia ista nomina idem sunt in significatione. Crudus a. um. de cruor. ris dicitur. Et est proprie crudus non coctus quasi cuz sanguine. Et inde per trās lationem dicitur homo crudus quasi nō coctus nec sanguine humilis. Est ēm asper ꝛ durus. ¶ Hic ꝛ hec crudelis ꝛ hoc crudele. a crudus a um. dicitur.
¶ Austerus a. um. ꝛ hic ꝛ hec austeris ꝛ hoc austere: in eodez sensu: ab auster tri. dicitur. ¶ Improbus a. um. cōponitur de in/ꝛ probus a. um. ¶ Hic ꝛ hec ꝛ hoc atrox cis. de ater a. um. ¶ Ferus a. um. de fero fers dicitur.
¶ Hic ꝛ hec ꝛ hoc ferox ferocis. de fero fers dicitur.

¶ Simliter hic ⁊ hec violens tis. in eodem sensu. ¶ Acerbus a. um. de acer dicitur. ¶ Hic acer acris. ⁊ hoc acre dicitur de acuo is. ¶ Impius a. um cõponitur de in ⁊ pius a. um. Hic ⁊ hec immitis ⁊ hoc immite. de in ⁊ mitis. ¶ Seuus a. um. vnde hec seuicia cie. ⁊ seuio uis. ire. Molestus a. um. de moles lis dicitur vnde hec molestia ⁊ molesto as actiuũ. ¶ Iniquus a. um. componitur de in. ⁊ equus a. um. ¶ Aper. a. um. vnde hec asperitas tis. de aspero as. qõ cõponit eraspero as. Et sunt actiua. Inhumanus. a. um. cõponit de in ⁊ humanꝰ a. um. ¶ Tyrannus ni. no. a tyro grece qõ est fortis latine dicitur. Unde hec tyrãnis dis. i. crudelitas. Et de tyrannus hic tyrannulus li. diminutiuũ. ⁊ tyrannicus a um. ⁊ hec tyrannia tyrãne. ¶ Proterus a. um. de pro ⁊ torus componitur Et est proternus crudelis valde terribilis. ⁊ cõparatur. vnde hec proteritas tis. ⁊ pterio uis. iui. ire. i. esse vel fieri proterum / superbire / crudere / ferocitate. ¶ Torus a. um. de torqueo. es dicitur. i. crudelis / terribilis / quia fit torto vultu. ⁊ comparatur. ⁊ inde hec torvitas tis. Indomitꝰ a. um. de in ⁊ domitus componitur. ¶ Seuerus a. um. de satis et verus a. um cõponitur: q̃ tenet sine pietate iusticiã qõ dr seuerus quasi sequens vera: ethimologia est nõ compositio. Item seuerus est quidã mons in ytalia. ⁊ seuerus cõparatur. vnde hec seueritas tis. i. austeritas tis. rigor integritas iudicij. vehementia vltionis / et seuero as. quod non est in vsu. Sed componitur asseuero as. i. affirmare / asserere. Perseuero as. i. psistere / in proposito permanere. Unde perseverane / et comparatur. vnde perseveranter aduerbium. ⁊ hec perseverantia rantie. ¶ Dirus a. um. de hec dira re. dicitur: que est furia ifernalis. Et dira re. de durus a. um. deriuatur: ⁊ illud de duro as. ¶ Truculẽtus de trux ⁊ lentos qõ est plenum componitur.

Impius.
Acer
Seuus
Asper
Iniquus
Tyrannus
Proterus.
Torus
Seuerus
Asseuero
Perseuero
Dirus
Truculentus

Est chorus atqꝫ cohors / concentus / concio cetus.
Dic consortia contubernia / dicqꝫ choream
Turma: phalanx: acies: societur cuneus istis
Est sexcentorum sexaginta legio sex.
Ut numeꝫ peragas: sup hunc sex milia iungas.
Sed quingentoꝫ numeꝫ dic esse cohortem
Conuentus: conuenticulũ: manus additur istis.
Istis concilium: vel consistoria iungas

¶ Omnia ista nomina sunt eiusdẽ significationis cum hoc nomine hic chorus ri. quod est idem quod societas: proprie tamen chorus est multitudo in sacris collecta. Dicit etiam chorus locus vbi canunt qui de choro sunt. ⁊ scribit cuz aspiratiõe. ⁊ tũc corripit primã. Itẽ habet corus pro quodã vento sine aspiratione. et tunc producit primã. Boetius. Ut cum precipiti glomerantur sydera coro. Sed tunc prima de corus producitur: sed pro societate corripitur. Uñ in hymno. Quod chorus vatũ. ⁊ẽ. ibi chorus corripit primã. Naz per imus pes est trocheus. Hec cohors tis. de cohortor ris. dicit. Et est cohors ꝓprie multitudo rusticorum. Castrum multitudo militum. Cohors maior ꝓtinet ꝯgentos viros. Cohors minor continet trecentos. ¶ Concentus tus. tui. de cõcino. nis dicit. ¶ Hec concio onis. de concio cies. ciui. citũ vel de concio cis. ciui. cire. quarte cõiugationis. i. cõmouere vel cõuocare. Und cõcionor aris verbum

Chorus.
Corus.
Notabile
Cohors
Concentus.
Concio
Concionor.

Cetus deponens .i. populū alloqui. ¶ Hic cetus tus. tui. de coco is. coitū. ire. dicitur

Contubernium Consortiū tij. de consors tis. dicitur. ¶ Contubernū nij. de hec taberna ne. vñ hic cōtubernio onis. socius. hic ꝙ hec cōtubernalis adē. ꝙ mobiliter sic. hic ꝙ hec contubernalis ꝙ hoc le. Hec chors rtis. a chorto. ¶ Hec turma me. a turbo dicitur. Et differt ab ala. Ala ppue est societas triginta miliū. Turma triginta peditū. Unde hec turmella turmelle. diminutiuū. ¶ Hec phalanx lancis. vel hec phalanga gē. lingua macedonū dicit legio. Unde phalangarius a. um. i. legionarius scz de phalanga existens vel ad phalangā ptinens. ¶ Hic cuneꝰ nei. a coco is. i. collecta in vnū militū vel peditū multitudo. ¶ Hec acies aciei. ab acuo is. dicit. ꝙ habet tres significatiōes vt ibi. Est acies belli/cultelli/visus oculi. ¶ Hec legio onis dicit a lego is. qz legebant. i. elegebant qui deberent esse de legione. Uel legio dicebatur a lex legis. qz lege in castris se habebant. vel lege seu in legione dispositi erant. Et sunt in legione sex milia sexcēti septuaginta sex. ¶ Hic conuentus tus. tui. de cōuenio nis. eni. dr. Hoc conuenticulū li. ꝙ hic conuenticulus li. ambo diminutiua de conuentus. ¶ Hec manus us. ui. in vna significatione est idē qđ societas. ꝙ tunc de munio nis dicit: vel de munus eris. ¶ Hoc concilū lij. sine s. i. collectio sapientū: ꝙ ppue ep̄oꝝ vel ecclesiasticoꝝ ꝙ etiā aliorꝝ vt regū ꝙ magnatū suorꝝ. ꝙ cōponitur de con. ꝙ hoc calum lij. quadam similitudine illoꝝ. qz sicut alia iungunt ꝙ cum oculis quiescere cupiunt: ita quoq; concorditer iunguntur homines in concilio vel cōsistorium rij. a consisto tis. deriuatur.

Conuentus Manus

Concilium

Cymbala/campana/nola/tyntinabula iungas.

Cymbalum. Campana Nola.

¶ Ista quattuor nomina cōsignificant. Hoc cymbalū li. a ciendo dr. Propriē instrumentum musicum quo populus accipit. i. aduocat. ¶ Hec campana e. dr a campania nie. pruncia. qz eius vsus primum ibi est repertus. ¶ Hec nola le. dicit a nola quadā citate campanie vbi prius inuenta fuit: Et est nola tyntinabulū qđ appenditur collis canū vel pedibus auiū. Uel illud qđ appenditur frenis ꝙ pectoribus equoꝝ cum quo dā sonitu incedant. i. vadant vel cant eq. Unde hoc tyntinabulū li. a tinnio nis. nui. ire dicitur qđ alio nomine dicitur tonabulum li. a tono as.

Campus/agellus/ager rus oꝛtꝰ ꝙ oꝛtulus aruū Ducem colit assidue vernt oꝛtulanus ab oꝛto

Campus Ager. Rus

¶ Ista nomina idē significant. Campus pi. dr a cami. grece qđ est breue ꝙ humile. Unde campulus li. ꝙ campellus li. ambo diminutiua. ¶ Hic ager agri. ab ago is dr. vñ agellulus ꝙ agellus li. diminu. ꝙ hic agellarius rij. i. rusticꝰ vel custos agri. ¶ Hoc rus ruris. a ruo ruis dr. vnde hoc ruscūlū diminutiuū. i. pārū rus. ꝙ hic rusticus ci. ꝙ hec rustica ce. ꝙ rusticus a. um. Et pōt dici a loco scz operarius. vel qz rure morat ꝙ colit rus. qꝰ autē dicit rusticus quasi rurꝫ cultos ethimologia est ꝙ nō compositio. ¶ Hic ortus ti. ab orior eris. vel iris. deriuat quia semp ibi aliqđ oritur. puta herbe ꝙ olera. Et hic ortulus li. diminutiuum. Unde Ortulus iste breuis multa poma gerit. Uñ hic ꝙ hec ortilio onis. ꝙ hic ortulanus: custos orti vel cultor. ¶ Hoc aruum ui. ab aro as. qz ad arandū aptū Uñ hoc aruolum. ꝙ hoc aruulum diminutiua.

Ortus.

Aruum

Uela/vel aulea/coꝛtine sunt anabꝛatra

Coztine lymbus peripetasmā vocatur
Dicimus aulea que dependuntur in aulā
Cū ana sursum/batim gradus hinc anabatrum

Coztina

¶Ista nomina idem significant. Hoc velum de velo as.i.tego gis. ¶Hec aulcum lei.ab hec aula le.qz solet dependi in aula. ¶Hec coztina ne.de coztum rei.dicitur. ¶Hoc anabatrū tri.componit de ana qō est sursum z batrū gradus quasi sursum gradit extenditur. ¶Hoc peripetasma tis.penultima coztepta.peri componit cum petasma qō est velum vel tentozium vel coztina. Uel potius quelibet adiectio ei in circuitu facta. Unde propue peripetasma dicitur superioz pars in coztinis que depicta est. Impzopue tamen dicitur peripetasma lymbus coztine sicut hic (hec Catholicon).

Velum
Aulcum
Coztina
Anabatrum
Peripetasma

Certamen/lites/zixas z iurgia vites
Est contentio/vel dissensio litigiumqz.
Assit agonia que coniungatur agoni.

Certamē

¶Ista nomina idem sign. ficant. ¶Hoc certamen inis.de certo as.dicitur. ¶Hec lis litis.a limes itis.deriuatur. Et dicit lis a contentione limitis.qui agros diuidit. Inde litigo as.i.contendere/litem agere.ex quibus videtur esse compositum...vel potest esse ethymologia.litigo litem ago. ¶Hec zixa zixe.a zingo gis. Unde hec zixula le.z zixor aris. deponens.z zixosus a.um. ¶Hoc iurgium gij.z hoc iurgamē inis in eodem sensu.dicit a iurgor aris. Et est iurgium litigatio vel verberatio fm Hug. vel papiā. iurgiū dicit conuitium causa litis. ¶Contentio onis. de contendo dis.dicit. ¶Hec dissensio onis.a dissentio tis.z dissentior tiris. ¶Hoc litigiū gij.a litigo as. vnde litigiosus a.um. qui litigat vel potius de quo litigatur. vt ista terra est litigiosa.i.de qua litigatur ¶Hec agonia nie.penultima producta ab agon onis.qō idem. Uel agonia.i. fiducia: victima vel hostia. hic agon onis.ab ago agis.i.certamen/pugna.

Certamen
Lis litis
Zixa
Iurgium
Contentio
Litigium
Agonia
Agon

Est coma/cesaries/crinis/pilus atqz capillus
Cedo cesariem/maribus facit appzopziatam
Fit de como coma/mulieribus appzopziata
Anteriozcapitis pars crinis densa vocatur.
Posteriozcapitis pars cyrrus densa pilozum
Dicit hinc cyrrus qua cyrrū gestat alauda.
Est iuba coznipedis pecozum seta vocantur.

Coma

¶Ista noia que hic ponūtur significāt vnū z idē: vt patebit in eoz expositiōe ¶Hec coma me.i.crinis.de como mis.sed fm istū autorē est ppue mulierum qz sepe comūt comas suas. Sed fm Grecismū: coma est ppue crinis quadrupedis colubri. Unde ponit differentiam istozum nominum sic.

Coma
Cesaries

Pilus
Pilum
Crinis

¶ Est coma quadrupedis colubri iuba siue leonis. Cesaries leonis: crinis proprie mulieris. Hec cesaries ei. a cedo dis. ēs: ꝛ est ꝓprie virorꝫ: decet enī virum esse tonsum ꝛ nō mulierē. ¶ Hic pilus li. ab hec pillis lis. li. qꝛ a pelle procedit. Item pilus. dicitur instrumentū cū quo tondit ꝛ teritur in pila. sed pilus ꝓ instrumento primā producit aliter eam corripit. Un̄ versus. Qui terit est pilus: pilus est in fronte capillus. Item hoc pilum li. quoddā genus teli. ꝛ est Romanorꝫ. ꝛ tunc dicit de pello qꝛ pellit. i emittit ꝛ torquet ꝛ producit primā. Unde Lucanus in primo. Signa pares aquilas ꝛ pila minātia pilis. Item hoc pilū li. est rosarium: ꝛ producit primā. Unde quidā. Ad tactuꝫ pili nulle ruere pili.

Capillus
Cyrrus

¶ Hic capillus li. de hoc caput itis. ¶ Hic crinis nis. de cerno nis. ēs ꝛ sunt proprie crines mulierꝫ ꝛ sic dicti. qꝛ crinibus a viris discernant: ꝛ ita ꝗtū ad vocē descendit crinis a cerno. sed ꝗtum ad significationem potius a discerno nis. ¶ Hic cyrrus ri. i. crinis vel plicatura capillorꝫ. ꝛ ēs a cyrrin grece qđ est tondere: qꝛ aptus est tonderi ꝓpter sui longitudinē. ¶ Hec iuba be. a iuuo as ēs. Et est iuba crinis equorꝫ ꝛ aliorum animaliū irrationaliū. Et iuba ēs crista q̄ supponitur galee vel ꝓpter noticiam vel fractionē ictuū. ¶ Inde iubatus a. um ꝛ iubosus a. um. id est olenus ꝛ abundans iubis. ¶ Hec seta sete. a suo suis. qꝛ a sue procedit vel a suo suis siere. qꝛ valet ad sucndū. Unde setosus a. um. id ē plenus ꝛ abundans seta. Unde hec setositas atis. Et componitur seta cū in. ꝛ dicitur inseto as.

Juba cum derivatis

Seta
Setosus

Corona

Laurea/crinile/sertum/dyadema/corona
Addas aureolam: quia paucis sit data: dictam
Et duo quod demat credo dyadema voca. tum
Finem/principium sicut facit omne rotundum.

Laurea
Sertum

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis. hec laurea ree. a laurus ri. dicit. hoc crinale lis. a crinis nis. dicit. Hoc sertum ti. de sero ris. i. corona de floribꝰ insertis ꝛ cōiunctis facta. Inde hoc sertulum li. diminutiuū. ꝛ sertatus a. um. cum serto ornatus vel coronatus.

Dyadema

¶ Hoc dyadema tis. componit de dya qđ est duo ꝛ demo mis. quia duo demit sez principiū ꝛ finē. Et nota q̄ oē rotūdū ꝛ omne corpus sphericū vel circulare pōt dici dyadema eadem rōne qua duo demit. sez principiū est finem.

Aurea
Aureola

¶ Hec aureola le. de hec aurea ree. dicit. ¶ Aurea ree. est premiū substantiale. s. visio diuina. Aureola le. est premiū accidentale quod debetur virginibus/martyribus/ꝛ confessoribus ꝛ ceteris.

Utendo genere dic currum: curriculumqꝫ
De veho vehiculum quod versibus est alienum
Horum dic species ea que subscripta sequūtur
Redas: quadrigas: carpenta vel essceda: bigas
Istis pilentum: sarratum: iunge liburnum.

Currus
Uehiculum

¶ Autor ponit hic synonyma in generali ꝛ postea in speciali. In generali sūt ista. ¶ Hic currus rus. rui. de curro ris. dicit. hic curriculus li. dimi. de currus. ¶ Hoc vehiculum li. de veho is. ēs. Et nota q̄ vehiculū nō potest stare in ꝛ sū

quia habet quattuor breues immediate sequentes: & ideo dicit autor q' verbus est alienū excusando se q' posuit hoc nomē in versu in quo recte stare nō potest. ¶ Deinde ponit autor synonyma in speciali que cōtinent sub genere currus. & sunt ista. hec reda de. & dicit de redo dis. ¶ Hec quaduga ge. componit de quattuor & hoc ungū gi. scz currus de quattuor equis tractus sicut biga cum duobus & triga cū tribus & quis tractus currus. ¶ Hoc carpentū ti. de carpo pis. dicit quoddā genꝰ currusū: qđ autē carpentū dicit. quasi currus pōpatus. q' in pompis solet haberi: potius videt esse ethimologia q̄ cōpositionis ostensio. Unde hic carpentarius rij. qui facit vel ducit carpentū. Dicit tm generaliter omnis artifex lignarius carpentarius. Unde hic carpentariolus li. diminutiuum. ¶ Esseda di. est species currus: & tm in plurali. Et similiter pilentum & petorium. Unde Oracius. Esseda festinant pilenta petoria naues. ¶ Hoc pilentum ti. de hic pilus li. qđ est instrumentū terendi dicit. ¶ Hec sarratum ti. genus currus firmissimum ad portandum ligna & lapides. ¶ Liburnum ni. de liburnus populus dicitur

Quaduga
Carpentum
Esseda
Pilentum
Sarratum

Testudo cythara chelis & lyra dicitur vnum.
A cythara cytharizo venit simul & cytharedus
Hinc lyricū carmen: lyricen lyra cū cano formāt
Pollice tango lyram: facio cum vomere lyram
Delyros inde fatuos censere solemus
Et delyrare discordes inde feruntur.

¶ Ista nomina vnū & idem significant. ¶ Hec testudo nis. (anglice a harpe) Unde Virgilius. Ipse cana iolans egrū testudine amorē. & dicit de hec testa. te. vel fm quosdam de tango gis. quia de tacto sonū facit. ¶ Hec cythara re. vnde cytharizo ras. ludere in cythara. & hic cytharedus di. id est cytharista. ¶ Hec chelis lis. li. de chele que vocatur brachium scorpionis dicit. ¶ Hec lyra re. de lyros grece dicitur id est dulcis latine. vnde lyricus a. um. id ē dulcis in sono vt lyra. vnde lyricum carmen dicit illud vbi diuersa metra colliganꝰ tur. Unde versus. Carmina sunt lyra si dissona sunt ibi metra. & hic lyricenus componitur de hec lyra re. & cano is. Et est lyricen ille qui cantat cum lyra. ¶ Et nota hic driam inter lyra cuius prima corripitur: & lyra cuiꝰ prima pdu citur. Lyra cuius prima corripit est idem quod cythara. & lyra cuiꝰ prima pdu citur est idem q' fulcus. vnde delyrus a. um. id est fatuus et stultus. et delyro as. i. errare. discordare. Item habet delyro as. cuius media corripit. & tunc deriuatur de hec lyra re. pro cythara. & hoc melius ponit pro discordare. Sed delyro as. cuius media producitur melius ponit pro errare vel deuiare. Uñ versus. Delyro discordo delyro deuio dico. Et sic patet differentia inter ea.

Cythara
Chelis
Lyra

Ambigit / & dubitat / & fluctuat / hesitat / heret Dubito
Necnon predictis mussat cum mussitat horret.

¶ Omnia ista verba idem significāt. Ambigo gis. componitur de am et ago gis. interposita b. ¶ Dubito as. de dubius a. um. Fluctuo as. de fluctꝰ tus. tu.

Hesito

¶ Hesito as.aui.frequentatiuū formatū ab vltimo supino istius frequētatiui heso as.aui.are.hesatū tu.u/in o/ꝛ a longa mutata in i/breuē fit hesito as. Et heso as.formak ab vltimo supino isthus verbi hereo'es.hesi re.hesum su.mutatur n/in o/fit heso as.aui.are. ¶ Mussо as.aui.id est dubitare vel cū silētio murmurare.ꝛ ōr nutio tis.tiui.tire.i.murmurare vel velle loqui et nō audere vel loqui nō audenter. Unde Persius. Men mutire nephas ꝛē.men.i.mene.

Mussito
Horreo

¶ Mussito as.frequentatiuum de musso. ¶ Horreo es.horrui.ere caret.supinis in duabus significationibus inuenitur: vt patet per hos versus. Horreo ꝓ vereor reperitur ꝛ horreo sepe. Idem q; terret significare solet.

Domus.

Est domus atq; doma ꝑlepe domuncula tectuz
Edes ediculas habitacula vel stationes
His postoferum magale tuguria iungas.
Atq; mapale casa sit ypepis mansio iuncta.

¶ Ista noia sunt eiusdē significationis cū hoc noie domus mi.qō ſm secundā declinationē ver oēs casus declinak absq; datiuo ꝛ ablatiuo pluralib⁹ in quibus declinak ſm quartā tm:ōr cm̄ domub⁹ ꝛ nunq; domis. Ntūs tamē ꝛ vtūs plurales ꝛ singulares dome ꝛ domi nō sunt in frequenti vſu ſm secundā declinationē. Similiter ablatiuus singularis ſm quartā ſez domu. Uñersius. Tolle me/mi/mu/mus/in variando dom⁹. ¶ Et de domus ōr hec domuncula le.diminutiuū. ꝛ dicit domus de doma tis.grece qō idē est qō domus. ¶ Presepe pis.ōr de pre ꝛ sepio pis. ¶ Hoc tectū ti.de tego gis. ¶ hec edē dis.vñ hec edicula le.diminutiuū. Hoc habitaculū li.de habito tas.ōr. ¶ Hec statio onis.de sto stas ōr. ¶ Hec pastofoꝛū rij.i.casa pastoꝛ.ꝛ ōr de pastoꝛ ꝛ foꝛis aduerbiū:qꝛ foꝛis sez in campis fit ꝓ pastoꝛib⁹.vel de pastoꝛ ꝛ foꝛos qō est ferre:qꝛ fert pastoꝛes. ¶ Hoc tuguriū rij.de tego gis.ōr. Hoc mapale lis de man⁹ ꝛ hic palis:qꝛ fit de manibus ꝛ palis infixis terre. ¶ Hoc magale lis.de munus et ago gis. Uel magale lingua pudica (ſm Isidoꝛ:casa pastoꝛ. ¶ Hec casa case de cado dis.qꝛ cito cadit vi ventoꝛ. ¶ Nota constructionē illius versus. Atq; mapale. Et casa sit mansio iuncta ypepis id est illis paruis hominibus.

Domus
Domuncula
Pastofoꝛium
Mapale
Magale
Casa

Constructio

Est hera vel domina mulier matrona virago.

¶ Ista noia cōuenīt in significatiōe cū hoc noie hec domina. ¶ Hec hera here ōr de hic herus ri. Et facit dtm̄ ꝛ ablt̄m plurales in abus:vt dominab⁹.herabus.ꝛ ōr herus de her grece terra latine. A domina domicella le.diminutiuum. ¶ Hec mulier ris.a mollis ōr. ¶ Hec matrona ne.de mater ris.ōr.ꝛ matrona dicit̄ que tā nupſit ꝛ genuit:quasi mater nati vel natoꝛ:vel qꝛ tā potest fieri mater. Unde hic ꝛ hec matronalis.ꝛ hoc le. ¶ Hec virago inis.dicit̄ quasi viriliter agens.ꝛ sic supponit ꝓ qualibet nobile muliere. Et componitur de vir ꝛ ago agis.ſm Hugu.

Hera
Herus
Domina
Matrona
Virago

Doctoꝛ ⁊ instructoꝛ nionitoꝛ pedigog⁹ ⁊ autoꝛ.
Coꝛrectoꝛ papas dydascalus atq; magister

¶ Ista nomina idem significant cuz hoc nomine hic doctoꝛ oris.de doceo es.

¶hic instructor oris de instruo is. hic monitor oris. de moneo es. ¶ hic pedagogus gi. componit de peda quod est pene ⁊ gogos ducere. ⁊ est ꝓprie pedagogus ille qui ducit pueros ad studium. hic autor oris de auco es. id est ligare quia ligat metra pedibus. hic corrector toris de corrigo gis. ¶ hic papas papantis id est doctor magister. Unde Juuenalis. Pregustat pocula papas. ¶ hic dydasculus li. a dydasco verbo greco. idem q̄ doceo latine. ¶ hic magister stri. de magis ⁊ sterion quod est statio dicitur ⁊ non a maior: vt hugut placet.

Instructor
Pedagogus
Autor.
Papas
Dydasculus
Magister

Destruo/desolor/populor/consumoq; vasto.
Diruo/dispergo/subuerto/dilapidoq;.
Dissipo: predictis pariter demolior addes.

¶ Omnia ista verba sunt eiusdem significationis cum hoc verbo destruo is. destruxi. quod componitur de de ⁊ struo is. Desolor aris verbum deponēs de de ⁊ solor aris. ¶ Populor aris deponēs quod inuenitur actiuum populo as. Unde Virgilius. Populatq; ingentem farris acerruum gurgulio. Et dicitur de populus li. ¶ Consumo is. de con ⁊ sumo mis. ere. ¶ Vasto as. aui. are. actiuum de vastus a. um. Unde deuasto as. are. de de ⁊ vasto. as. Diruo is actiuum de ruo ⁊ is. ¶ Dispergo gis de dis. ⁊ spargo gis sparsi. Subuerto tis. subuertere de sub ⁊ verto tis actiuum. Dilapido as. de de ⁊ lapido lapidas. ¶ Dissipo as. aui. de dis. ⁊ sipo as. ⁊ spargere ⁊ proprie escam gallinis: ⁊ est dissipo as. actiuum. ¶ Demolior iris. deponens. de de. ⁊ molior iris. componitur. Et dicitur Tinea demolitur vestem. i. destruit vel. corrodit.

Destruo
Desolor
Populor
Vasto as
Dissipo
Sipo
Demolior.

Dic dumos: frutices q; : rubos: arbusta: frutecta
Deq; rubo dictas: bufones credo rubetas.
Arboris et fruticis loca, sunt arbusta frutecta.
Huc crescunt instar fruticis, fruticare feruntur

Dumus.

¶ Ista nomina sunt eisdem significationis cum hoc nomine hic dumus mi. Et est dumus spina vel potius spinarum collectio Unde dumosus a. um. id est plenus dumis. Et hoc dumetum ti. locus vbi crescunt Dumo mas. mani. are. id est spinare. Unde dumeo es. id est esse vel fieri dumosum vel spinosū: a quo dumesco cis. inchoatiuum: vt iste ager dumescit id est incipit esse dumosus Et est dumus primum. ¶ hic frutex icis. a furor ris. Uel frutex dicitur densitas virgularum vel paruarum arborum vel spinarum. Unde hoc frutectū ti. vel fruticetum quod idem est quod locus dicitur vbi frutices crescūt Item a frutex frutico as. ⁊ fruticor aris. verbum deponens in eodem sensu id est frutices emittere/vel multiplicare/pullulare/crescere ad modum fruticis.

Frutex

¶ hic rubus bi. i. dumus. ⁊ ōr rubus quasi rubeum habēs fructū. vnde hoc rubetum ti. locus vbi rubus crescit. ⁊ hec rubeta te. i. rana vel bufo que habitat i rubis. ¶ Hoc arbustum ti. ab arbore dicitur ⁊ est locus vbi arbores crescunt. ⁊ pro his q̄q; ponitur: ⁊ precipue nouellis. ¶ Arbustū enim quandoq; dicit arbor nouella ⁊ teneram: qua insertio fieri ꝑ otest. Et dicitur arbustum quasi arboris statio.

Rubus
Rubeta
Arbustum

Diuitie vel opes censusq pecunia gaze
Res & proprietas: hinc proprietarius exit.
Est opulentia / vel possessio peculiumq

Diuitie
Opes
Notabile

¶ Ista nomina sunt eiusdē significationis cū hoc nomine he diuitie arum. Et dicitur de hic ⁊ hec diues diuitis. vnde diuitiosus a. um. plenus diuitijs. ¶ Opes in plurali numero id est diuitie. cuius nominatiuus singularis deficit. Et est nomen diuersimodū: aliud in singulari ⁊ aliud in plurali. Nam in singulari opis opem ab ope. i. auxiliū / tutela / studiū vsus. Sed opes in plurali. i. diuitie. Tñ inuenit qñq in singulari pro diuitijs: ⁊ in plurali pro auxilio vnde opulentus a. um. i. plenus opibus. Et hec opulentia tie. i. plenitudo vel abundantia opum. ¶ hec pecunia e. ⁊ hoc peculium lij. de pecus dis. Hic census us de censio sis. dicitur. hec gaza ze. i. diuitie / thesaurus. vnde hec gazula zule. ⁊ hoc gazetum ti. i. expositoriū qđ ⁊ pro ipa gaza inuenitur. Hec res rei. de reor reris dicitur. Et sunt proprie res quas sola rei estimatiōe ⁊ intellectu cōprehē dimus. vt incorporalia: alia vero corpora appellantur. Et qñq dicuit omia que in nostro iure exist sunt. Unde hec regula le. diminutiuū. ¶ hec proprietas atis. de proprius a. um. dicit. Unde hic proprietarius rij. ille qui habet ꝓprietatem rei. Et hec possessio onis. de possideo es.

Pecunie
Gaza
Gazetum
Res
Regula.
Propuetas

Esca esce

Esca dapes epule cibus atq; ciba.ria past⁹
Pabula sunt etiam conuiuia victus ⁊ esꝰ.
Jantamur mane iantacula dicimus inde
Sed contra somnū veniunt obsonia cene.
Atq; de medio dat prandia debitus ordo.

Esce
Esculentus

Dapes
Dapsilis
Cibus
Cibarius
Pastus
Esus
Jantor

Obsonium

¶ Omnia ista nomina sunt eiusdē significationis cū hoc nomine esca esce. Et dicitur de edo edis. Unde esculentus a. um. plenus ⁊ abundās escis. Unde hec esculentia tie. i. plenitudo abundātia copia escaꝝ. ⁊ cōponitur inesco as. interescere. ¶ hec dapes vel daps qđ in vsu non est. dapis pi. em. a dapes ris a dodas. Et sunt dapes nobilium: sed epule priuatoꝝ vel dapes deoꝝ. epule hoim Inde hic ⁊ hec dapsilis ⁊ hoc le. id est largus in cibis. ¶ hic cibus cibi. de capio pis. dicitur vnde cibosus a. um. i. plenus cibis. ⁊ hoc cibarium rij. vas ad deferendū cibos. ⁊ hoc cibarū rij. a cibo as. are. ¶ hic pastus tus. de pasco cis. hoc pabulum li. de pasco pascis dicitur. ¶ hic esus sus. de edo es est edi edere esum esu. vel estum tu. in supino. ¶ Jantor aris deponens. Uel ianto as. are. derivat de iano deo principij id est comedere ante prandium soluere ieiuniū ante prandium: Unde iantaculo as. ⁊ iantaculor aris. deponens. i. iantari. ¶ hoc obsonium nij. de ob ⁊ hic somnus ni. qui contra somnum sumitur. ¶ hec cena ne. de cenon grece quod est cōmune latine. ¶ hoc prandium dij de prandeo es. dicitur.

Equus

Est sonipes vel equus ferus equiferusq caball⁹
Istis coznipes / simul emissarius insunt

Est manui mannus/dextre dextrarius aptus
Rede vectores/nos dicimus esse veredos.
Quadrupedes dictus poteris adiungere si vis.

¶ Ista nomina sunt eius dē significationis cum hoc nomine hic equus. Et ōr equus ab equus a.um. qr eque currit. ꝛ inde hic ꝛ hec eques itis. i. miles. ꝛ eq̄= tissa. i. vxor militis.. ¶ hic sonipes dis. de sonus ꝛ pes dicitur: quia facit sonū in pedibus gradiendo. ¶ hic ferus ri. dicitur de fero fers. ¶ hic equiferus ri. id est equus ferus. componitur de equus ꝛ ferus. ¶ hic caballus. li. de cauo as. qr cauat terram pedibus ambulando. Cornipes dis. de cornu ꝛ pes dis qr habet cornutos pedes. ¶ hic amissarius rij. equus qui emittitur ad currēdū libere inter equas vt procreat pullos. ¶ hic mannus ni. equus qui ducitur in manu alicuius. ꝛ dicitur de manus. ¶ hic dextrarius rij. idem qō mannus qr a dextera manu ducitur. ¶ hic veredus di. ꝓprie equus qui ꝛehit redam: ꝛ cō ponitur de veho is ꝛ reda. vt supra. ¶ hic quadrupes dis. de quattuor ꝛ pes. componitur. qr habet quattuor pedes.

Sonipes
Equiferus
Caballus
Cornipes.
Emissarius.
Mannus.
Quadrupes

Dicimus eunuchos/castratos atqz spadones
Siqz metrum sineret ementulatus messet

Eunuch⁹

¶ Ista noia habent vnā ꝛ eandē significationē cū hoc noie hic eunuchus chi. Et dicitur b eu qō est bonum. ꝛ noys mens ꝛ icos custos quasi bone mentis custos. ¶ Castratus a.um. de castro as. aui. are. ¶ hic spado onis. de hec spa ta te. ōr. Uel de spadix ſm hug. ¶ hic ementulatus ri. vel ementulatus a.um. est ille cuius mentula est abscisa. Uel ementulatus dicitur ille qui est extra mē tulam positus: id est qui non habet potentiā coeundi. ¶ Et nota q hec dictio ementulatus non potest stare in versu. qr ista syllaba tu est breuis ꝛ stat inter duas longas. Et ideo autor se excusat dicens. Siqz metrum sineret.
¶ Construe. qz pro ꝛ ementulatus messet istis dictionibus: si metrum sineret/ id est pateretur.

Eunuchus.
Castratus
Spado.
Ementulatus

Constructio.

Vocibus hic sensus verbalibus accidit vnus.
Coniecturo/reor/vel conicio/vel opinor.
Autumo coniecto vel suspicor estimo credo.

¶ Un⁹ sensus. i. vna significatio. accidit. i. ꝓuenit his vocibus ꝛbalibus. i. his verbis. ¶ Cōiecturo as. aui. are. ꝛ ōr de hec iectura re ¶ Reor ris. ratus sum rei. verbum deponens. ¶ Conicio cis. eci. re. cōiectum tu. in supinis. ꝓponitur de con. ꝛ iacio cis. ieci. re. a mutata in i. ꝛ sic conicio scribitur cū duplici i. añ cio ¶ Opinor aris. deponens. Unde hec opinio nis. ¶ Autumo as. aui. are. com= ponit de ab ꝛ timo qō est mens b mutata in u. ꝛ i de timo mutata in u. ōr autu mo as. ꝛ nō autimo. qr nusqz reperit sic scriptū apud autores. Catholicon po= nit etiā autumo ꝛ nō autimo: qō percipit per hoc q autumo ponit post istas dictiones autor ꝛ autoritas q cū scriberet autimo poneret ante illa ꝛ nō post. Autumare ſm hugu. est affirmare credere/putare quasi in mente sic habere Uñ hec autuma me. i. estimatio. ꝛ autumo est actiuū. ¶ Cōiecto as. frequen=

Coniectura.
Conicio.

Autumo

Coniecto.

tatiuum.coniicio cis.coniectum tu.u in o fit coniecto. Suspicor ar is.verbū de ponens de suspic o cis. ¶ Estimo as.cōponit de ex.ꝛ timo qđ est mēs ꝛ mutata in s.qđ percipit ex hoc q̄ estimo componitur itez cum ex.ꝛ dicit existimo as.ista littera e de estimo mutata in i.ꝛ sic dicatur existimo quasi exestimo.

Estimo

Credo

¶ Credo dis.di.dere.cōponit de cretum qđ est iudiciū ꝛ do das dedi dare.

Famulus

Mancipiū/famulusqꝫ/cliens/est verna minister
Atqꝫ ministratoꝛ puer assecla/vernula seruus
Satrapa prędictis conungitur atqꝫ satelles

¶ Ista nomina cōueniunt in significatione cū hoc nole hic famulus li. Et dicitur famulus a famuloꝛ aris.ꝛ est ꝓpue famulus qui ex ꝓpria seruoꝫ familia nascitur.ꝛ dicitur famulus quasi vnus ex familia. Sed seruus dicit ex conditione seruitutis a seruio is. ¶ hoc mancipiū.pij.i.seruus ab hec manus ꝛ capio pis. Cliens a cleo es.pro inclinare. ¶ hic ꝛ hec verna ne.a vernus a.um. dicitur id est famulus puicer seruilis qui vernat in domo militū vel diuitū in pulcritudine vel diuum. vnde hic ꝛ hec vernula le. diminutiuū. ꝛ hic vernaculus li. ꝛ hec vernacula le.pro verna. ¶ hic minister stri.de ministro as.aui.are ōr et hic ministratoꝛ ris.de ministro as.ōr. ¶ hic puer eri.de pus puris.i.custodia. Unde quidā. Pone pueros in pure.i.custodia. Uel puer ōr a punio is. qꝛ pueri debent puniri ꝛ coherceri verberibus ne in vitioꝫ p cipitium delabantur. Et nota q̄ tribus modis ōr puer. Natiuitate. vt puer natus est nobis. Etate vt Decēnis nouēnis. Obsequio ꝛ fidei puritate: vt dñs ad hieremiā. Puer nieus es tu noli timere.ꝛ hoc vltimo modo hic accipitur. ¶ hic ꝛ hec assecla cle. sincopatur de assecula.i.comes vel seruus qui sequitur aliquem: ꝛ dicit de assequoꝛ ris. ¶ hic satrapa pe.ōr de satis aduerbio qualitatis. Et dicunt satrape vno modo sapientes iudices vel reges. Et dicunt quasi sapiētes vel potentes anglice a wyse iunge/a kyng/a duke/a mayre of a prouince oꝛ a ceteye. ¶ hic satelles litis: ꝓpue est minister crudelitatis et sceleꝫ miles / tyrannus malefactoꝛ socius latronū domesticus (anglice a cachepoll oꝛ a blay er conde Et dicitur a satisfacio is. Et satelles dicitur qui heret alteri iuxta latus. ad custodiā:ꝛ tūc deriuatur a latus ris. vel ab alter qꝛ adheret alteri iuxta latus ad custodiā. quilibet tñ miles pōt dici satelles. Unde hoc satellicū cij.i. officium vel exercitium vel stipendiū. vnde ꝛ cuiuslibet artificis suum est satellicium et non tñ milicie.

Seruus
Mancipiū
Uerna

Ministeꝛ
Puer

Assecla

Satrapa

Satelles

Foꝛamen

Cancellus/pozus/foꝛus atqꝫ fenestra foꝛamen.
Cancellum muri quadꝛatum dico foꝛamen
In quo sunt solite sibi nidificare columbe.
Cancellus templi pars intima dicitur esse
Est cancellare que sunt damnāda notare
Nomina per mediū que signant linea ducta.
Qui male scripta limt hic cancellarius extat.

In cruce cancellat pro nobis brachia christus

¶ Ista nota sunt idē in significatiōe cū hoc nole foramen inis. ¶ Hic cancell' li. Porus ri. ꝛ est minimū ꝛ subtile foramen. in corpe per qō sudor emanat. i. fluit. ¶ Hic forus ri. vnde foro as. aui. i. cauare: vel de foro as. dr: hoc foramen inis. ꝛ est forus foramē in naui p qō remus erit. Uñ Lucanus. Ad summos re pleta foros. ¶ Hec fenestra stre. dr de fero fers ꝛ extra qñ ferens lumen ab ex tra. ¶ Hic cancellus li. dr de hic cancer ri. Et est equocū. Nā cācellus est fora men q̄dratū in pariete: in quo colūba nidificat. Et cācellus dr intima ps ecclie Et cancellus dr aula palacij. Uñ cancellarius dr q̄ habitat frequēter in cācel lo palatij. ꝛ est officiū cancellarij scripta regis vel p̄cipis ispicere ꝛ male scri= pta et false/cancellare. ꝛ bñ ꝛ fideliter scripta signaculo sigilli impmere. Cācel lare est natare: nola. i. verba dānosa cum vna linea ducta per mediū illorum falsoꝝ verboꝝ vt hic. Itē cancellare est transponere manus vel brachia. Uñ xp̄s dicitur cancellasse manus suas in cruce pro nobis.

Foramen.
Porus
Forus.

Fenestra
Cancellus est equinoctium

Notabile

Fossa/specus/fouea/spelunca/cauerna vel antꝝ Scrobs scrobis est fouea: sed scobs scobis vnde fit ulla.

Fossa

Traco vel amfractus cauus his addat abyssus. Unde fluunt ymbres celi cataracta meatus.

¶ Ista nomina sunt eius dē significatiōis cū hoc nole hec fossa fosse. ꝛ dematt de fodio dis. fodi. ¶ Hoc specus ris. hoc specū ci. hic specus ci. hec specus cus cui. vel hoc specu undecl. nabile in singulari numero. ¶ Hec fouea uee. a foueo es dr. i. fossa: sed fouea est naturalis fossa. Fossa vero artificialis. Indifferenter tñ fouea ꝛ fossa accipiunt Itē fouea, ppie est spelunca subterranea vbi aliq̄d fouet. Unde illud. Uulpes foueas habent ꝛ volucres celi nidos. filius aūt ho= minis nō habet vbi caput suū reclinet. Uñ hec fouella le. diminutiuū. ¶ Hec spelunca ce. de speleū dr: ꝛ est speleū grece idē q̄ spelunca latine. Hec cauerna ne. ab hec caua cauee dr. ¶ Hoc antrū tri est grecū idē quod spelūca latine. Hec scrobs bis. dr de scrofa fe. ppie fouea quā scrofa. i. sus facit. ¶ Nota dif ferentiā inter scrobis bis. ꝛ scobs scobis. Scrobs bis. est fouea. i. fossa ſ scobs is est illud qō ejcit de fossa. s. purgamentū fosse. Sed ppie est purgamentuz dom' vñ scobo as. are. i. mūdare purgare ppie domū. Uñ versus. Ulia scoba leuat. sed scobs bis. aspera planat. Itē scobs bis est instrumētū ferreū q̄ ligna planant. ꝛ dr de scobo. Traco onis. media correpta est via subterranea. ¶ Hic amfractus tus tui. de am. ꝛ frango gis. ¶ Hic cauus ui. de cauo as. dr. ¶ Hec abyssus si. dr de a qō est sine ꝛ byssus qō est clarus quasi sine claritate ¶ Hec cataracta e. est via subterranea, qua aq̄ sub terra discurrit. vñ p trāsla= tionē in celo dr cataracte nubes vel discursus ac meat' pluuiaꝝ vel tonitrua

Specus.
Fouea

Spelunca
Cauerna
Antrum.
Scoba
Scrobs

Traco
Amfractus
Cauus
Abyssus
Cataracta

Raptor/vel predo/latro/latrunculus/ꝛ fur. Sunt ꝛ stratilates/abigei/vilpiliones Tempore nocturno fur aufert: latro diurno.

Uispilio/quasi vi spoliāns de iure vocatur
Quosdam stratilates quasi strata dico latentes.
Qui pecus aut pecudes abigunt/hi sunt abigei

¶ Nomina hic posita cōueniunt in significatione cū hoc nole hic ⁊ hec fur furis. a furnus a.um. ūz. i. obscurus/niger. Et ūz fur: qz noctis vtatur tempore. Propue quidē fur est qui de nocte vadit a pfodit domos. Et de fur hic furūculus li. diminutiuū. ⁊ hoc furtū ti. Et est furtū alicne rei inuito dño abstractio. ¶ Latro vero qui latet in silus ⁊ expoliat transeūtes. vnde latrunculus li. diminutiuum ⁊ ūz a latco es. hic predo onis: de hec preda de. ūz hic raptor oris de rapio pis. ūz. ¶ Stratilates dicuntur latrones quasi latentes in stratis vnde videtur componi. ¶ hic uispilio onis. cōponitur de vi ⁊ spolio as. vñ uispilio quasi vi spolians ūz. ¶ hic abigeus gei. ⁊ hic abiges gis: quod idem est: pro pue fur armentoz ⁊ pecoz. eo qd abigat illa aliorsum vt cōpetentius illa furari possit. Item abigeus gei. id est qui pecora terre facit vel cum virga vel cum mantello. ⁊ dicitur de abigo gis. abegi abactum ti. idest fugare/separare de vno loco ad alium agere.

Fur
Latro
Predo
Raptor
Stratilates
Uispilio
Abigeus
Abiges

Gladius. Rumphea vel framea: gladi⁹ vel mucro vel ēnis
Addatur sica: sicarius exit ab illa.

¶ Jsta nomina sunt idem in signficatione cum hoc nomine hic gl⁻dius dij. ¶ hec rumphea ce. gladius flaminicus ⁊ ⁊ statilis bis acutus ante portas paradisi positus. ¶ hec framea e. a. ferrū ūz quasi ferrea gladius ab vtraqz parte acutus: vel a fremo is. qz fremere facit meticulosos ¶ hic gladius dij. dicit de hec gula le. Et hoc interest inter gladium ⁊ ensem. Nam ensis nñ de ferro est: sed gladius totus est. ¶ hic mucro onis. de macro grece qō est longū latine. Et ppue mucro est cuuslibet rei acumen: sed ponitur sepe pro gladio. hic ensis sis. a seco as. ūz fm hugut. vñ ensiculus li. diminutiuū. ⁊ ensatus a. um. i. cum ense armatus. Et ensifer a. um. qui fert eusem. Et hoc ensicrum cri. occisio facta per ensem. ¶ hec sica ce. ppue est absconditus gladius in baculo quale habent latrones insidiantes viantibus.

Rumphea
Framea

Mucro
Ensis
Ensiculus
Ensifer.
Sica

Est stilus graphium: calamus scriptoriby⁹ aptus
Atqz pugillaris fertur: capiente pugillo

Jsta sunt eiusdē significatiōis cū hoc nole hoc graphiū phij. ⁊ ūz graphiū vel graphius phij. scriptura. Stilus li. a sto stas: quia stat in cera. ¶ hic calamus mi. ppue est canna vel stipula segetis qz ex immisso flatu calescit. Et ponit p stilo vel penna: qz cū illo ante inuentionē penne scribebant. ¶ hic pugillaris ris. i. graphium. ⁊ derivatur de hic pugillus li.

Graphium
Stilus.
Calamus.
Pugillaris

Gratuloz exulto letoz plaudoqz resulto.
Gaudio: tripudio. vel ouo: cum iubilo psallo
Jocundoz: simul exhilaro: sit in his hilaresco.

¶ Omnia ista verba idem significant. ¶ Gratulor aris. verbum deponēs de gratus a.um. ¶ Exulto as. aui. are frequentatiuum de exilio lui. vel exilij ire exultum i tu. u in o sit exulto as. ¶ Letor aris. verbum deponēs. de letus a.um. ¶ Plaudo dis. plausi dere. id est gaudere. et cōponitur a plaudo dis. de ad et plaudo dis. ¶ Resulto as. aui are. frequentatiuum de resilio is. resultum tu u in o. fit resulto as. ¶ Gaudeo des. gauisus sum dere. verbū neutrū passiuum vnde hoc gaudium dij. ꝛ hoc gaudiolum li. diminutiuū. ¶ Tripudio dias. de hoc tripudium dij. vnde hic tripudiator oris. ꝛ tripudiatrix cis. ¶ Quo as. aui are. i. gaudere. Jubilo as. aui. are. de hic iubilus li. Psallo lis. psalli lere. caret supinis verbū neutrū. ¶ Jocundor aris. atus sum. dari. dicitur de iocund⁹ da. dum. ꝛ producit primā syllabam iocundus ꝛ iocundor. ¶ Exhilaro as. cōponitur de ex ꝛ hilaro as. ꝛ scribuntur cum vno l. hilaris hilaro. exhilaro hilarisco cis. Item reperitur hilaresco cis. ꝛ tunc venit de hoc verbo hilaro hilaras. addita co.

Gratulor
Exulto
Letor
Plaudo
Resulto
Gaudeo
Tripudio
Quo

Jocundor
Exhylaro

Gybbus vel struma fertur pars turgida dorsi: Jnde gybbosus strumosus dicitur inde

Gybbus

¶ Jsta duo nola idem significant. sed sic differunt: qꝛ gybbus est tumor in dorso. vnde gibbosus a.um. Et hic gybber bri. i. gybbus: vel ille qui habet gybbū ¶ Hec struma me. est tumor in pectore. ꝛ dicitur de struo is. vnde strumosus. a.um. ꝛ hec strumositas.

Gybbus

Struma.

Horrer formido metuo timeoqꝫ tremisco Et tremo cū paueo trepido pauidoqꝫ pauesco

Horreo

¶ Jsta nomina idem significant. horreo res. ui. ere. qō componitur exhorreo es. vnde horridus a.um. Formido as. componitur reformido as. Metuo is. ui. ere sine supino. Timeo es. mui. mere. sine supino. ¶ Tremisco cis incho atiuum contremisco. Et de tremo hic tremor oris. et tremebundus a.um. et tremulus a um. vnde tremulo as. ꝛ tremefacio cis ꝛ tremefio is. p compositionē Tremo neutrū est. facit p̄teritū ui. ꝛ supina itum cū compositis exceptis treme facio ꝛ tremefio: que faciūt tremefactum tu. ¶ Paueo es. ui. ere sine supino. ꝛ componitur cum ex ꝛ dicit expaueo es. vnde expauesco cis. incho atiuum. De paueo pauidus a.um. Unde pauido as. ꝛ de paueo pauesco. cis. incho atiuum verbum. Trepido as. aui. de trepidus a.um. dicitur.

Timeo.
Tremisco.
Tremulo.

Paueo.
Pauido

Jgnis ꝛ igniculus fornax focus atqꝫ caminus Est rogus atqꝫ pyra fornacula iungitur istis

¶ Jsta nola sūt idē in significatiōe cū hoc nole hic ignis nis. qō cōponit de in. qō est nō ꝛ gigno nis. quasi nō gignēs: qꝛ nihil ex se gigni possit: sed ꝙsumit cūcta q̄ reperit. vñ ignis culus. ¶ Hec fornax nacis. a fos qō est ignis. ꝛ ōr fornax quasi fos vrna vngens. vñ hec fornacula le. vel hoc fornaculū li. in codē sensu ambo diminutiua. ¶ Hic focus ci. de foueo es. ōr: ꝛ est focus ꝙcquid fouet ignem: ignis est ipa flāma. ¶ Hic caminus mi. de cāpso as ōr qō idē est qō flecto tis. ꝛ ōr sic qꝛ flammas in se reflectit. ¶ Hic rogus gi. a rogo as. ōr: ꝛ est rogus ignis pro mortuo. sed est ꝓpue cōpositio lignoꝝ pruisq; corpus impositū est.

Jgnis.

Fornax.

Focus
Caminus
Rogus

Pyra. ¶ Hec pyra re. dicitur ignis. a pyr grece quod est ignis latine. sed hec pyra re. proprium nomen mulieris. Unde versus. In feruente pyra calet ouum femina pyra. Et est rogus dum non accensus est. Pyra dum ardet. Bustum postq̃ arserit.

Janua: porta: fores: bifores: sunt hostia value.

¶ Ista nomina vnũ significant cum hoc nomine hec ianua e. Et est ianua, prope primus ingressus/primus introitus. Uel ianua est ostium quale videm⁹ in celarijs per quod videri potest intus ⁊ extra. Et dicitur a Iano deo principij. quia ianus fingitur videri ante ⁊ retro.

Porta ¶ Hec porta te. proprie est ciuitatis. Cum enim antiqui ciuitatem aliquam volebant edificare in circuitum deducebant aratrum ne terram tangeret ⁊ portabant. Potest etiam ab alijs dici porta ab exportatione vel importatione rerum per eam ⁊ a portis hec portacula le. ⁊ hec portella diminutiua. ⁊ hic portitor oris. idest ianitor. ⁊ hic portensis sis. pro eodem: ⁊ hic porticus ci. domus illa que preest foribus. ⁊ dicit sic. quia ibi fit transitus ⁊ nõ standum sit. quasi porta vel porticus ibi sit aperta

Fores Hostium Ualua ¶ Fores sunt que extra voluuntur. ⁊ dicuntur de foris. Componitur cum bis ⁊ tunc biforis ⁊ sunt duplices fores. ¶ Hostiũ hostij ab hostis dicitur/ quia hostem monstrat. ibi enim aduersarijs nostris nos obijcimus: ¶ Hec valua ue. a valuo is. dicitur: ⁊ sunt value que intus aperiuntur ⁊ voluunt: ⁊ sunt duplices ⁊ replicabiles: quia in se replicantur cum aperiuntur. Ualua a velo: quia a se velent.

Insanus: vehemens: vecors: vesanus: et excors. Secors: ⁊ demens: bacchans: cerritus ⁊ amens.

Insanus Uehemens. Uecors ¶ Ista nota cõueniunt in significatione Insanus a. um. qõ componitur de in ⁊ sanus. ¶ hic ⁊ hec ⁊ hoc vehemens tis. componitur de ve ⁊ habeo es. ⁊ hec mens mentis. Uñ vehemens quasi ve habẽs in mente. ¶ hic ⁊ hec ⁊ hoc vecors dis. cõponit de ve ⁊ cor cordis. Unde vecors quasi ve habẽs in corde. vel componit de ve qõ est sine ⁊ cor. quasi sine corde.

Uesanus. Excors ¶ Uesanus a. um. de ve ⁊ sanus a. um. quasi non sanus vel sine sanitate. ¶ hic ⁊ hec ⁊ hoc excors dis. cõponitur de ex ꝓpositione ⁊ cordis. ¶ hic ⁊ hec ⁊ hoc secors dis. de se qõ est sine ⁊ cordis.

Bacchans Cerritus. ¶ hic ⁊ hec ⁊ hoc demens de de. ⁊ mens tis. ¶ hic ⁊ hec ⁊ hoc bacchans tis. de bachor aris. i. furere vel insanire. ¶ Cerritus a. um. de ceres reris dea frugũ in festo cui⁹ solebãt furere ⁊ insanire. sicut in festo bacchi. hic ⁊ hec ⁊ hoc amens tis. de a qõ est sine ⁊ mens tis. quasi sine mente.

Tartarus: infern⁹: acheron: stix: orcus: auernus. His herebũ: baratrũ: coniungas atq̃ gehennam.

Infernus ¶ Ista nota significãt idẽ cũ hoc nõe hic infernus ni. qõ declinat i plurali hec inferna ox. neutri ge. ⁊ or. de infra qz in inferou ꝑte terre est vel infra terram qz sicut cor hois est in medio corpis: ita infernus in medio terre esse phibetur

Tartarus hic tartarus ri. ꝙplr̃ hec tartara ox. or. a tartarus vel a tartarin grece qõ est horrere latine ⁊ tremere. Et est tartarus profundissimus locus infernorum: de quo nemine extrahit deus. Illis enim est fletus ⁊ stridor dentium/horror tenebrax/tremor frigoris. Unde tartarus a. um. ⁊ tartarinus a. um.

¶ Hic acheron ontis. dicitur ab a quod est sine & chere salus quasi sine salute & salutatione. ¶ Hec stix gis. i. fluuius infernalis. & dr de stigo as. id est stimulo as. qr valde stimulat & angustiat potãtes de eo. Uel dr a sto stas qr semp stat ad penam. vel a statum qr statum interficit. Uel a greco stigestos qđ est tristicia: qr tristes facit: & quia tristiciã gignit. & sepe ponitur pro inferno. Vñ stigius a. um. & hic & hec stigialis & hoc le. ¶ Hic orcus ci. dicitur de orce grece qđ est capere latine. quia quos capit semel iterũ nõ reddit. ¶ Hic auernus mi. componitur de a quod est sine & ver quasi sine vere id est delectatione. ¶ Hic herebus bi. de horreo dr. ¶ Hoc baratrum est nomen nimie profunditatis. vel altitudinis. Et est dictum baratrum quasi voratrum id est vorago atra ex profunditate quia omnia devorat: & quandoq dicitur infernus: & quandoq profundissimus locus inferni a quo deus neminẽ extrahit: quãdoq fossa: quandoq gurges vertiginosus: quandoq venter. Unde baratro omis. id est lecatori qr ola baratro. i. ventri cõmittit. ¶ Hec gehẽna ne. dicitur de ge. qđ est terra & hemon profundum: quia in profunditate terre est.

Acheron
Stix
Orcus
Auernus
Herebus
Baratrum
Gehenna

Est iuncus biblus cirpusq; papyrus arundo.
Cũ canna calamus simul est his associandus.

¶ Ista nola cõueniunt in significatiõe cũ hoc nole hic iuncus de iungo gis. eo q; aliquid cum eo iungitur vel ligatur. vnde hic iunculus li. diminutiuũ: quia iunctis radicibus hereat. Hoc iuncetum ti. locus vbi iunci abundant. & iunceus a. um. de iuncis existens vel ad iuncos pertinens. & inde hec iuncata id est lac concretũ & iuncis inuolutum. ¶ Hic biblus bli. a bibo bis. qr aquaq est biblus. ¶ Hic cirpus pi. a carpo pis. vnde cirpus a. uz. ¶ Hec papyrus ri. a pyr grece qđ est ignis: eo q; igni & cere est aptus. ¶ Hec cãna de cano is. dr qr in eo canit. vñ hoc canetũ ti. locus vbi cãne crescunt. & hec cãnula le. hec canella le ambo diminutiua. ¶ Hic calamus mi. a caleo les. i. canna vel stipula segetis. quia ex immisso flatu calescit. Unde calamizo zas. id est lete cãtare & calamos post messores. colligere. Et hec calamitas tatis. id est miseria dicta a calamo. Canna que est inanis & vacua: & ad instar calam. ppric quidez est calamitas quando aliquis non habet in spe nec in re. nec exterius nec interius. sicut canna vacua est & exterius & interius. ¶ Hec arundo nis. ab areo es. dr. quia cito aret. & ppric dr foliũ dependẽs: sed simpliciter sepe ponit pro canna. Vñ arũdineus a. um. & hoc arundinetum ti. locus vbi arundines crescunt.

Iuncus
Biblus
Cirpus
Papyrus
Canna
Calamus
Arundo

Suffio thurifico suffumigo cũ quibus addo.
Incenso censum dedit istis blus eundem.
Suffio sumatur quod sic autore probatur
Et suffire locum sumpta properabat acerra.

¶ Ista verba habent vnam & eandem significationem. ¶ Suffio fis fui. ere de sub & fio fis. & tunc suffio est actiuum (anglice to ensense) ¶ Thurifico as. de thus ris. & facio cis. ¶ Suffumigo as. de sub & fumigo gis. ¶ Incenso as. de in & censo as. vel deriuatur ab incendo dis. quia thurificantes incedunt thus Incenso as. verbum frequentatiuum de incendo dis.

Suffio
Thurifico
Suffumigo
Incenso

Acerra

¶ Hec acerra re.i.thuribulū. Ille vltimus ⁊ius est ⁊ sns virgilij inductꝰ in exemplū quō suffio is.idem est quod thurificare vel suffumigare.

Interimit/perimit/interficit/⁊ necat/occat.
Occidit/ mactat/extinguit/siue trucidat.
Suffocat:iugulat:funestat siue sugillat.
Mortificat:truncat:disterminat:exanimatq̄.

Interimo
Perimo
Neco
Notabile

¶ Ista verba conueniunt in significatione cū hoc verbo interimo mis.qđ cōponitur de inter ⁊ emo is.emi re. ¶ Perimo mis.de per et emo is. Interficio cis.de inter ⁊ facio. Neco as.cui.are.⁊ cōponit eneco/perneco as. Et nota q̄ neco as.⁊ omnia sua composita faciunt ꝑteritū in aui.vel in ui.vt neco as.aui vel necui.⁊ supina in atū.vel in nectū.vt necatum: tu.vel nectū tu.vt dicit hug

Occo

¶ Occo as.aui.re.de ob ⁊ ceco deriuat. Et ꝓpue occare est cū rustici arantes ⁊ satione dimissis grandes glebas cedunt: ⁊ ligonibus frangunt: sed ponitur ꝓ scindere/secare/⁊ trancare. vnde hec occa ce.quoddā instrumentū ad perscindendū terram aptū.sicut rastrū.⁊ componit occo exocco as.⁊ est actiuū. cum suis compositis.

Occido
Macto

¶ Occido dis.occidi re.penul.ꝓducta de ob ⁊ cedo dis cedi re.penul.ꝓducta:cesum siu.in supinis.⁊ est actiuum. ¶ Macto as.aui.are.i.interficere. vnde hoc macellum li.(anglice a bo cherye)q̄ ibi mactantur pecora. Unde hic macellio onis.⁊ hic macellarius rij.qui pecora mactat ⁊ vēdit carnes.

Trucido
Suffoco
Funesto
Sugillo

¶ Extinguo is.tinxi.guere.de ex ⁊ stinguo guis.qđ nō ē in vsu. Trucido as.aui.re.de trux cis dicit. Suffoco as.aui.re.media ꝓduct. componit de sub ⁊ hec faux cis. ¶ Jugulo as.de hec gula le.dicit. Funesto as.de funestus a.um. Sugillo as.de suggero ris.⁊ est sugillare/suffocare/strāgulare vel manū gule dare ⁊ eam stringere:⁊ tunc dicit quasi suggulare.i.sub gula capere

Mortifico
Exanimo

¶ Mortifico as.aui.are.de mors tis.⁊ facio cis. Trunco as.aui.are.de truncus ci.dicitur. ¶ Disterminо as.de dis.⁊ termino as. ¶ Exanimo as.aui.are. de ex.⁊ animo as.componitur.⁊ est idē quod debilitare/terrefacere vel vitaz alicuius rapere.

Uenefficas:magicas:dicas lānas quoq̄ sagas
Istis signantur eadem quibus associantur.
Hec incantatrix.strix:sagana:prestigiatrix.

Uenefica
Magica

¶ Ista nomina sunt eiusdē significationis: hec venefica ce(anglice wycche) ⁊ ōr a venenū ⁊ facio cis.⁊ potest declinare mobiliter:venificus a.um. ¶ hec magica ce.vel magicus a.um. Hec lāna ne.a lanio as.⁊ ōr lanna quasi lania:a laniando scz puerorꝫ. Fabule fingunt lamnas clausis ianuis intrare:⁊ infantes corrūpere ⁊ lanare:⁊ postea vuos restituere.⁊ habēt hominis vultū:sed corpus bestiaꝫ. ¶ Hec saga ge.a sagio gis.i.ingeniose aliquid facere. Et est saga ingeniosa vel incantatrix vel diuinatrix. vnde hec sagana fuit nomē cuiusdam incantatricis.sed ponit modo ꝓ qualibet incantatrice. Item sagana est genus gumni vel festus.

Saga

Incantatrix
Strix

¶ Hec incantatrix cis.ab incanto as.ōr incātare. (anglice to enchaunt)sicut faciunt magici. ¶ Hec strix proprie est quedā auis nocturna de sono vocis dicta:qñ eñ clamat stridet:hec auis scz strix vulgo ōr amare pueros vnde ⁊ lac prebere fertur nascentibus.⁊ dicitur a strideo des.

¶Hec prestigiatrix cis. de hoc p̃stigiū gꝫ. dicit. ⁊ est prestigiū quedam species magice artis seꝫ humanoꝝ dicitur sensuum illusio. ⁊ dicit prestigiū a prestrin gendo: quia aciem oculorum prestringit per prestigiū incredibiles rerū muta tiones videntur fieri: vt terre cumulus videtur castrum. lapis videtur talentū seges cohors militum galeata.

Hystrio/vel palpa/mimus vel gesticulatoꝝ
Est ebulo/nebulo/parasitus/scurra/leccatoꝝ.
Sic pantomimus/comedus vel ioculatoꝝ
De serpente nepa dictos his adde nepotes.

¶Ista nomina sunt eiusdem significationis. hystrio nis (anglice a ioguler) qꝫ herramit a bordoare. Et dicit hystrio ab hysterion grece quod est iesticulare latine. ¶Hic palpo nis. de palpo as. aui. are. i. adulari. ¶Hoc numus mi. dici tur ioculatoꝝ. ⁊ cõponit cũ panteo quod est deus: ⁊ dicitur pantomimus mi. i. deus vel dñs vel magister vel princeps mimoꝝ. ¶Et nota q̃ qui mimo vel hymõi ioculatoribus donat rema nõ minus arguit q̃ si dyabolo sacrificiū im molaret. Unde quidam. Mimo donare thus est dare ⁊ demonizare. hic ioculatoꝝ ris. a ioculoꝝ aris. hic epulo nis. ab hoc epulū li. ¶Hic nebulo nis. a nebula le. hic parasitus ti. a parapsis dis. hic hec scurra. e. de sequoꝝ is. ⁊ hec curia rie. dicitur componi ⁊ c.. scurra leccatoꝝ/vaniloquus proprie. ⁊ dicit scurra qui sequitur curia grana cibi. q̃ autem dicitur scurra quasi sculteliã radẽs vel rodens. ethimologia est ⁊ nõ cõpositio. ¶Hec leccatoꝝ dicitur de hec lecatce. ⁊ est leca ꝓprietas lingendi. de lingo gis. linxi lictum tu. dicit. hec leccacitas id est ꝓprietas lingendi. hic leccatoꝝ ⁊ hec leccatrix. hic comedus di. a comedia dicitur. vel a comos quod est villa. ¶Hic nepos tis. pro leccatore dicitur. Et hec nepa pro quadam serpente.

Hystrio
Palpo
Mimus
Nebulo
Scurra
Leccatoꝝ
Comedus
Nepos

Calx/scrupus/et scrupulus/mola/calculus/atq̃ molaris.
Addatur cautis: quia sepe fit obuia nautis.
Petra/lapis/saxum/scopulus silexq̃ lapillus.

¶Ista nomina sunt eiusdem significationis. hec petra tre. ꝺr de petros grece qꝺ est duruni latine. vnde petrosus a. um. vel petra de pes ⁊ tero is. Uñ petra quasi pede trita. hic lapis dis. de laos grece qꝺ est lapis latine dicit. Unꝺ hic lapillus li. hoc saxum xi. de scando dis. dicit. vnde saxeus a. um. ⁊ saxosus a um. hic scopulus li. vñ scopulosus a. um. hic ⁊ hec silex cis. i. lapis durus sic dictus: quia ab eo saliat ignis. vnde silicius a. um. ⁊ siliceus a. uz. de silice existẽs vel ad silicem pertinens. hic lapillus li. diminutiuū de lapis ¶Hic calx cis. minimus lapis a calco. as dicit. ¶Hic scrupus pi. paruus lapis asper. a scrutoꝝ. vnde hic scrupulus li. diminutiuum. Hec mola le. dicit de molo molis. ¶Hic calculus li. diminutiuum de calx cis. hic molaris de hec mola le. dicitur. hic cautis de caueo es. dicitur. qua caueri debet a nautis.

Petra
Saxum
Silex
Scrupus
Cautis

Lectus

Est thorus ⁊ stratū lectū theorcumā grabatum.
Accubitus his dormitoria iunge cubile.

Thorus

¶Ista nomina idem significant.hic thorus ri.⁊ dr̄ de torqueo es.hoc stratus ti.de sterno nis.straui sternere dr.¶hic lectus ti.de lego gis.dicitur.vnde hic lectulus li.diminutiuum.⁊ hec lectica ce.currus in quo sternitur lectus.vel dr lectica fm quosdam a lectis herbis.⁊ est idem quod thorus. ¶hoc theorcuma tis.⁊ est nomen grecum. ¶hoc grabatum ti.⁊ dicitur a grabaton grece qđ est caput latine.hic accubitus tus.tu. de accumbo bis.hoc dormitorū.rij de dormio mis.dicitur:hoc cubile lis.dicitur de cubo as.bui.are.

Grabatum

Luna

Phebe vel luna tytania cinthia mene.
Ac nouitas lune neo menia dicitur esse.

Tytania
Mene

¶Ista nomina vnum ⁊ idem significant.hec phebe bes.hec luna de luceo es dicitur.¶hec tytania nie.dicitur de tytan tanis.quod est sol.¶hec cynthia e.de cynthus thi.quod est sol dicitur. ¶hec mene dicunt grece vbi nos dicimus luna.Et niene prout est luna componit de neos grece quod est nouum latine.⁊ dicitur he neomenia nie.i.nouitas lune vel nouia luna quaz nos alio nomine nouilunium appellamus:de nouus a.um.⁊ hec luna lune.

Cartula vel carta codex liber atqz libellus.
Si breue longari licet ⁊ longum breuiari
His codicillus coniungitur atqz volumen.

Carta

¶Ista nota sunt eiusdē:significationis. ¶hec carta te.⁊ dicit de careo es eo qđ caret pilis ⁊ carne.Vñ hec cartula le.diminu.¶hic codex cis.vñ hic codicillꝰ li.⁊ dr codex de hoc uoce codex cis.qđ est trūcus qđ dr de coder quod est idez.

Notabile

¶Et nota qđ codicillus nō potest stare in versu qr ista syllaba di.est brevis et stat inter duas syllabas co/⁊ ci.⁊ ideo nō pōt in ẏsu stare:⁊ ideo excusat se autor cū dicit.Si breue longari.¶hic liber bri.dicitur de liber a.um.vñ hic libellus li.diminutiuū.hoc volumen nis.de voluo is.volui voluere volutū tu.

Liber

Gustu libellum visu commendo libellum.

Libellum

¶hic ponitur differentia inter hoc libellum cuius prima producitur:⁊ libellū cuius prima corripit.Libellū cuius prima longat est diminutiuū de hoc libū ⁊ est libū quedā panis:sed libellū cuius prima producit est accusatiuus casus huius nominis hic libellus li.quod est paruus liber.

Subligar ⁊ ligula caligas quia subligat alte.

¶Ista duo nomina hoc subligar ris.de subligo subligas.Et hec ligula ligule de ligo ligas significant idem.

Iunge luto scenū quibus addo volutabra limū.

de validus a.um. quasi validus palus. Et hoc vallum li. concathenatura que fit de palis super aggerem. Uel valluz est ipe agger scz illud molle qđ e terra erigitur vt custodia ptendatur. Et est vallum inter murum ⁊ fossam: sic valluz li. est locus munitus per vallos. i. palos. Unde Galterius in alexādreidos. Nō opus est vallo id est castro. ¶ Nota versus differenciales vallor. Est vallus palus circa castrum preacutus. Nexio palor sibi mutua sit tibi vallum id est locus qui munit talis connexio virgarum dicitur vallum. ⁊ de vallo dicit vallo as. are. id est munire cum vallo: ⁊ inuallo as. id est intus vallare/includere. ¶ Hec seps sepis: ⁊ hoc septum ti. dicūtur de sepio pis sepui. Et sunt ꝓprie sepes ⁊ septa munitiones facte circa ortos ⁊ arta sata cum virgis ⁊ vmunibus vel spinis. ¶ Hec indago inis. proprie est inquisitio vel interrogatio. sz hic ponitur pro munimine facto circa syluas ⁊ portas. Et dicitur de indago as. aui are. i. inquirere/explorare res latentes.

Vallus
Vallum

Seps
Septum

Indago

Intimat/insinuat/enucleat atqz reuelat.
Designat/tetigit/edisserit atqz retexit.
Publicat ⁊ pandit/enodat atqz serenat.
Nunciat/exponit/elucidat atqz serenat.
Explicat extricat declarat/⁊ manifestat.
Expzimut ⁊ referat/propalat ⁊ indicat atqz
Notificat verbis his sensus conuenit idem
Expedit/euoluit/aperit/nudatqz recludit

¶ Omnia ista verba sunt eiusdem significationis cū hoc verbo manifesto as. are. qđ dicitur de manifestus a um. ¶ Intimo as. aui. are. de in/et time grece qđ est mens latine. ¶ Insinuo as. aui. are. de in/⁊ sinuo as. cōponitur. ¶ Enucleo as. are. de e/prepositione ⁊ nucleo as. are. quod dicit de hic nucleus clei. Reuelo as. aui. are. de re/⁊ velo as. are. ¶ Designo as. are. de de/⁊ signo as. vn de Horatius. Quid non ebrietas designat aperta recludit. id est quid est ita secretum qđ ebrietas nō reuelat. Juxta illud. Ebrius insipiens pueri dicent tibi verum. ¶ Retego gis. retexi de re/⁊ tego gis. ¶ Edisero ris. rui. de re/⁊ disero ris. Retexo is. de re. ⁊ texo is. texui. Publico as. de publicus a. um. i. publicum facere. ¶ Pando pandis pandi re. passum passu in supinis. ⁊ fm aliquos pansum pānsu in supinis. Enodo enodas. de e/⁊ nodo as. ¶ Promo mis. prompsi promere promptū promptu in supino. Et componitur depromo/expromo. ¶ Edo edis edidi. edere. de e/⁊ do das. ¶ Nuncio as. are. de nuncius cij. ⁊ cōponitur a nuncio as. Denuncio as. Renuncio as. are. ¶ Expono nis. exposui. exponere. de ex/⁊ pono ponis posui dicitur. ¶ Elucido as. are. de e/⁊ lucido lucidas. ¶ Sereno as. aui. are. de serenus a. um ¶ Explico as. explicui. vel explicaui. de ex/⁊ plico as. ¶ Extrico as. aui. are. de ex/et trico as. id est impedire/tardare/morari. ¶ Declaro declaras declaraui declarare. de de/⁊ claro as. quod non est in vsu. ¶ Expromo exprimis expressi exprimere expressum expressu in supino. de ex/⁊ premo premis dicitur. Resero as. de re/⁊ sero as. dī ¶ Propalo as. propalaui propalare. id est aperte vagari. secunduz Papiam Indico as. aui. are. de in/⁊ dico dicas dicitur. Notifico as. aui. are. dicit de notum ⁊ facio facis. ¶ Expedio expedis expedivi expedire. id est manifestare.

Manifesto
Intimo
Insinuo
Enucleo
Designo
Pando
Promo
Nuncio cū compositis
Extrico
Declaro
Propalo
Expedio

Euolno
Aperio

Unde Persius in primo. Quis expediuit positatū suū chere. i. manifestauit. ¶ Euoluo euolus euoluere componit de e/et voluo voluis volui voluere volutum volutu in supinis dicitur. ¶ Aperio aperis aperui de ad/et perio peris. Nudo as. nudaui nudare de nudus a. um. dicitur. Recludo recludis reclusi de re. de re/et claudo dis. clausi.

Moriot

Interit expirat moritur defungitur atq;
Occumbit vel obit: dissoluitur exanimatq;
Excidit exalat: discedit eis sociatur.
Interit occumbit mortem signāt violentem
Ad naturalem concordant cetera mortem.
Et potes illud idem complexa dicere voce
Tollitur e medio/nature debita soluit.
Nature nostre soluit generale tributum.
Clausit presentem supremo funere vitam
Carcere corporeo resolutus spiritus exit.
Mortuus est mundo victurus postea christo.

¶ Uel prosaice sic. Presentis vite cursum feliciter terminauit vel cōsūmauit. Uel sic. De corporeo spiritus se relaxauit ergastulo. Hic ponunt verba eiusdē significationis cū hoc verbo morior eris. vel iris. mortuꝰ sum. mori vel moriri Et primo docet quot modis pōt dici iste hō morit: et hoc primo vnico verbo. Secundo rōne metrica. et tercio rōne ꝓsayca. Primo ibi. Interit. scdo ibi. Tollitur e. Tertio ibi. Presentis vite ꝛc̄. ¶ Intereo is. interiui vel interij interire componit de inter et eo is. ¶ Expiro as. de ex/et spiro. i. morior. ¶ Nota q̄ morior fm Hug. fere vbiq; inuenitur fm tertā et quartā cōiugationē. et caret supino. deberet eñ facere mortū: qđ exigit mortuus. vel moritū tu. qđ exigit moriturus neutrū tñ est invsu. Unde mortuus a. um. cōponit semimortuꝰ a. um. ex parte mortuus. Et ōr morior de moris tis. et est deponens. ¶ Defungor ris. de functus sum defungi de re/et fungor deponens. ¶ Occumbo bis. bui. bere. bitum. tu. de ob/et cumbo bis. Et docet autor q̄ ista duo verba scz interit et occūbit significant mortē violentā vel a vi illatā: vt q̄n aliquis submergit vel suffocat vel cōburit: vel trucidat vel hmōi. Ōia illa significant mortē que accidit naturaliter homini. ¶ Obeo bes. bui. ire. vel obij de ob/et eo is cōponit. Dissoluor ris. dissolutus sū. dissolui. verbū passiuū de dissoluo is. et cōponit de dis et soluo is. ¶ Exanimo as. aui. are. verbū neutrū pro mori. in alia significatiōe pro interficere est actiuū. et componit de ex/et animo as. qđ dicit de animus mi. ¶ Excido is. cidi. cidere. media correpta caret supino. cōponit de ex/et cado dis. ¶ Exalo as. aui. est ꝓprie exprimere/exufflare. Un Virgili⁹. Animā medios exalat in ignes. ¶ Discedo is. cessi. ere. de de/et cedo cedis. componitur. ¶ Postea docet quomodo sententia cuiuslibet verbi positi potest dici in oratione metrica. ꝛc̄. Tollitur e/medio id est isto mūdo qui est medius inter celū et terram. Uel sic. Nature debita soluit quia (teste Horatio) cuncta suum repe-

Intereo
Expiro

Defungor
Occumbo
Obeo

Exanimo
Excido
Exalo
Discedo

Cum sterquilinio/predictis adiice limum.
Hinc scenolentus/illimis dicitur inde

¶ Ista nomina sunt eiusdē significatōis·hoc lutum luti·ꝛ dicitur de luo luis. Hoc scenum ni·dicit de hec cena· ¶ Hoc volutabrū bri. penultima correpta de voluo is·ꝛ ꝓprie volutabꝝ est illud in quo porcus inuolunt se· ¶ Limus mi de hic ꝛ hec leuis ꝛ hoc leue dicitur·ꝛ componitur cum in ꝛ ꝺr hic ꝛ hec illimis ꝛ hoc illime·i·puꝝ mundū ꝛ sine limo: ¶ Itē scenū componit cū lentus qđ est plenū ꝛ ꝺr scenolentus a·um ¶ Hoc sterquilinū nti· stercus vel locus plenus stercoribus. Et ꝺr sterquilinū a stercus oris·ꝛ stercus a sterno is

Lutum
Volutabrum
Limus
Scenum
Sterquilinū

Dic mare/dicꝝ salū/dic equora/dicꝝ ꝓfundū
Dic pelagus/pontū/freta iungas ⁊ bitalassum.
Dic amphitritem/qui circuit ⁊ terit orbem.

Mare.

¶ Ista nomina sunt eiusdē significationis cum hoc nomine mare ris · et dicit a'mico as·au·are·qz in continuo meatu id est trāsitu est· ¶ Hoc salū li·a sal salis:qz aqua maris est salsa· ¶ Hoc equor ris·ꝺr de equus a·um·qz eius superficies equa est·i·equalis.nulla ꝓcella mouente mare. Similit mare ꝺr altū quia alium ꝛ profundū. ¶ Hoc pelagus gi. de pello is ꝺr · qz pellitur huc ꝛ illuc per procellas ꝛ tempestates· ¶ Hic ponthus ti·a pons pontis ꝺr per contrariū qz nō possit pōtari·i·habere ponte· ¶ Hoc fretum ti·i·mare· Et ꝺr a fretus a·um. impauidus/tutus per contrarium:quia fretum reddit pauidum. ¶ Hoc bitalassum si·i·duplex mare:vbi duo maria concurrunt· Et dicit de bis ꝛ talassim grece quod est mare latine· ¶ Hic amphitrites tis·dicitur ab amphi.quod est circū·ꝛ trites qđ est tritor:quasi circūtritor orbis·ꝛ est grecum nomen· Unde Ouidius in primo methamor. Nec brachia longe·tē· Margine terraꝝ porrexerat amphitrites· Et est versus spondaicus

Salum
Equor
Pelagus
Ponthus
Fretum
Bitalassum
Amphitrites

Est meretrix:scortū:thays:lupa:capra:chimera.
Post nonam prostans nonaria iungitur istis

Meretrix

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis hec meretrix cis· Et dicitur meretrix quasi meretrica id est clara trica·id est plica vestis. Sed ethimologia est. Componitur enim meretrix a mereor cedis·ꝛ trico tricas·i·impedio impedis Et dicitur meretrix quasi pro mercede hominem tricans·id est impediens. Uel deriuatur de mereor mereris:quia meretur precium libidinis.
¶ Hoc scortum ti·a scortes tis.quod est pellis arietis.Uel dicitur a scorton grece quod est dulce latine. ¶ Hec thays idis· proprium nomen cuiusdam meretricis:ꝛ nunc pro omni meretrice accipitur. ¶ Hec lupa lupe.similiter dicit meretrix· hec capra pro quia fetet vt capra· Et chimera dicitur meretrix·Unde quidam· Omnis reuera meretrix est dicta chimera. Parte leo prima/media caper/anguis in ima. Non motor cetera exponere qz sensus patet intelligenti ¶ Hec nonaria e· est meretrix prostans in nona vel post nonam· Prostrare verbum meretricum est·nam meretrix prostat ante hostium prostibuli parata cuilibet commiscere.

Scortum
Thays
Lupa
Chimera.

Gausape mensale mappas manutergia dicas
Addas mantile manibus quasi tela vocamus

Gausape
Mensale
Mappa
Manutergium
Mantile.

¶ Ista nomina idem significant. Hoc gausape pis. ꝛ dicitur de gaudium ꝛ sapio pis. ¶ Hoc mensale lis. de hec mensa se. dicitur. qz tegit mensam quando comedimus. ¶ Hec mappa pe. de manus ꝛ pio as. qz piat. i. mundat manus ¶ Hoc manutergium gij. de hec manus ꝛ tergo gis. ꝛ est proprie manutergiū quo manus tergimus. Et potest dici mensale. ¶ Hoc mãtile lis. dicitur de manus ꝛ hec tela, quasi tela pro manibus.

Miles eques tyro tyrunculus atqz quirites
Atqz neoptolomus nouus est regnatoꝛ in istis

Miles

¶ Ista nomina significant vnū ꝛ idē cū hoc nomie miles communis generis. Unde Ouidius in epistolis. Nescio que subito faceret mihi causa doloris. Et rudis ad partes: ꝛ noua miles eram. Et dr miles a mille: qz olim mille milites erant in numero. ¶ Hic ꝛ hec eques tis. i. miles de equus equi dicitur.

Eques
Tyro.

¶ Hic tyro onis. dicitur de tyro grece qđ est fortis latine. Et est tyro nouus miles no uiter ad militiam electus sic dictus: quia fortis ad hoc officium solet eligi: vel quia ad querendum probitatem se angustiat/laborando per diuersa regna. Unde ꝛ tyro grece dicitur angustia latine. Et de tyro hic tyrunculus li. et hoc tyrocinii nij noua militia officium tyronis/rudimentum/initium. nouitas militie. ¶ Hic quiris tis. dicit de quirinus ni. i. romulus qui condidit romã: et ꝓprie quilis ciuis romanus dicitur quiris. ¶ Hic neoptolomus lomi. dicitur a neos quod est nouum: ꝛ ptolomus miles quasi nouus miles. Uel a neos nouum: ꝛ tholomo regno/qsi de nouo regnãs: ꝛ neoptolomus dicebatur pyrrus filius achillis.

Maceria

Maceriam vel maceriem dic esse domorum.
A paricte venit paries qui iungitur istis
Sed muros proprie vel menia dicimus vrbis
Dicitur ac vallum palis cum vimine factum
Hinc inuallare res est includere vallo
Sepibus ꝛ septis includitur ortus ⁊ aruum
Indago syluas syluisqz latentia claudit
Hinc indagare res explorare latentes

Paries.
Murus

¶ Ista nomia sũt idē in generali sed differũt in speciali. Hec maceria e. vel maceries ei. ẽs a macron quod est longũ. ¶ Hic paries tis. de par ris. i. equus. Et ꝓprie ista nomina ptinent ad domos ꝛ mansiones includendas. ¶ Hic murus ri. ꝛ hec menia orꝫ dicunt de munio is. ꝓ defendere: ꝛ ꝓprie sunt vrbis vel ciuitatis quas mununt. i. defendunt. ¶ Hoc vallum li. de vallus valli. Et est vallus id est palus. sez lignum acutum quod figitur in terra (anglice a stake.)

¶ Hec ſylua ue. a rilon qđ eſt lignũ qz ibi ligna cedunt. vel ſylua dicit a r:len qđ eſt vaſtitas vel ſilentia: qz in ſolua ſunt loca vaſta ⁊ deſerta ⁊ ſilentio plena Iſte autor dicit q ðz de ſileo es. ¶ Hoc nemus ris. ſm iſtũ autorem de necto tis dicit ſm hugut. de hoc numen inis. eo qđ eſt plenũ numinibus ibi ſacratis ⁊ ſculptis. Unde nemoroſus a. um. ¶ Hoc vimen inis. de vireo es. dicit. Uñ vi mineus a. um. ⁊ hoc viminetum ti. locus vbi vimina abundant. ¶ Hoc virgultum ti. de hec virga ge. dicitur. ¶ Hoc viretum ti. de vireo es. dicitur. Et eſt viretum locus viriditate plenus ſcz viridarũ. ¶ Hoc arbuſtum ſti. de arbor ris. dicitur. hic lucarius rij. eſt cuſtos ſylue (anglice a foreſtar) ⁊ ðz de hic lucus ci. ¶ Hoc lucar aris. i. precũ qđ accipit pro luco: vel pro lignis venditis de luco/ vel pro paſtura luci. ¶ Uel lucar eſt oĩne lucꝝ qđ habetur de luco (anglice pal buage oz to westement.

Sylua

Vimen
Virgultum
Viretum
Arbuſtum
Lucar

Retracto/reſeroqz/retexo/recenſeo narro

¶ Uerba iſta idẽ ſignificant qđ narro as. aui. are. Et eſt narro actiuũ: qđ componitur enarro as. aui. renarro as. aui. are. ¶ Retracto as. aui. are. de re. ⁊ tracto componitur. Uel eſt frequentatiuum de retrahо is. retractum tu. u in o/fit retracto as. ¶ Refero refers retuli referre: de re ⁊ fero fers. ¶ Retexo is. texui ere. retextũ tu. in ſupinis. de re ⁊ texo is. ¶ Recenſeo es. ſui. ſenſum. ſu. ſm hugut. in ſupinis. de re ⁊ cenſeo es. componitur.

Narro.
Retracto

Refero
Recenſeo

Negligit/⁊ ſpernit/aſpeꝝnaturqz refutat
Contemnit: renuit: ſimul abnuit: atqz recuſat
Et paruipendit: vilipendit in iſtis

¶ Iſta verba idem ſignificant cum hoc verbo negligo gis. qđ cõponit de nec ⁊ lego gis: abiecta c/⁊ aſſũpta g. p abiectionẽ ſi em mutarek e in g oporteret q g eſſet d[illegible]pẽti ſyllaba qđ nõ poteſt eſſe. vt dicit hug. Sperno is. ſpreui. ere. ſpretum [illegible] ſupinis. vnde hic ⁊ hec ⁊ hoc ſpernax nacis qui frequenter alios ſpernit. [illegible] hec ſpernacitas atis. ſperuaculus a. um. i. aliquantulum ſpernax. Sperno is. re. ſpreui ſpretũ. tu. in ſupinis. componit cũ ad. et ðz aſpernor aris. verbum deponens in eodem ſenſu cum ſperno. ¶ Refuto as. aui. are. de re. et futo as. aui. are. i. arguere/conuincere/confundere. ¶ Contẽno nis. cõtempſi. re. ⁊ contemptum tu. in ſupinis de con. ⁊ temno nis. ¶ Renuo is. nui. re. de re. ⁊ nuo is. Abnuo is. de ab ⁊ nuo. ¶ Recuſo ſas. ſaui. are. de recudo dis. recudi. re. recuſum ſu. u in o. fit recuſo as. Uel componit de re ⁊ cuſo as. frequentatiuum de cudo dis. ¶ Paruipendo dis. di. ere. paruipenſum ſu. a paruus a. um. ⁊ pendo. Et ſimiliter vilipendo dis. di. re. ⁊ nihilipendo dis. ⁊ floccipẽdo is. nauſipẽdo. omnia pro contemnere ponuntur.

Negligo.
Sperno
Refuto
Renuo.
Recuſo
Paruipendo

Stragula/cẽto/thoral/puluinũ/culcitra/lodex
Eſt ⁊ puluinar: ⁊ ſiltra tapetibus addas
Cum ceruicali: ceruici dante calozem.

¶ Hic ponuntur diuerſa nomina que ornamenta lecti ſunt. ¶ Hec ſtragula le vel hoc ſtragulum li. veſtis eſt diſcolor que ⁊ toga dicitur. Et dicitur de ſterno

Cento

lis.strani.sternere.ꝛ dicitur sic:qꝛ amictu vel in strato apta sit. ¶hic cẽto onis. ꝛ dicitur cantoꝛ vel puluinar vel velum,de multis pannis. Uel cento est ille q̃ facit ipm filtrum. Item cento dicitur fetoꝛ ex assuetudine libidinis veniens. Cento vt quidam dicunt est panniculus cum quo meretrix inguia viroꝝ post coitum tergit. Uersus. Est cento cantoꝛ/filtrum/filtri quoqꝫ factoꝛ. Cẽto puluinar sit pannus/sic quoqꝫ velum. Est cento fetoꝛ: sit ꝛ hinc meretrix quoqꝫ cẽtrix. hec centrix icis.id est meretrix.ꝛ dicẽ de cento onis.vel de centum propter multitudinẽ. ¶hoc thoral lis.ꝛ hoc thorale lis. est quicquid in lecto sternitur ꝛ ctã lõga mappa.ꝛ dicitur de thorus ri. hoc puluinum ni. de pulus dicitur. ¶hec culcitra tre.de calco as.vel de culus li. ꝛ circa quasi circa culum. hic lodex cis.quicquid loco sternitur.a lauo as dicitur. ¶hoc puluinar aris. quasi puluinar,de pluma me.dicitur.

Thoral.
Puluinum
Culcitra

Filtrum.
Tapes

¶hoc filtrum tri.proprie est spon da siue pes lecti: inuenitur tamen pro lecto quandoqꝫ pro ornamento lecti. hic tapes tis.ꝛ hoc tapetum ti.ꝛ tapetis tis.in eodem sensu a sterno nis.ꝛ pes pedis eo q̃ sternitur pedibus. ¶hoc cerulcal lis.de ceruix cis.dicitur ꝛcalceo es.

Lunula:luna:perichelides:torques:ꝛ inaures.
Pectoris est proprie spinter:pariteqꝫ monile.
Ornatus colli sit torques:ꝛ auris inauris.
Anulus est manuũ/sunt armille scapularũ
Atqꝫ perichelides:exornant brachia nymphe.

¶Lunule sunt genus monilis.ꝛ proprie lunule sunt auree dependentes ad similitudinẽ lune facte.quibus mulieres ornare solent pectus suum (anglice a lytyll moue:oꝛ a mouche.oꝛ a baralyk amend. ¶Murenula(anglice a poldẽ hemc:oꝛ a bawderyke) ꝛ fiebant in limbus vestimentoꝝ contexte ex diuersis coloribus.ꝛc̃. ¶Perichelides(anglice a bee:a bwed a tyngꝫ in theyre: a womans arme.oꝛ the ,pfell at the ende)Mutatoria holyday clotynge.Olfactorium(a boxwyt oyntement) Perichelides dicitur a peri quod est circũ ꝛ chiloum crurum quasi circa crura.

cẽur.nula

Perichelides

Peplum: Flammea:flammeolũ:cũ vitta:fascia:peplum.
Dextreolas:addas armillas:atqꝫ monile
Sertum:crinale:spinter:vel fibula:mitra
Anulus:ꝛ gemma:limbus:cyrotheca tyara
Istis pilliolum commngas atqꝫ galerum
De tricatura mulieribus est sua cura.

Vitta

¶hic ponunt ornamenta quibus mulieres vtuntur. hoc flammeum flãmei. Unde hoc flammeolum li.de hec flamma dicitur.hec vitta te.de vincio vincis ci.i.ligare. ¶hec fascia cie.quedã ligatura.vnde hec fasciola le. diminutiuum

runt. Uel sic. Iste clausit vitam presentem supremo funere id est vltima morte Uel sic. Spiritus resolutus a carcere corporeo exit id est decedit. Uel sic Iste est mortuus mundo. Uel sic. Decessit mundo victurus postea christo. psayce presentis vite. ¶ Consūmo as. re. id est terminare/finire/perficere/ad effectū deducere. ¶ Hoc ergastulū li. id est carcer corporis in quo anima in hac vita tenet tanq̄ in carcere. Et dr ab erge quod est labor ꝙ stolon missio: et ppue est carcer ad quem relegati mittebantur: et ibi continue laborant operantes omnia sibi iniuncta. Ergastula dicuntur vincula ꝙ compedes: quibus illi qui erant in ergastulo ligabantur.

Notabile

Consūmo
Ergastulum

Funus ⁊ exitium letum mors excidiumq̄
Adde necem vel perniciem simul ⁊ libitinam.
His obitum simul interitum coniungito fatum
Quod minime libeat sic est libitina vocata.
His exterminiū simul occasum sociamus.

Mors

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis cum hoc nomine hec mors tis. q̄ dicitur de mordeo es. ¶ Hoc funus eris. ꝙ dicitur a funis is. ꝙ est ppue cadauer sic dictum a funibus accensis id est candelis quos ante ferctrum ān vsū papyri reges cera circundatos ferebant. ¶ Hoc exicium cij. de exitus tus. tui ¶ Letum ti. de leo les. id est deleo es. quia delet vitam. ¶ Hoc excidium dij. de ex ꝙ cido dis. dicitur. ¶ Necis neci necem a nece: cuius nominatiuus non est in vsu quem tamen posuit Ambrosius super egesippum dicens. Et erat mortuorum ner plurima. Et dicitur de neco as. aui. vel necui are. ¶ Hec pnicies ꝙ dicitur de perneco as. ¶ Hec libitina ne. de libeo bes. per contrarium quia minime libet. Item libitina inuenitur pro ferctro quo mortuus deportatur. Et libitina est dea libidinis. ꝙ tunc dicitur de libido vel libet. ¶ Obitus tus. tui de obeo es. dicitur. ¶ Hic interitus tus. tui. de intereo is. interiui vel interij. ¶ Hoc fatum ti. a for faris fari dicitur. ¶ Hoc exterminium nij. de ex/ꝙ hic terminus ni. ¶ Hic occasus sus. sui. de occido dis. quod de ob/ꝙ cado dis. dicit. id est componitur.

Funus
Exicium
Letum

Nex

Libitina
Obitus

Exterminium

Est linter/lembus/scapha/proza/liburna kalel⁹
Nauis/nauicula/puppis/ratis/atq̄ carina.
Et cum classe sclataria vel motoria celox.
Cymba/biremus eis coniungitur atq̄ triremus
Quam regit ordo triplex: hanc dicimus triremū
Quam regit ordo duplex: dicimus esse biremum

Nauis

¶ Ista noia vnum ⁊ idem significant cū hoc nomine hec nauis uis.ui.dicitur de no nas aui.are.vnde hec nauicula le.⁊ hec nauicella le.ambo diminutiua. hic ⁊ hec nauālis ⁊ hoc le.locus vbi naues stant scz portus.Uel locus vbi fabricant:hoc tertrinū vocat.⁊ hoc naulum / precium pro transmeatiōe datū.

Linter

¶ Hic linter tris.a limo mis.i. nauicula.quia vadit super aquam quasi limendo.

Lembus

¶ Hic lembus lembi a lego gis.dicitur.Hec scapha phe.habet nomen qō vulgus imposuit.hec faselus li.feminini generis.a fase qō est transitus dicit.⁊ Unde Luca.Tenui sufflata faselus.

Prora

¶ Hec prora re.est prior pars nauis.⁊ ōr de prior.hec puppis pis.pi.est posterior pars nauis.Ponunt tamen aliquando prora ⁊ puppis pro tota nau.

Liburna

¶ Hec liburna ne.a liburno quodā populo dicitur.

Nauicula

¶ Hec nauicula le.de nauis dicit.

Carina

¶ Hec ratis ratis ti.de ratis a.um.

Sclatarea

¶ Hec carina ne.dicitur de caries ei.Uel carina quasi currina.a curro ris.ōr hec classis sis.si.i.multitudo nauium.Et dicit de calon qō est lignum ¶ Sclatarea est genus nauis.id est nauis pyratica.⁊ dicitur de hoc clata te.qō similiter est genus nauis.Motoria e.dicitur de moueo es.ui.uere.

Celox

¶ Hec cimba be dicitur de cumbo vel de scindo dis.quia scindit mare.⁊ tunc subtrahitur s.

Biremis

¶ Hec celox ocis.a celeritate dicitur(anglice a balynge.¶ Hec biremis mis. vnde Lucanus.Quem contra non longa vecta biremi. Appulerat celerata mari ⁊c.Et est biremis nauicula hīs duplicē ordinem remoꝝ.Triremus est nauis habens triplicem ordinem remoꝝ.de tris ⁊ remus componitur.

Nobilis

Strenuus/ingenuus/illustris idem generosus
Insignis preciguis ⁊ inclitus egregiusqz
Istis patricius preclarus nobilis assit
Debes predictis precluis addere si vis.

Strenuus

¶ Omnia ista noia sunt eiusdē significationis cū hoc noie hic ⁊ hec nobilis et hoc nobile qō dicitur de hic ⁊ hec notabilis ⁊ hoc le.¶ Strenuus a.uz.de hec strena ne.dicit.Ingennus a.um.de in/⁊ genus.hic ⁊ hec illustris ⁊ hoc illustre de illustro as.dicit.Generosus a.um.de genus ris.dicit.Hic ⁊ hec insignis et hoc ne.de in/⁊ hoc signuz ni.Inclitus a.ūm.de in/⁊ cleos quod est gloria dicit Egregius a.um.de ex/⁊ grex gis.vnde egregius quasi extra gregem positus.

Generosus

Patricius

¶ Patricius a.um.id est nobilis.⁊ vocabant patricij nobilissimi romani quorum nomina litteris aureis scribebantur.hij ⁊ patres ꝓpter excellentiam dignitatis fuerunt appellati.Et dicit patricius de pater tris.

Preclarus

¶ Preclarus a.ū. de pre ⁊ clarus a.um.hic ⁊ hec preclus ⁊ hoc preclue.id est valde nobilis.de pre ⁊ cleos gloria.

Nemus

Lucus silua/nemus/vimen/virgula/viretum.
Istis arbustum sociemus ab arboze dictum
Necto nemus silua sileo-dat luceo lucus.
Lucarus luci custos lucra quoqz lucar.

Lucus

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis cum hoc nomine hic nemus ris.¶ Hic lucus ci.Et ōr de luceo es.per contrariū qz ibi minime lucet Uel potest dici lucendo crebus luminib⁹:quia in eo lucebāt cerei propter lucis tenebras quia ibi fiebant sacrificia dijs.Unde hic lucellus diminutiuum.

De fascis cis. ¶Hoc peplum pli. primitium vel de pello is. vt quidā volunt: qr pellit frigus a capite. Omnia ista sunt ornamenta capitis. ¶Hec armilla le. de armus mu. i. brachium: ornamentum brachij. Et similiter hoc monile lis. a moneo nes. ꝛ hec dextriola le. a dextra tre. Et hoc sertum serti. de sero seris. ¶Hoc crinale lis. ornamentum circuiens crines. ¶Hec spinter indeclinabile vel spintris in gentiuo a spina ne. (anglice a spinne). vnde spinterculum li. diminutiuū. ¶Hec fibula le (anglice a lase: or a botoñ) vnde fibulo as. Et est fibulare ligare vel vincere cum fibula. ꝛ est fibula quoddam furmaculum.
¶Hec mitra tre. de mitos quod est filum ꝛ traho is. quia cum diuersis filis cō trahitur ꝛ conteritur. ¶Hic anulus li. de anus propter rotunditatem.
¶Hec gemma me. a gummi dicitur propter claritatem. Unde in libro lapidum. Gemmis a gummi nomen posuere priores. ¶Hic lymbus bi. est ornamentum circa extremitatem vestis. scz fascinola quedam. ¶Hec cyrotheca ce. dicitur a cyros grece quod est manus latine ꝛ theca positio: quasi impositio manus. ¶Hec tyara re. ornamentum est capitis. Unde Iuuenalis. Et frigia vestitur bucca tyara. ¶Hec pileus lei. Unde hic pilleolus li. diminutiuum. de pilus li. dicitur. ¶Hic galerus ri. a galeon quod est corium dicitur. Quia totus de corio factus est galerus. Construe sic vltimum versum de tricatura. sic incipe constructionem ibi. Mulieribus sua cura id est sua sollicitudo est de tricatura crinis.

Peplum

Spinter

Fibula

Anulus

Lymbus

Tyara
Pileus
Galerus
Constructio

Urceus vrceolus est vrna vel amphora testa.
Olla vel ydria vas vini dic esse lagenam.
Obba vel onofozum vel orca fidelia vas est.
Ampullas phyalas his bullas associamus.

Phyala

¶Hic ponit autor diuersa nomina vasorum vel ollarum. Hic vrceus cei. Unde hic vrceolus li. diminutiuum de orce quod est capere vel recipere.
¶Hec vrna ne. de vrgeo ges. ꝗa vrgeat collum scilicet quedam mensura quā quartarium quedam dicunt. Item vrna vas est proprie quod pro condendis defunctorum cineribus adhiberi solet. Unde hec vrnula le. diminutiuum.
¶Hec amphora dicitur ab am quod est circum ꝛ foros ferre: quia circumfertur per ansas. Hec ansa est auris per quam fertur olla.
¶Hec testa teste de testus a. um. Et est testa quedam olla. Unde Oratius. Quo semel est imbuta recens seruabit odorē. Testa diu ꝛc. Item Matheus vindocinensis. Consuetudo sapit naturam teste saporis. Quem noua concepit immemor esse negat. ¶Hec olla le. de oleo es dicitur. quia olet in liquore primo impositio. ¶Hec ydria e. est vas aquaticum: ab ydris quod est aqua dicitur. ¶Hec lagena ne. de latus a. um. ꝛ hec gena quia latam habet genam: ꝛ est vas vini. Unde Virgilius Primas iudice francigena sacco portat aueua. Aut bacchi vena ciato cratere lagena. Et lagena est quedam mensura vini. vel alterius (anglice galon) ¶Hec obba be quoddam vas habēs nomen a sono quem facit quando funditur de eo aliquis liquor. ¶Hoc onofozum ri. ab onos quod est asinus ꝛ foros ferre quia soleb ant portare illa vasa. Et vocant (anglice a costrill) ¶Hec orca ce. de orcos quod est capere. ¶Hec fidelia lie. vas a fidelis: quia fideliter seruat liquorem impositum. Unde persius. Discere nec inuideas qꝫ multa fidelia putet. In locuplete penu.

Urna
Amphora
Testa
Olla
ydria
Lagena
Obba
Onofozum
Fidelia

Ampulla Phiala

¶Hec ampulla le. dicit de am quod est circum ⁊ pulla inflatio. vel ab am. et pello lis. qz circūpellitur in ventrem. ¶Hec phiala le. ab alan quod est vitruz quia vas vitreuz est. Hec bulla le. dicitur: quia inflata est sicut bulla que est tumor laticis. id est aque.

Sumen ⁊ aruina sagimen pinguedo sagina
Abdomen vel adeps predictis adde popisma

Pinguedo

¶Ista nomina sunt eiusdem significationis cum hoc nole hec pinguedo nis. i sagimen nis. a sacio as. ⁊ plerique producunt mediā syllabam. Unde quidam. Egredior limen currum paro posco sagimen. Detulit ancilla coitum peto no luit illa. Et de sagimen dicit sagiminosus a. um. ⁊ hec saginositas tis. ¶Hoc sumen nis. de sus suis dicit. hec aruina ne. de aruum. ¶Hec pinguedo nis. de hic ⁊ hec pinguis ⁊ hoc pingue. hec sagina ne.

Omentum

¶Hoc abdomen inis. de abditus a. um. ¶Et hoc omentū ti. quoddā intestinū. ⁊ est pinguedo que est in intestinis porci: ⁊ maxime porci syluestris ⁊ feri. Omentuz dicit ab omen. et est mappa ventris. vel illa membrana que coutinet maiorem partez intestinorz. ¶Hic adeps adipis. componitur de ad ⁊ hoc epulum li. qz pinguedo solet addi epulis. Unde adipiscilus lui. paruus adeps. vel adipatus a. um. adipe conditus. Et hoc adipatum ti. quodlibet edulum adipe impinguatū.

Popisma

¶Hoc popisma tis. dicitur a popos grece quod est pinguedo latine.

Fornix prostibulū genethea crepida lupanar
Predictis tegetem conungas atqz prosucam.

Fornix

¶Ista nomina idem significant. scz domū meretricū. ¶Hic fornix cis. penultima genitiui correpta dicit de fornix quod est arcus lapideus qz in hmōi fornicibus meretrices solebant meretricari. Unde fornicor aris. id ē meretricari.

Prostibulum Genetheum

¶Hoc prostibulum li. de prosto as. dicitur ¶hoc genetheum thei. dicitur de genetha quod est mulier ⁊ thesis positio. Et est genetheū locus vbi mulieres imponunt ad fornicandū.

Crepido

¶Hec crepido nis. ppue est riparū vel arbuti fari. vel rupis vel montis extremitas altitudo vel sumitas. Ponitur quandoqz tñ pro caterna vbi vie cōuenunt in qua pauperes solebant latitare ⁊ mendicare: ⁊ etiam meretrices fornicari cū pertranseuntibus viam. Et ōr de crepo as. pui. parc. p sonare: qz ibi frequēs sonitus est ventorz ⁊ aquarz.

Lupanar Teges

¶Hoc lupanar aris. de hec lupa pe. qō idem est quod meretrix dicit. ¶Hec teges tis. de tego gis. dicit. Et est ppue parua domus que ⁊ tugurium dicitur. scz casula quaz sibi faciunt custodes vineaꝝ. vel pastores ad sui tegimen. Et in huiusmodi tegete solent meretrices meretricari. Et ideo ponit pro lupanari. ¶Hec prosecca ce. dicitur a proth qd est procul ⁊ eu quod est bonum qnasi ꝓcul a bono

Sarcinā.

Sarcina sarcinula pondus clitellaqz fascis.
Fasciculus vel onus globus ⁊ moles ⁊ aceruus.

¶Ista nomina vnum significant. hec sarcina ne. proprie onus vel pondꝰ qō ex carne fit. Caro enim pondus facit: ⁊ hinc quodlibet pondus sarcina dicit. vel a sarcinandis rebus insimul. Uñ hec sarcinula le. ⁊ hec sarcinella le. ambo

diminutiua. Et farcino as. aui. are. qđ componitur de farcino as. i. deonero as Exarcano as. idem. Infarcino as. id est intus vel valde farcinare. Et est actiuū cum suis compositis farcino. ¶ Hoc pondus ris. de pondeo es. dicitur. ¶ Hec clitella le. est tantū pondus quantū asinus portare potest. ⁊ fm quosdam dicitur de cleo es. quod est gloriari qz gloriosum est portare vel ducere huiusmodi onera. ¶ Hic fascis cis. i. onus. Unde hic fasciculus li. diminutiuū. ⁊ dicitur de facio cis. ¶ Hoc onus ris. Unde hoc onusculū li. ⁊ onustus ⁊ onero as. ⁊ scribitur sine aspiratione. ¶ Hic globus bi. ppue quodlibet solidum ⁊ rotundū. ⁊ ponitur pro admiratione aliarum rerum. ¶ Hic aceruus ui. ab acer dicitur. Et est aceruus cumulus terre.

Pondus
Clitella

Panes artocopi pastille liba placente.
Jungitur artocrea simul artocasius illi.
Et quia materia fruitur vice materiati.
Additur his simula pariter simulago/siligo.

Panis

¶ Autor ponit hic diuersa nomina panū. Et dicitur panis a pan/qđ est totuz quia cum omni cibo sumitur. ¶ Artocopus componit ab artos panis: et copos labor. i. panis cuz magno labore compositus. hic pastillus li. diminutiuū siue potius dei matiuū de hec pasta paste. ¶ Hoc libum bi. de libo as. i. sacrificare. ¶ Hec placenta te. de placeo es. quia placet gustui. ¶ Hec artocrea cree. dicit de artos panis ⁊ creos caro .i. panis cum carnibus confectis (anglice a pye). ¶ Hic rtocasius sij de artos ⁊ caseus (anglice a fla we) ⁊ qz materia sepe ponitur pro materiato: vt aurum ponit pro anulo qui est ex auro: adeo hec simula le. potest dici panis qui fit ex simula. Et simula est flos tenuissimus farine. ⁊ etiā simulago. Et siligo dicitur genus frugis. Et ponit pro pane qui fit inde. Et dicitur simula ⁊ simulago de simul aduerbio. Theologus simulā florem fert esse farine. Iterē panis factus ex siligine dicit siligo. ¶ Hec siligo ginis est quoddā genus tritici sic electum ab alio. Nā in pane species ei⁹ est principua Unde quandoqz tenuissimus ⁊ purissimus flos farine dicitur vt sit panis nobilissimus. Unde Juuenalis. Sed tener ⁊ niueus molliqz siligine factus. Et dicitur siligo a seligo gis. fm catholicon.

Artocopus
Libum
Artocrea
Artocasius
Siligo

Pallia/palliola/clamys est cum cicla de palla.
Aptabiles manib⁹: mantellos iungimus illis.
Dant pelles pallis matrix beuer ⁊ cyrogrillus.
Id quoqz cuniculus dant asinus ⁊ lacrones.
Sed vestes que sunt de solis pellibus he sunt.
Pellicium ceno quibus endromade sociantur.

Pallium.

¶ In primo ponit autor ea nomia q̄ cōueniūt in significatione cū pellib⁹ cū quibus pallia debēt foderari. Et vltimo ponit illaz vestiū nomia q̄ tantūmodo fiunt de pellibus. Primo dicit q̄ illa nomia cōueniunt in significatione. ¶ Hoc palliū lij. dr de hec palla le. qđ dr pallū mulieris. Uel dr pallū a pellibus vñ vtebant

ptius. Sed modo palliū ꝺr quoddā genus panni ex serico. Uñ hoc palliolū li. diminutiuū. ⁊ pallio as. are. pallio tegere/vel occultare/vel induere/vel ornare. Repallio as. suppallio as. id est sub pallio latitare vel latenter occultare. et est actiuum cum suis compositis. ¶ Hic clamis dis. idē est qꝺ pallium. hec clas dis. a clon qꝺ est rotundū. Hec palla le. a palim dicit. hic mantellus li. ꝺr de manus ⁊ telon qꝺ est longū quasi ad manus tela vel lōgus. ¶ Hec matrix cis. est animal cuius pellis cōueniens est mantellis. ¶ Hic beuer ri. ⁊ hic cyrogrillus li. qui fm istū autorē vt apparet vocat (anglice a squyrell) fm alios puta Isiꝺ. Papi. ⁊ Hugut. est herinacius sez animal spinosum manus herinatio. Hic cuniculus li. de hec cuna ne. ꝺr. Hic asinus sini. est animal cuius pellis apta est vestibus. Uñ Bernardus Siluester asinus obrepat. ¶ Hic lacero onis aliud animal seruiens ad hoc. Hoc pellicium de pellis ꝺr (anglice a pylche). ¶ Hec reno onis. vestis quedam de pellibus qua vtuntur longobardi. ¶ Hec endromada de. vel endromis midis. spissa vestis de pellibus arietinis ab endros grece quod est aries latine.

Clamis

Beuer

Asinus

Lacero

Reno

Endromada

Paruulus ⁊ pusio puer infans atqꝫ pusillus Inde pusillanimes animi ratione pusilli.

¶ Ista nomina cōueniunt in significatione. Hic paruulus li. diminutiuum de parus. Et potest declinari paruulus la. lum. ¶ Hic pusio nis. de pupus a. um id est paruus a. um. ⁊ est pusio parus infans vel puer. Uñ Iuuenalis. Nōne puats alius tecum ꝯtus pusio dormit. ¶ Hic puer pueri. a puuio is. dicit: qꝺ debet puniri sepius ne delinquat. Hic ⁊ hec infans tis. ab in/⁊ fans cōponitur quasi nō fans. id est non loquens. ¶ Hic pusillus li. Et potest declinari pusillꝰ a. um. a pusio dicitur diminutiuum. Et componitur cum hic animus mi. ⁊ dicitur pusillanimus a. um. vel hic ⁊ hec pusillanimis ⁊ hoc me. i. pusillū hñs aim.

Paruulus
Pusio

Puer

Pusillus

Ponthus Letofagus syrtes acroceramina syrtis. Syrenes estusqꝫ ceramina scylla caribdis. Fluminis est voztex ponthi dic esse carybdim.

¶ Autor docet hic que sunt pericula maris. Dicēs qꝺ sunt ista. hic letofagus fagi. ⁊ lothos dicit de lethe. Et est quedam arbor cuius succus gustatꝰ cōfert oblitionē. Et cōponit lethos cum fagus qꝺ est comedere: ⁊ dicit hic lethofagus fagi. i. fructus illiꝰ arboris qui valet ad irritandū amorē. Sed hic videtur poni ꝓ quoꝺā periculo maris. Uñ Ouidius de remeꝺ. Illic lethofagus illo syrenis in antro. Esse putes remis adijce vela tuis. ¶ Syrtes est ꝓpriū nomen cuiusꝺā mulieris mutate fm fabulas in monstrū marinū. ¶ Hec acroceramina oꝛ: dicūtur illud idem qꝺ mōtes fulminati. ⁊ est periculum in mari. Et ꝺr de acros qꝺ est mons ⁊ hec ceramina ceraminoꝛ. ꝺr illud idem qꝺ sunt saxa preeminentia in mari ad instar cornuū. Et ceramina ceraminoꝛū de ceros qꝺ est cornu ⁊ aminis nis. Unde ceramina quasi cornuta amnes. ¶ Hec syrtis tis de syren qꝺ est tractus dicitur. ⁊ sunt syrtes loca periculosa in mari. ¶ Hec syrena syrene: ⁊ hec syren syrenis: dicitur de syron quod est tractus: qꝛ dulcedine siu cantus nautas ad se trahit ⁊ facit eos submergi. Et est monstrū marinum hec syrena syrene. ⁊ syren nis in specie mulieris. ¶ Fingunt tres fuisse syrenes ex parte virgines/ex parte volucres/ex par=

Letofagus

Syrtes
Acroceramina.

Syrtis

Syrena
Notabile

te pisces. Quaꝝ vna voce/altera tibijs/tercia lyra canebat/que illectos nauigantes sub cantu in naufragia trahebant. ¶ Papias putrabat syrenes esse demones vel dracones. Esaye.xij. Et syrenes in delubris voluptatis. Sed secundum veritatem meretrices fuerunt. Hic estus tus. tui. dicitur de vno vris. ⁊ est tempestas in mari. ¶ Hec scilla le. fuit filia Phorci regis (sm fabulas) que est mutata in illud monstrum marinum. ¶ Caribdis dis. est illud periculum in mari. De quibus sic scribitur. Accipit ⁊ nunq̃ reddit mare scilla receptum. Euomit acceptas dyra caribdis aquas. Scilla Caribdis

¶ Differunt vorter ⁊ carybdis. Uorter est vorago in flumine ⁊ in recẽti aqua Carybdis est vorago pontꝰ id est maris. Uorter.

Pellis:pellicula:cutis:atq̃ cuticula:pellis
Est cum carne caret:carni cutis associatur.
Est caro cum corio tergum/sunt tergora pelles.

Pellis.

¶ Autor dicit q̃ ista nota in generali cõueniunt in vna significatiõe in speciali differunt. Hec pellis lis. dr de pello lis. vñ hec pellicula le. diminutiuum. ¶ Hec cutis tis. Unde hec cuticula le. dr cote q̃ est incisio: sed in hoc differũt. qr pellis ẽ q̃n est extracta a carne. Sed cutis est ꝓprie q̃n est cũ carne. Et est eadẽ differentia inter tergũ gi. ⁊ hoc tergus oris. Tergum dicitur esse caro cũ corio: sed tergus dicitur esse pellis cum corio sine carne. Cutis. Tergum Tergus.

Libra:bilanx:trutina:pensum:põdusq̃ statera/
Lanx.simul examen:erit equilibris in istis
Appensum staterem:trutinam dic esse staterам.
Est examen apis:examen lingua bilancis.

Pondus.

¶ Hic ponit autor nomina ponderum: hec libra bre. a liber a. um. dicit: perficitur duodecim vncijs ⁊ habetur perfecti põderis: quia constat tot vncijs quot mensibus annus. Et componitur cum equus a. um. ⁊ dicitur equilibris br. s. Uel sic. hic ⁊ hec equilibris ⁊ hoc equilibre id est equalis libra. ¶ Hec bilanx lãcis id est libra statera: quia binas habet lances: ⁊ componitur de bis ⁊ lanx lancis. ⁊ dicitur lanx de latus. a. um. Et lances proprie sunt scutelle pendentes de libra. Et hic lanx lancis ponitur pro libra. Libra Bilanx Lanx

¶ Hoc pensum si. secundũ q̃ hic accipitur est pondus: habet tamen plures significationes. Est enim deliberatio/cogitatio/concilium: quia cũ aliquid deliberamus pensamus: ⁊ impendendo id est in dubio sumus. Et hoc pensum dicitur mulieris lana vel linum ad opus datum vel filatura. Et dicit a pendeo eo: vel est pondus: quia ad pondus id est mensuram dabatur. hinc penso as. id est cogitare/deliberare/vel ponderare/trutinare/eqtare. Et secundũ hanc significationem potest esse frequentatiuũ de pendeo es. ¶ Hoc pondus ris. dr de dendeo es. ⁊ est onus vel grauitas vel q̃ trutinat vel mensurat. ¶ Hic stater ris. a sto stas. ⁊ est quoddam pondus scꝫ medietas vncie. ¶ Hec statera re est pondus dragmas habens quattuor que sunt scrupuli duodecim. Pensum. Pondus. Stater. Statera.

¶ Et est statera trutina scz partica in libra ex transuerso posita sic dicta. qz ex duabus lancibus ⁊ vno medio stilo pendeat ⁊ stet. Et sic patet differẽtia inter staterã ⁊ staterem. Et statera sepe dicit totũ illud instrumentũ. ¶ Hoc examẽ inis. fm Hugut. est filum mediũ quo trutina in statera regit ⁊ lances equant vnde lancis amentum dicit. vel examen dicit lingua que in foramine trutine vertitur huc ⁊ illuc. fm qõ cõsiderat equalitas ponderatoꝝ. Uñ examen dicit indicium/probatio/discretio/inquisitio. Unde examino as. i. pbare equaliter iudicare/discutere/diligenter inqrere/inuestigare. Item examen est collectio apum. ¶ Hec trutina ne. i. statera scz lingua libre: qz semp trudit foras. Uel trutina est illa partica per transuersum posita. vnde trutinel̃a le. diminutiuũ. Et trutino as id est librare.

Examen.

Trutina.

Pulcus.

Pulcus ⁊ antiquus annosus ⁊ inueterattus
Decrepitus vetulus vetus emeritusqz senilis
Longeuus sit in his sit pristinus atqz vetustus

¶ Ista noia sunt eiusdẽ significatiõis. Pulcus a. um. de pudẽ dicit. Antiquꝰ a. um. de ante dr. Annosus a. um. i. plenus annis. Senex de annus dr. ⁊ senex de sensus dr: qz in senibus solet esse sensus cũ in antiquis est sapientia ⁊ in multo tpe prudentia. ¶ Inueteratus a. um. de in ⁊ veteratus a. um componitur. ¶ Hic decrepitus ti. i. valde senex. de de ⁊ crepo is. ⁊ dr decrepitus a. um. ẽsi deorsum crepare: qz desierit crepare. i sonare. ¶ Uetulus a. um. diminutiuũ a vetus. ¶ Hic hec hoc vetus ris. i. senex deveto as. aui are. i. phibere iuuenes a delictis. ¶ Hic emeritus ti. i. senex: vel emeritus a. um. i. extra meritũ positus qui nõ põt iam mereri nec exercere officiũ suũ imo liberatus ⁊ solutꝰ a labore. officij sui sicut miles olim post lx. annũ nõ cogebat militare: sed saluabat a labore solito ⁊ dabat ei ager vel villa vel aliud vnde viueret: ⁊ tũc erat emeritꝰ quasi extra meritũ positus. qz nihil postea labore solito merebatur. Unde hec emeritio onis. talis ꝓpietas ⁊ talis liberatio. ¶ Hic ⁊ hec senilis ⁊ hoc le. de senex dicitur. ¶ Longeuus a. um. de longus ⁊ hoc euum cui dicit. quasi longus habens euum. ¶ Pristinus a. um. de prudem sicut pulcus. ¶ Uetustus a. um. qe vetus veteris deriuatur.

Senex.
Inueteratus
Decrepitus
Uetulus
Emeritus.

Longeuus
Pristinus.

Piger.

Segnis: inersqz reles piger ignarꝰ quoqz deles.
Torpidus ⁊ tepidus torpẽs cessansqz remissus.
Igne animi vacuus ignauus dicitur esse.
Deluescit deles sed iners dorsnutat in arte
Igne sine est segnis: relides reor a relidendo
Dictos sed pigros pedibus quasi dicimus egros

¶ Ista noia sunt eiusdẽ significationis cũ hoc noie piger a. um. qõ dr de pigeo ges. verbo psonali qõ antiq dicebãt: sed nos tenemus hoc verbum impsonaliter vt piget pigebat. Et dr piger quasi pedibus eger. ethimologia est ⁊ nõ compositio. Et est piger tardus ad incedendũ. i. transeundũ: sed transfert ad alia: vt est ad animã vel ad animũ. ¶ Hic ⁊ hec segnis ⁊ hoc gne. componitur de se.

Segnis.

quod est sine ⁊ ignis. Unde segnis quasi sine igne animi. i. calore animi. ¶ Hic hec hoc. iners tis. de in ⁊ ars tis. cõponit. ¶ Hic ⁊ hec reses sidis. de resideo es. dr. Ignarus a. um. i. inefficax/tardus/piger/stultus. de in componitur ⁊ gnarus a. um. i. doctus/sapiens/studiosus/vigilans. ¶ Hic ⁊ hec deses dis. de desideo es. Torpidus a. um. de torpeo es. Tepidus a. um. de tepeo pes. Hic ⁊ hec ⁊ hoc torpens tis. de torpeo es. hic hec hoc cessans tis. de cesso as. ¶ Remissus a. um. de remitto tis. ¶ Ignauus quasi igne animi vacuus: ethymologia est non compositio. ¶ Deses fm autorẽ dr de consuesco cis. qr deses consuescit. i. non frequentat in bono. Iners dicitur ille qui dormitat siue dormit in arte. i. opere suo. Segnis quasi sine igne animi.

Reses

Deses.

Remissus.

Rores/uel pluuie/nymbi dicuntur ⁊ imbres
Rosida de rore fiunt sed hybernus ab imbre

Pluuia

¶ Ista nomina idem significant in generali. Hic ros roris de rarus a. um. qr rarus est ⁊ nõ spissus vt pluuia. Unde rosidus a. um. i. plenus rore. Et rosi dul⁹ a. um. Hec pluuia pluuie de pluo is. ¶ Hic nymbus bi. de hec nubes bis. dicit ¶ Hic imber bris. de imbruo as. are. dr qr imbruat terrã. Uñ hic imberculus li. diminutiuũ. ⁊ imbrosus. a. um. plenus imbrib⁹. Et fm autorẽ hybernus a. um. Sed melius deriuat ab hyems hyemis. ⁊ tũc scribitur cum aspiratione sicut hybernus a. um. Et est hybernũ tempus in hyeme ⁊ vere. quasi breue vernũ quod tempus plerumq; totam hyemem significat.

Ros.

Rosidus.

Nymbus.

Imber

hybernus

Baiulo:porto:fero:sustento:sublcuo:gesto
Gestio:cum cupio:gesto si pondero porto.

Porto.

¶ Ista verba idem significant cñ hoc verbo porto as. aui. Baiulo as. simplex est ⁊ nõ cõpositũ qõ patet in hoc hymno. Quem terra pontus ibi. claustrum marie baiulat. qr ibi hec syllaba ba. producitur nã stat in tercio pede q̃ est spõdeus. quia si prima de baiulat esset breuis/tunc ille pes esset trocheus qõ esse non põt: maxime in illo metro qõ est iambicũ cũ nõ recipiat trocheũ. Et si baiulo esset dictio cõposita tunc cõponeret de basis qõ corrupit primã syllabam: et iulius iuli qui fuit filius Ence. Et sic patet q; ille versus est falsus. Cloto colus baiulat. qc. Uel q; baiulo põt esse cõpositũ ⁊ tunc corrupit primã: ⁊ põt esse simplex tunc producit primã syllabã. ¶ Fero fers tuli ferre latum tu. actuum et anomalum. ¶ Sustento as. frequentatiuũ de sustineo es. ¶ Sublcuo as. de sub ⁊ leuo as. cõponit. ¶ Gesto as. frequẽtatiuũ de gero is. Et nota differẽtiã inter gestio tis tui. gestire. ⁊ gesto as. aui. are. Gestire. i. cupere. ⁊ gestare id est portare. Et vtrumq; ce gero geris gessi dicitur

Baiulo
Notabile.

Gesto
Gestio

Pergo:vel gradior:adeo:vado:proficiscor
Predictis societur eo:vel itinero verbis

Pergo

¶ Ista verba idem significant cum hoc verbo pgo gis. perrexi pergere: quod componit de per ⁊ rego gis. ¶ Gradior ris. gressus sum. gradi verbum deponens quod componitur congredior ris. Aggredior ris. Regredior ris. Egredior ris. egressus sum egredi. Adeo is. adiui adium aditum iti. media correpta.

Gradior

Uado

in supinis: componitur de ad ⁊ eo is. ¶ Uado is. vasi dere. Et cõponit Euado is. euasi euadere euasum sii. in supinis: to skape. Proficiscor ris. profectus sum proficisci. i. pergere dicitur de proficio cis. feci. Eo is. iui. ire. eundi do. dum itus itu in supinis. Itinero as. aui. de iter ris dicit.

Quero

Uestio/scrutor/exploro/queroq3 rimor Scitor ⁊ indago/percontor/scisciton addo

Uestigo. Scrutor. Rimor

Scitor

Percontor

Scisciton

¶ Ista verba idem significant cum hoc verbo Quero ris. quesiui querere q̃sl/tum tu. in supinis. ¶ Uestigo as. aui. are. qđ ⁊ vestio as. aui. are dicitur: qđ deriuatur de hoc vestigium gij. Scrutor aris. scrutatus sum tari. verbũ deponẽs. Exploro as. aui. are. componitur de ex ⁊ ploro. ¶ Rimor aris verbum deponens: id est inquirere/inuestigare. Et tractum est a porcis qui per rimas terre siliquas ⁊ radices inquirunt. Scitor aris frequentatiuum. irregulare secundũ significationẽ ⁊ formationem de scio scis scitum ti. u in o ⁊ additur r/ fit scitor aris. i. querere. Indago as. i. inquirere/inuestigare. vnde hec indago nis. i. inquisitio. ¶ Percontor aris. de per ⁊ contor aris. quod idem est q̃ querere. vel perquirere. Et dicitur de hic contus cõti. to. i. partica cum qua piscatur/scrutatur aqua inquirendo pisces. Et etiam est quoddam genus teli. ⁊ proprie quod ferrum non habet: sed est acuta cuspide. ¶ Scisciton aris. tatus sum. ti. i. inquirere. Et formatur a secunda persona huius verbi sciscio scis. abiecta s. et addita addita tor. sciscitor ris. ⁊ idem est qđ scrutari id est inquirere/inuestigare/interrogare/querere. Et est similiter irregulare frequentatiuũ ⁊ secundũ formationem ⁊ significationem.

Rhete

Rhete/sagena/plaga cũ casse/sagenula/lina: Addas rheticulum/de rheti rhetio dictum

Sagum.

Plaga

Cassis. Linum

¶ Ista nomina idem significant cum hoc nomine Rhete tis. qđ ỽr de retinecones. Unde hoc rheticulum diminutiuũ. Et rhetiarius rij. qui facit rhetia. ¶ Hec sagena ne. de hoc sagũ gi. ỽr. Sagum vestis alicuius sagaciter factum. De sago saccus: de sacco sit nbi succus. De succo succus de succo sit nbi soccus De socco socius sic grãmatice tenet vsus. Unde hic sagenarius rij. est ille qui facit sagenas. ¶ Hec plaga ge. i. rhete vel potius funis rhetis. proprie quidem plage sunt funes illi quibus rhetia tendunt circa summã partẽ: sed ponuntur q̃nq3 pro ipsis rhetibus. ¶ Hic cassis sis. si. a careo es. dicit. vel de capio pis. ¶ Hoc linũ ni. est materia vnde fiunt rhetia. Et q̃nq3 ponitur pro rhetibus materia scz pro materiato. Unde Ouidius. Lina madẽt comites ferrumq3 comare foratum. ¶ Item nota q̃ rhetio tis. tui. tire. i. capere: componitur cum in. Et dicit irrhetio tis. tui. tire. id est illaqueare/impedire. Uersus. Quas irrheti ui volucres has illaqueaui.

Rusticus.

Rusticus/agricola/rudis/⁊ villanus/agrestis Et cum ruricola/societur villicus istis

Rudis.

¶ Ista nomina idem significant. ¶ Hic rusticus ci. Et est rusticus operarius in rure: vel qui in rure moratur ⁊ colit rus. id est arat rus. hic ⁊ hec agricola le de ager agri. ⁊ colo is. cõponitur. ¶ Hic rudis dis. di. vel hic ⁊ hec rudis ⁊ hoc

rude. qz rudis est rusticus non subtilis. ¶ Hic villanus ni. vel hic villicus ci. Et possunt declinari mobiliter: villanus a.um. villicus a.um. id est rusticus. Et dicunt de hec villa. hic ꝛ hec agrestis ꝛ hoc agreste de ager agri dicitur. hic et hec ruricula le. de rus ruris ꝛ colo is

Villanus.

Custodes ouium nos dicimus opiliones
Archimandritas constat quos esse vocatos
Mulio sed custos mulorum dicitur esse
Ad quos cura boum spectat dic esse bubulcus.

Opilio.

¶ Superius autor docuit quot nominibus potest rusticus appellari. hic docet qui sunt ab effectu meri rustici dicens: q̄ isti scz opilio/custos ouium. ¶ Hic archimandrita te. grecum. Et dicit de archos qđ est princeps ꝛ mandros ouis quasi princeps ouium. hic mulio onis. de mulus li. dicit. ¶ Hic bubulcus ci. de bos bouis ꝛ custos componitur ꝛ dicit custos baum. ¶ Hic Subulcus ci. de sub ꝛ sus suis. ꝛ custos id est custos suum. i. porcorum.

Archimanduta
Bubulcus
Subulcus

Inter se distant/teres/orbiculare/rotundū.
Hastam dic teretem: pomū dic esse rotundum
Effigiem pomi retinet sibi spera vel oui
Sperica de spera sic credas esse vocata

Rotundū

¶ Nomina ista quo ad genus idem significāt. Differūt tamen quo ad speciē ꝛ ponuntur pro rotundo. ¶ Hic ꝛ hec teres etis. media correpta m gtō. Et ōr a tero ris. ꝛ ppie pertinet ad hastā: vt hasta dicit teres. ¶ Hic ꝛ hec orbicularis ꝛ hoc re. i. circularis. Orbis enim est rotunditas circuli ꝛ cuiuslibet rei: ꝛ dicitur de rota te. quia quasi rota est. Rotundus a.um. de hec rota te. ꝛ propie pomum est rotundū. ¶ Hec spera re. ꝛ ppie est spera vnum corpus rotundum: vt pomū vel ouū. Et diffinit sic ab hug. Sphera est mediante diametro continua semicirculi cōducto. Et dicit spera quasi spacium rotūdū. Et dicit de hoc spacium cij. vnde sphericus a.um.

Teres.
Orbicularis
Spera.

Regredior: repedoqz: remetior: atqz reuertor.
Repatrio/remeo/redeoqz/recurro/recurso.

¶ Dicit q̄ ista verba sunt eiusdē significationis. Regredior ris. verbum deponens de re. ꝛ gradior componit. Repedo as. aui. are. de re ꝛ pedo as. quod derivatur de pes pedis sed non est in vsu. Remetior tiris. remensus sum. tiri. deponens de re. ꝛ metior. Reuertor ris. reuersus sum. reuerti deponens: et etiam reuerto tis. in eodem sensu inuenitur. sed reuertor est deponens. ꝛ reuerto neutrum: potest etiam esse actiū: vt reuertam te. i. retrouertam te. Repatrio as.

Regredior
Repedo.
Remetior.
Reuertor

Recurso

aui.de re ꝙ patrio as.componk.Remeo as.cõponk de re ꝙ meo as.i. eo is ire. Redeo is.ire.de re ꝙ eo interposita d. Recurro is.de re ꝙ curro ris. ¶ Recurso as.aui.are.frequentatiuum de recurro ris.recurri recursum recursu in supino u in o fit recurso as.are.

Sera

Pessula sunt obices:sera sunt repagula vectes
Addatur clatrus a cladendo tibi dictus

Repagulum
Pessulum.

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis cum hoc nomine repagulum li.i. obex quod impedimẽtum obijcitur ꝙ opponitur Uel quecũq; firmatura ostij (anglice a dorbare.) Et dicitur repagulum a repando dis. ¶ Hoc pessulum li. de pello lis. ¶ Hic obex cis.penultima producta in omnibus casibus.Et forte tunc scribitur cũ duplici ij.vt obijcis sicut obijcio vnde deriuat autor hic tamẽ corripit necessitate metri coactus. ¶ Hec sera re.ꝙ est ꝓprie lignũ qđ ex transuerso ostij ponitur.Unde sero seras aui.ostio opponere/ostiũ claudere/firmare.Hec vectis tis.de veho his.dicitur. ¶ Hic clatrus tri. de claudo is.dicit: qz claudit ostiũ. Et propie clatrus est repagulũ quod ostio opponitur. Uel ipm ostiũ ꝙ precipue hortoꝝ/vinearum/vel viridarioꝝ

Sera.

Clatrus

Scutum.

Dic parmas:clipeos:ancile:vel egida:scutum
Pelta rotundatur/clipei pars vmbo vocatur.

Parma
Clipeus
Ancile.
Egida.

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis. Et sunt arma defensiua quibus ictus hostium repellitur. ¶ Hec parma me.ꝙ dicit quasi parna arma vel parma quasi par manui (anglice a bokeler.) ¶ Hic clipeus pei.de clepeo pis.qđ ẽ furari dr.qz furatur ictus penetrantis. ¶ Hoc ancile lis.de añ dr: qz ante hoiem debet esse. ¶ Hec egida de.vel hec egis egidis.de ago agis.ꝙ est accusatiuus casus.Accusatiuo hanc egidem vel egida.Et dicit egis egidis ab egle qđ est capra.qz tegitur pellibus caprinis.Et fuit egis scutũ palladis. hec egida de.vel egis egidis dicit.qz agitur ante pectus pugnãtis.

Pelta
Umbo.

¶ Hoc scutum ti.ab hec scuta te.quod forma rotunda dr.vel ab excutio tis.qz ex le excusat ictus telorum. ¶ Hec pelta te.de pello lis. ¶ Hic vmbo onis de hic vmbilicus ci.dicitur.ꝙ est media pars scuti vel pelte(anglice a boie.

Sepulcꝝ

Dicas mausolcum:poliandꝛũ:tumba: sepulchꝛũ
Sarcofagus:bustũ:tumulus:vel pyꝛamis vꝛna
Dans monumẽta necis cõiungit his monumẽtũ

Mausoleum

Poliandrum

¶ Ista nota sũt idẽ cũ sepulcro de sepelio lis. qz in eo sepelunt corpa mortuorum. Hoc mausoleũ lei.dr de mausolo inuentore illius.ꝙ tũc producit penultimã Uel dr de manes niũ.que sunt anime infernales: ꝙ tunc corripit penultimam. ¶ Hoc poliandrum dri.dicitur de polis quod est ciuitas cuiuslibet viri. et andros quod est vir.quia est vltima ciuitas cuiuslibet viri. Uel poliandrum dicitur vel interpretatur multitudo viroꝝ.ꝙ sic dicitur ciuitatum propter multitudinem virorum ibi sepultorum. ¶ Hec tumba tumbe de tumea es dicitur; ꝙ similiter tumulus li.

¶ Hic sarcofagus gi. de sarcos .i. caro: ⁊ fagin comedere: qz ibi comedunt carnes nostre a vermibus. ¶ Hoc bustū ti. ab vro is. ōr qz ibi solet corpus mortuoz comburi. ¶ Hic pyramis idis a pyr qō est ignis: qz surgit in acutū sicut ignis. ¶ Hec vrna ne. est ppie vas qō pro cōdensis defunctoz cineribus adhiberi solet. Vñ poeta. Solo tegit qō nō habet vrnā .i. sepulcz. ¶ Hoc monumētum ti .i. sepulcz. qz ptranseuntiū mentes moueat ad hoc debere trāsire. Et dicitur a moueo es. qz mouet mentem seu memoriā defuncti.

Sarcofagus
Bustum.
Pyramis.
Urna
Monumentum

Est callis trames est orbita semita limes
Uiculus ⁊ vicus est publica strata platea
Est biuium via duplex: est triuiū via triplex
Compita/quadriuium dic quattuor esse viarum
A callet callis/sed ab orbe fit orbita trames
A transmitto venit/sed iter dat semita semis.

Semita.

¶ Ista nota idē significant cū hoc nole semita te. ⁊ ōr a semis qō est dimidiū ⁊ est semita duoz pedū scz via stricta vt alter alterius in trāsitu trāsire nō possit Et dicit semita quasi sem iter .i. dimidiū iter. Et est semita ppie hominum. Callis feraz ⁊ pecudū: a calcando vel a calēdo vel a callo. est enim callis propie semita stricta ⁊ tenuis a callo pedū perdurata. ¶ Hic trames itis. a trāsmitto tis. p... ua via trāsuersa p agz: qz trāsmittit ad aliā partē agri: vel a trāsuerto tis. qz per trāsuersum ducat: vel a trahoris qua trahit a publica via.

Callis.
Trames

¶ Hec orbita te. ab orbis ōr. ⁊ est ppie vestigiū carri vel rote. Ab orbe .i. circulo rote dicta. scz actus rote quo pecus duci solet. ¶ Hic limes tis. ōr de limus. a. um. Et sunt ppie limites trasuersa in agris itinera vel fines qui diuidunt et exterminant. vñ limito as. aui. are .i. terminare. Hic viculus li. diminutiuū ō vicus ci. a vice deriuat. qz vice ciuitatis habet. ¶ Hec strata te. a sterno is. strauī dicit. ¶ Hec platea tee. a platon grece quod est latum latine: qz lata via est ¶ Hoc biuium ui. de bis ⁊ via. vbi due vie cōcurrunt. Quadriuiū vbi quattuor vie concurrūt. Triuium vbi tres vie concurrūt ⁊ exponūt se vnde componuntur. ¶ Hoc compitū ti. est collectio plurium viarū: locus vbi plures vie petūt ⁊ conueniunt. sicut biuium triuium quadriuium. Et deriuatur de competo tis. vel componit de con: ⁊ pital qō est via. vnde hic ⁊ hec cōpitalis ⁊ hoc le. Hec via vie. de veho is dicitur.

Orbita
Limes.

Strata
Platea
Biuium
Triuium.
Quadriuium

Sol tytan phebus/titulus venit hinc ⁊ ephebus

Sol.

¶ Ista nota conuenit in significatione. Hic sol solis deriuat a solus a. um. qz solus luceat fulgure suo syderibus obscuratis: ¶ Hic tytan is media pducta. id est sol. Unde titulus li. Et dictus est tytan/a tytan quod interpretatur illuminans. ¶ Titulus diffinitur sic. Est breuis annotatio eorum que confusius in sequenti opere continentur. ¶ Hic ephebus bi componitur de phebus bi. Et est ephebus valde pulcer ⁊ valde lucidus. scilicet iuuenis pulcher ⁊ impubes. Unde ephebiolus li. diminutiuum. Et possunt declinare mobiliter. Ephebus a. um. ⁊ ephebiolus a. um. Et dicitur phebus phebi de fes grece quod est lux latine.

Tytan

Ephebus.

Stolidus Est fatuus stolidus/erroneus/insipiensqz.
Insciusꝫ brutus/simplex/ideota stultus
Indoctus/simul insipidus cõiungitur istis.
Inconsultus/ꝫ elinguis/cũ verba negantur
Incautus sit in his/imprudens/inque peritus.

Stolidus. ¶ Ista nomina sũt idem. Fatuus tui. ꝫ dr de for faris. Et est fatuꝰ q̃ imperitiã suã ostendit fando. quicq̃d latet in animo vel rõndendo ad interrogata. Uel ideo dr a fando fatuus q̃ nec ipe. q̃ fat nec q̃ alij dicũt intelligit. ¶ Stolidꝰ de extollo lis. extuli extollere. Stultus de extollo lis. ¶ Erroneꝰ a. um. de erro as. Insipiens de in ꝫ sapiens. Insciꝰ a. um. de in et scio scis. ¶ Brutus a. um. id est stolidus/insulsus/stultus/immundus de bruteo es. dr. hic hec hoc simplex cis. cõponit de sine ꝫ hec plica ce. ¶ Hic ꝫ hec ideota te. cõponit de ꝓ dus q̃ est diuisus a. um. ꝫ tota littera. i. illitteratus quasi diuisus a litteris scilz indoctus/insipiens. Indoctus a. um. de in. ꝫ doctus quasi non doctus. ¶ Insipidꝰ a. um. de in ꝫ sapiens. Inconsultus a. um. de in ꝫ cõsultus a. um. ¶ Hic ꝫ hec elinguis ꝫ hoc e. cõponit de e/prepositione ꝫ lingua quasi extra linguã positus. Incautus a. um. de in ꝫ cautus a. um. ¶ Hic ꝫ hec ꝫ hoc imprudens tis. quasi prius ante videns ea que futura sunt. Imperitus a. um. de in ꝫ peritus a. um.

Elinguis.
Imprudens

Scamnũ Scamnũ/scabellum/subsellia/scila/scabellum.
Predictis pluteum/sedeniqz sedilia iungas

¶ Ista nomina conueniũt in in significatiõe cũ hoc nomine hoc scamnũ ni. Et dr de scando dis. Hoc scabellũ li. p scanellũ li. dicitur per mutationẽ n in e in b. ¶ Hoc scabellũ lij. de sub ꝫ hec sedes dis. dr. ¶ Hec scila le. de sedeo es. dicitur ¶ Scanellũ li. per vnũ n dim. mutuũ de scamnũ. Et dicit etiam scanulum li. et scanellum in eodẽ sensu cum scanellum a quo etiã deriuat. ¶ Hoc pluteũ tei. idem q̃ sedes. ꝫ dicitur de pluo is. sola voce. ¶ Hec sedes dis. de sedeo es dicit hoc sedile de sedeo sedes.

Subsellium
Scanellum

Seges Est seges atqz seres/sunt fruges/ꝫ sata: messes.
Cum seritur seges est/sata cũ radicibus herent.
Fruges cũ fruimur: sunt messes quãdo metũtur
Deqz creando ceres fertur: quia res creatiõnes.
Dicitur annona: quã postulat ãnuus vsus
Semineũ: semẽtum: sementis idem sunt.
Semina iungãtur predictis a sero dicta.
Et sementina res est a semine dicta.

¶ Ista nomina cõueniunt in significatione. hec seges tis a sero is. Uel a seco as. ũr. ¶ Hec ceres ris. media correpta genitiui est ppue dea frugũ. Et dicit a creo as. qr creat fruges/ vel etiã alias res oẽs. ¶ Fruges nõ hz ntiñ casũ singulariẽ in vsu. ꝛ ũr fruges a fruor ris. Segetes dicũtur cum seruntur a sero is. Messes cũ metuntur ꝛ colligũtur. a meto is. Fruges cũ fruuntur a fruendo. i. vescendo. Hoc satũ ti. de sero seui re. satum ti. ꝛ sunt sata cũ herent radicibus post seminationem. ¶ Hec annona ne. de annus ni. dicit eo qꝫ singulis annis renouetur. ¶ Hoc semen nis. de sero is. ũr. Unde semineus a. um. ꝛ hoc semineum nei. i. semen vel cuiuslibet rei exordiũ vel lucrũ de semine. ꝛ sementinus a. um. ꝛ hoc sementinũ ni. id est semen. ꝛ hec sementis tis. id est semen frugum vel tempus seminandi.

Segeꝫ
Ceres
Fruges

Annona

Discus catinus lanx est scutella paratis
Fit de lance bilanx parasitis nota parapsis.

¶ Ista nomina sunt eiusdẽ significationis cum isto nomine hec scutella le. Et dicit de hoc scutum ti. ¶ Hic discus sci. ũr de scus qõ est rotundũ. Uñ hic discullus diminutiuũ. Et nota qꝫ discus ẽ scutella ꝛ nõ mensa licet ꝓ ea ponatur per methonomiã. ¶ Hic catinus ni. i. discus. ꝛ ũr a caton qõ est cõmune. quia cõis omnibus est. ¶ Hec parasis sidis. de per ꝛ absida cõponit. Hec lanx cis. de latus a. um. dicit: qr lata est. ꝛ ppue lanx est discus trutine. ꝛ compoñ cuz bis. ꝛ dicitur bilanx cis. i. trutina que habet binas lances. ¶ Hic parasitus ti. componitur de parapsis ꝛ situs a. um. quasi i parapside. ꝛ ideo dicit universu qꝫ parapsis est nota parasitis id est leccatoribus ꝛ gulosis.

Scutella
Discus

Catinus

Parapsis

Parasitus

Est comes sociusqꝫ comes collega sodalis.
Dat sors consortẽ comitẽ via mensa sodalem.
Missio collegam: socium labor efficit idem.

Socius.

¶ Ista nota cõueniunt in vna significatione cũ hoc nomine socius. hñt tñ aliqua lem dñam vt in eoꝝ expositione patebit. Hic socius cij. a socus ci. qõ est quod dã calciamẽtũ. Et sunt socij ꝓpter periculi ꝛ operis vel laboris societatẽ. quia si in vno soco. i. caliga. i. in vno vestigio manẽtes: ꝛ est ꝓpue socius in periculo ¶ Hic ꝛ hec comes tis. i. socius: ꝛ propie comes in itinere. ꝛ dicit a como as. ¶ Hic ꝛ hec collega ge. i. socius: ꝛ ppue in officio. ꝛ dicitur de con/ ꝛ lego gas. i. simul nuttere. Hic ꝛ hec sodalis id est socius in mensa: vel scutella vel in sede: ꝛ ũr a sedes vel a suadeo vel a sedeo. Hic ꝛ hec consors tis. de con/ ꝛ sors sortis ꝛ propie consors est socius in ꝑmio. ꝛ dicitur consors quasi eiusdẽ sortis.

Comes
Collega

Consors

Signifer antesignarius rem signat eandem
His primicerius vexilliser associatur.
Primus pila ferens est primipilus in istis.

¶ Ista nota idẽ significant. hic signifer ri. ro. est ille qꝫ portat vexillum in bello ante exercitũ: ꝛ ũr de hoc signum ni. ꝛ fero fers. ¶ Hic antesignarius rij. est idẽ ꝛ dicitur de ante ꝛ hoc signum ni. ꝛ fero fers. ¶ Hic primicerius rij. dicitur de primus ꝛ cera grece quod est legio latine: quia preire debet legionem.

Signifer
Antesignarius.
Primicerius

Primipilus

hic vexillifer ri. de vexillū ⁊ fero fers fex qui fert vexillū. ¶ hic primipilus li. penultima producta ōr de primus a.um. ⁊ hoc pilum li. quod telum dicitur.

Splendet ⁊ irradiat lucet nitet atq; coruscat
Emicat atq; micat rutilat claretq; relucet

Splendeo
Niteo
Coruſco
Rutilo

¶ Jsta verba idē ſignificant cū ſplendeo es. ui. ere. caret ſupinis. vñ hic ſplendor oris. ⁊ ſplendidus da. dū. Irradio as. aui. are. de in/⁊ radio as. Luceo ces. luxi cere caret ſupinis. ⁊ cōponūt reluceo ces. ¶ Niteo es. tui. tere. caret ſupinis. ⁊ cōponūt renitco es. ⁊ inniteo es. Unde hic nitor ris. ⁊ nitidus a. um. ¶ Coruſco as. aui. are. i. ſplendere. Unde hec coruſcatio onis. i. ſplēdor fulgor. ¶ Emico as. aui. are. caret ſupinis de e/⁊ micō as. cui. ōr. Rutilo as. aui. are. id eſt ſplendere. Et dicitur de rutilus a. um. ⁊ illud de rubeo es. Clareo es. ui. ere. de clarus a. um.

Sordes

Proluuies ſanies caries pus res eadem ſunt.
Sordes ſpurcicia fex ⁊ feculentia ſqualor
Cum macula tabes aſſint contagia labes.
Sordem dic tecti ſcoriam dic eſſe metalli.
Dat tibi tabo non plus per cetera quero.

Proluuies
Tabes
Caries
Pus
Scoria
Scorio
Sordes
Spurcicia
Fex
Squalor
Contagium
Labes

¶ Jsta nomina idem ſignificant. Hec proluuies ei. i. ſanies vel ſordes dicit de proluo is. Hec ſanies ei. i. putredo q̄ ex ſanguine naſcit. ⁊ differt a tabo: qr fluere ſanie viuor eſt. ſed fluere tabe mortuor eſt. Jtē tabes eſt putredo q̄ ſtat ſanies q̄ fluit. ⁊ ōr ſanies a ſanguis ms. ¶ Tabes dr a sto stas. quaſi ſtabes. ⁊ s tabes tabi. gtūs: ⁊ tabo dtūs ⁊ abltūs in codē ſenſu cū tabes. ⁊ eſt neutrū dyptotū. i. habet variationē duor caſuū vel duar vocū caſualiū. in gtō tabi. dtō ⁊ abltō tabo. ¶ Hec caries ei. de careo es. ōr. Et eſt caries ꝓprie ligneꝝ putredo vero aliaꝝ rer. ¶ Hoc pus indeclinabile de puteo es. ōr. i. putredo vel infirmitas que reddit hoiem putridū. Jtē habet hoc pus puris puri. i. cuſtodia. Unī. Pus. p putredo nō declinabile credo. Pus declinat cuſtodia qñ notatur. ⁊ tunc ōr de purus a. um. ¶ Hec ſcoria e. ſuffocatio veſice: itavtvrina denegat vel ventris officiū. vñ hic ſcorio onis. ſtultus/ſtolidus/fatuus. hec ſcorea ree. ab excoquo is. excoxi ōr. i. ſordes ⁊ purgamentū metalloꝝ. qr de ferro excoqt ¶ hec ſordes dis. i. putredo metalloꝝ ſcoria ⁊ aliaꝝ rerū. Unī hec ſcordecula le. Et ſordes immundicia domꝰ vel tecti. ¶ Hec ſpurcicia cie. de ſpurcus a. um Stō ſpurci addita cia/fit ſpurcicia. ¶ hic fex cis. a fago gis. ōr. et cōponūt fex cum lentos quod eſt plenū. ⁊ dicitur feculentus a. um. i. plenus fece. Unde hec feculencia cie. id eſt plenitudo fecis. ¶ hic ſqualor oris. de ſqualeo es. ō ⁊ hec macula le. de maculo as. aui. ⁊ dicitur maculo las. de macies ei. Et eſt macula Nota vicii/turpitudo/macula. Et ōr ſquama loruce ⁊ filū rhetis. ¶ hoc contagiū gij. de contingo gis. ¶ Hec labes labis. de labor eris. ōr. id eſt putredo pernicies/ruina/miſeria. Unde hec labecula le. diminutiuum.

Scabies.

Glabrio vel tinea capitis ſunt hinc glorioſus.

Glabrio sed cuius caput occupat est glorioſus
Corporis & reliqui scabies est: hinc scabiosus
Pustula corporibus totaliter heret & vlcus.

¶ Hic ponit autor sordes que cõtingunt hoiem: & dicit q̃ ista. ¶ Hic glabrio onis. & prout hic sumit est vermes in capite. & dr a glaber bra. brũ. & est glaber nudus sine pilis. & de glabrio dr glabriosus sa. um. plenus glabrionib⁹. Item glabriosus dr de hec glabra bre. qđ est scabies in capite. Sed nec glabrio nec glabra nec glabriosus est in Papia catholicon. Hec tinea nec. ppie est vermes vestimentor̃. & dr de tero is. ¶ Hec scabies ei. et hec scabia bie. dicit de scabo bis. bi. bere. Sed differũt hec noia. Scabia est sicut lepra asperitas carnis cũ pruritu & squamatione. vñ hec scabiecula le. & scabiola le. diminutiua. & scabiosus a um. ¶ Hec pustula le. de pus qđ est putredo dr. & est pustula in superficie carnis. vñ hec pustella le. diminutiuũ & pustulentus a. um. & pustulosus & pustulens entis. i. viceroſus pustulis plenus & tali infirmitate infirmat⁹ ¶ Hoc vlcus eris. de oleo es. dr. & differt a vulnere. nam vulnus ad animu vel ad corporis refert iniuriã. Item vulnus corporis recens plaga vlcus vero inueteratum vulnus. Item vulnus quod ferro vel fuste vel lapide: quasi vi nascitur. Ulcus qđ per se nascit in carne ipa putredo qua oleat. Uñ viceros⁹ a. ũ.

Glabrio
Scabies
Scabia
Pustula
Ulcus
Vulnus

Est serpens ydrus coluber simul ydra chelidrus
Uipera seps/aspis/simul & nepa iũgitur anguis
Aut dracena/draco/fit scorpio de speciebus

Serpens

¶ Ista nomina idem significant quo ad speciẽ. hic serpens tis. dr a serpo pis. ¶ Hic ydrus dri. hec ydra dre. & illud de ydro quod est aqua. nã ſpens aquaticus est. ¶ Hic coluber bri de colo is. & vmbra bre. quasi colens vmbrã. ¶ Hic chelidrus dri. i. serpens quidã brachiatus vt scorpio. Et dr a chele qđ est brachium. & ydrus ydri. ¶ Hec vipera re. cõponit de vi & pario ris. qz vi pariat. hic seps indeclinabile fm Hug. a sepio pis. dr: quidã ſpens exiguus q̃ nõ solũ corpus sed etiã ossa veneno conſumit. ¶ Hic aspis dr quasi aspergens pus. i. venenũ. Unde aspis qz venenũ immittat & aspergit. ¶ Hec nepa pe. quidam serpẽs qui natos suos cõſumit excepto vno q̃ dorso suo incedit & inhesit & post ipe qui seruatus est cõſumit parentẽ. Et dr nepa quasi necans partus. ¶ Hic anguis is. de ango gis. dr. Hec dracena ne. vtor draconis. hic draco nis. a greco dr. Greci enim draconem draconta vocant. Et dr draco dum est in templo Anguis dum est in aqua. Serpens dum est in terra. ¶ Scorpio onis. a scorte qđ est dulce & poio is. qđ est fingo gis. cõponit. hic scorpio onis. & scorpi⁹ pij. in eodẽ sensu quoddã animal venenoſum est vel serpens. ¶ Construe. Scorpio fit de speciebus id est de specie precedentium serpentum.

ydrus
Coluber
Chelidrus
Uipera
Nepa
Anguis
Draco
Scorpio

Immolo/sacrifico/facio/lito/mactito/macto:
Nomen carnificũ/dic mactaudo trahit ortum.
Alanio dictos quos dicimus esse lanistas.

Sacrifico

Immolo

Lito
Facio

Macto
Macellio
Macellarius

Lanista

¶ Ista verba sunt eiusdē significationis cū hoc verbo sacrifico as. qđ ꝓponit de sacrū ⁊ facio cis. Immolo as. aut. cōponit de in/⁊ hec mola le. ⁊ est mola prout hic accipit panis ex farina ⁊ aqua ⁊ sale: qua olim victime inter cornua pfundebant. ¶ Lito as. aui. ⁊ differt a sacrificare: nā sacrificat qui sacrificiuꝫ facit. ¶ Facio cis. i. sacrificare. Unī Virgi. Cū facio vitulā ꝓ frugibus ipse veni to. Litat qui sacrificiū dat ⁊ quod sacrificio pertinet vel petit vel impetrat. ¶ Mactito as. aui. frequentatiuū de macto as. i. sacrificare/immolare/trucidare/interficere. Unde hoc macellū li. locus vbi mactant pecora. ⁊ hic marcellio onis. ⁊ hic macellarius rij. qui pecora mactat ⁊ vendit carnes. ¶ Et forte autor iste cū dicit. Nomē carnificū de mactando trahit totū. Intellexit de ist̄ noibus macellio ⁊ macellarius que hñt ortū suū a macto as. qz carnifex habet ortū suū de caro carnis ⁊ facio cis. ⁊ nō de macto. ¶ Hec lanista te. ⁊ hic lanio onis. ⁊ hic lanius nij. in eodē sensu. i. carnifex vel homicida macellio. et dicuntur a lanio as. are. i. scindere lacerare.

Sotulàr.

Calcius est solea/pero/sotularis/aluta.
Et quia mundaluto nomen sibi sumpsit aluta.

Notabile

Calceus

Solea
Pero
Aluta

¶ Ista noia idem significant cū hoc nomine hic sotular aris. ⁊ est calciamētū pedis. ¶ Nota fm Auicennā ca. v. de cōseruandis extremitatib⁹ a nocumento frigoꝝ dicentē. Non oportet q̄ sotularis aut calciamentū quo pes tegit sit strictus ita vt in eo pes moueri nō possit. Et ita pat⁹ ⁊ q̄ rectius dr hic sotularis in ntō casu ⁊ nō sotular. ¶ Hic calceus cei. vel calcus cij. indifferēter per e. vel per i/pōt scribi. sicut calceo a quo deriuatur de calix cis. vel a calcando. ¶ Hec solea lee. a solū dr: qz solū pedis tegat. vel qma solo terre ꝛ ꝓximat. ¶ Hic pero onis. est calciamentū rusticorum. ¶ Hec aluta te. dr ab alo lis. qa alit pedes. ⁊ est pellis tenuata (anglice cordo wan) ⁊ ponitur ꝓ calceo qz calcei inde sunt. sez materia ꝓ materiato. Autor tamē vult q̄ aluta dicatur ideo quia munda ⁊ pura a luto ⁊ sordibus.

Telum

Pila vel hastile/iaculum/captapulta/sagitta
Missile/vel telum/necnon addatur arundo.
Spicula vel gesas simul addas atqz sarissas.

Sagitta
Pilum
Hastile
Missile
Telum
Gesa

Notabile

¶ Ista noia idem significant cū hoc noie hec sagitta te. qđ dr de sagio is. vel sagar: qz sagaci iactu emittit fert eñ pennis. ¶ Hoc pilū li. telum dr de pello lis. ¶ Hoc hastile lis. de hasta te. hoc iaculū li. de iacio cis. ieci iacere. hec catapulta te. est sagitta cū ferro bipēni quā barbatā vocant. ¶ Hoc missile lis. de mitto tis. dr quia est abilis ad mittendū. hec arundo inis. ꝓprie est canna. ponitur tñ ꝓ sagitta q̄ acuta est vt arundo. ¶ Hoc telū li. a telon qđ est longū dr hoc spiculū li. ⁊ hec spicula le. ꝑ eodē de hec spica ce. dr. ¶ Hec gesa se est genus armoꝝ. hec sarissa se. i. telum. ¶ Nota q̄ pila dicūtur arma romanorum Gesa gallicorum (anglice a iauelyn). Sarisse macedonū id est sagitte.

Terra.

Ops humus atqz solū/rea/terra vel arida tellus

Ops

¶ Ista nomina idē significant cum terra. Et dr terra a tero teris. qz teritur et terimus illaz pedibus nostris. ¶ Hoc ops opis id est terra que alio noie dr rea

ree.id est conscia. ¶ Nota differentiã inter ops/copo/scobs/ꝛ scrobs. Uersus. Notabile
Fex domuũ scobs est: vndaruz fossaqz scrobs est. Facunda cops est terre dea
fertilis ops est. Et ꝓnik ops ibi ꝓ dea terre. Et rea ree.i. huim⁹ mi. quod de
humeo eo.ꝛ. ¶ Hoc solũ li. de sol lis. qz soli pateat. vnde hoc solum li. inferior Solum
pars pedis: qz eo terre vestigia imprimimus. ¶ Hec arida aride. id est terra. Arida
Unde Psalmista. Et aridam fundauerunt manus eius. ibi aridam id est sic-
cam terram. ¶ Hec tellus telluris proprie est terra frugifera. Unde catho. Tellus.
Telluris si forte velis cognoscere cultus. Et dicitur de colo colis colui colere.
quia eius fructus columus.

Lar thalamus camera simul ẽ penetrale recessꝰ.
Addas conclaue: vel canopea penates.
Rheticulum sericum notat nobis canopeum.

¶ Jsta nomina idẽ significant cũ hoc nomine hic thalamus mi. ꝛ ꝛ de thalo Thalamus
mos grece qđ est cubiculum latine. ¶ Hic lar ris. de largior iris. vel de largus Lar
a. um. qz inde ꝓcedit largitas ꝛ ꝓprie est domus. Item lar laris id est ignis.
Unde. Udi larem in laribus id est ignẽ in domibꝰ. ¶ Hec camera re. de cãne
qđ est curuũ dicitur. ¶ Hoc penetrale lis. vel penetral lis. id est domus secre- Penetrale
ta. ꝛ ꝛ de penetro as. vel de penitus. ¶ Hoc cõclaue is. ꝓponitur de con. ꝛ hec Conclaue
claus is. ¶ Hoc canopeũ. pen. penultima correpta de canopus pi. ꝛ qđ ẽ civi- Canopeum
tas egypti. ꝛ ponit canopeũ ꝓ camera. Est tñ ꝓprie rheticul quoddã de se- Camera
rico subtili⁹ timũ quo repellũtur ꝛ muscę circa lectos nobiliũ. Unde in aurora
Rheticulum sericum scriptura vocat canopeum.

Templa/monasteria/delubraqz fana vocamus
Basilicam simul ecclesiam iũgimus illis.

Templũ:

¶ Jsta nota significant idẽ cũ hoc nole hoc templũ pli. plo. qđ componitur de
hoc tectum ti. ꝛ amplus a. um. vñ templũ quasi tectuz amplũ. ¶ Hoc monaste- Monasterium
rium rij. ꝛ ꝛ de monos qđ est vnũ ꝛ sterion statio monachorũ. hoc delubrũ bri.
de luo is. ꝛ. ¶ Hoc phanũ ni. ꝛ ꝛ de phanos qđ est sonus. Uel ꝛ a for faris ꝓ Phanum
contrariũ: qz phanus nõ est locus fabulationis sed deuote oꝝonis. ¶ Hec basi- Basilica
lica ce. ꝓprie domus regia est. scz palacium regis vel imperatoris: sed modo
per trãslationẽ ꝛ ꝛ basilica ecclesia. quasi palacũ regis. ꝛ ꝛ basilica a basileus
q⁹ est rex. ¶ Hec ecclesia sie. interpretatur cõuocatio scz fidelium: qz omẽs ad Ecclesia
se vocat. Et dicitur de ec. quod est prepositio greca: tantum valens quantum
con. apud nos ꝛ clisis quod est vocatio quasi conuocatio.

Sunt canopea/tentoria/papiliones.
A canopo castro canopeum nanqz vocatur
Quod conum supra portent: sic credo vocata.

Tentoriũ

Canopeum.

¶ Hic autor dicit q hec nomina idē significāt cū hoc nomine tentoriuz rij. qō dicit de tendo is: qz tendit cū funibus (z est anglice a pauyloun. ¶ Hoc canopeū pei. supza exponit. sed nō in ista significatiōe in qua rarissime reperitur Et dicit autor q deriuatur a canopo qō est castrum. i. ciuitas egypti. vel a conus nigz ad similitudinē coni a lato tendit in acutum. Hic papilio is. a pape dicit Et est ppzie quedā auicula que in suo aduentu meret admiratiōnē. Un papiliones dicunt tentoria ao similitudinē illius auis volantis.

Papilio

Thus. Thuris: thuribula: dic incensoria vasa
Et quod idem signat: istis societur acerra.

¶ Jsta nomina conueniunt in significatione hoz thuribulū z ōr de thus ris. i. vas in quo thus adoleur. z ōr a theos vel de tundo dis. z tunc non aspiratur. Hoz incensoriū rij. ab incendo dis. incensum su. ¶ Hec acerra re. i. thuribulum Et dicit de acer ceris. quadam arbore. Thus dicit de theos qō est deus: quia in sacrificijs deoz adolebat.

Incensorium.

Acerra

Uentus. Est turbo ventus/z flamen/flatus z aura.
Uentoz um species: complectere verlibus istis.
Sunt subsolanus vulturnus: z eurus: eoi
Circius: ocasum: zephirusqz: fauonius afflant
Sed veniunt aquilo: boreas: ac coz us ab arcto.
Atqz die medio notus afflat z affricus austro.

¶ Autor ponit hic nomina que zueniunt in signficatione cū hoc noie ventus Deinde ponit diuersa noia ventoz. Primo dicit. Turbo est vētus: z ōr turbo a terra: qz quotiens talis ventus consurgit: terra in circuitu mutat. Est em turbo vertigo vētoz. ¶ Hic vētus ti. a vento is. dī. Hoc flamē mis. a flo flas. z sup flatus. Hec aura re. ab aer ris. z est aura leuis ventus. Deinde dicit autor: o lector cōplectere spēs ventoz in istis versibus qui sequuntur. Subsolanus/vulturnus/z eurus sunt eoi. i. venti orientales. Subsolanus ōr a sub z sol solis: qz sub ortu solis surgit ille vētus scz directe in oziēte. ¶ Uulturnus est ventus collateralis sibi versus austrum. ¶ Eurus est collateralis sibi versus aquilonem. qui alio noie dicit euro aquilo vel triphonitus. Circius/zephirus/z fauonius afflant occasum scz solis. i. veniunt ab occidente. Circius cij. de circus circi ōr. i. circulus propzie ventus qui diuerse z acriter circuitū faciendo volat.

Turbo.

Uentus

Subsolanus

Uulturnus.

Eurus.

Circius

¶ Hic zephirus ri. greece florēs ōr. qz flores in germina in cuius flatu viuificent qui alio nomine dicit fauonius a fauco es. qz fauore flores prodūtur z terra germinat. Sed aquilo boreas ac coz us veniunt ab ortu. i. a plaga boreali

zephirus

Aquilo

¶ Hic aqlo nis. ab aqua ōr. z ōr aquilo qsi ligās aquas: qz vētus est serenus z aquas stringit scz cōgelando. Idē ergo boreas ōr qua. ab vperboreis oris flat z idē coz us vocatur. Et nota q coz us pro vento producit primam. z caret aspiratione. In aliquibus significationibus corripit primā. z habet aspirationem Unde versus. Consona turba coz us quotiens est aere chorus

Notabile

Constructio.

¶ Construe vltimū versum. Atqz notus z affricus afflant ab austro. i. a plaga australi medio die. Hic notus thi ōr malus z sinister ventus scz auster qui

pluuiosus est ⁊ colore suo flores ⁊ pisces in mari adulterat ⁊ corrumpit. Et nota q̄ nothus pro vento scribitur cū h/⁊ corripit primam. Sed notus a.um. de nosco scis producit primā. Unde quidam ffatur summa a nothus crebro mihi flamine notis. Hic affricus ci.est ventus flans a meridie. Unde Pap̄. Affricū dicimus ventum a meridie flantem.

Uina:merū:bacchus:bronius:vel liber hyacus. Uinum
Istis lineus coniungitur atqz lieus.
Atqz tenens mentē temetū:faciet temulentum.
Est idromellum:mulsum:nectar ceruisia:syra.
Pigmentū:mustum:mellicratum:falernum.
Et sapa quod medici ponunt subnomine uini:

¶ Hic docet autor cōuenientiā in significatione cū hoc nomie vinū ni. Deinde ponit in generali diuersa noina potuū. Hoc vinū vini.de vitis tis.br.qr de vite pcedit. ¶ Hoc merū ri.a meris qđ est diuisio br. Et ppue merū est bonū vinū clarum ⁊ fece diuisum. ¶ Hic bacchus chi.est deus vini.⁊ ponit qñqz pro ipso vino vt ibi. Cū venere ⁊ bacchо rē. ¶ Hic bronius nij.i.deus vini vel ipsum vinum. Et dicitur a bronim quod est appetere:qr dat appetitum comedendi. ¶ Hic liber bri.i. bacchus.⁊ br de libero as.qr liberat animū de curis. Hic hiatus ti.i.bachus. Et br de hio as.qr facit venas hiare. Lineus ⁊ licus.i.bacchus ⁊ b a lien qđ est splen.qr a splene risus pcedit: ⁊ ebrij ñsi semp rident. Uel dicit a ligo as.qr ligat linguā ⁊ impedit expedire loqui. ¶ Hoc temetum ti. a teneo es:⁊ est ppue bonū vinū:qr teneat mentes. vñ temetū quasi tenens mentē br. vñ temulētus a.um.qđ cōponit de temetū ⁊ lentos qđ est plenū: ⁊ est temulētus ebrius plenus vino. ¶ Post hec noia ponit autor noia quorundā potuū:et sunt ista:idromellū li.i. aqua mellita. Et cōponit ab idor qđ est aqua ⁊ mellis. ¶ Hoc mulsum si. vel hec mulsa se. quedā potio que ex aqua vel vino ⁊ melle cōficitur.⁊ br de mulceo ces. Item mulsum si.ide est qđ medo. est enī medo a melle dictum i.potio mixta cum melle. ¶ Hoc nectar ris.penultima gti correpta de necto is br liquor sez vinū pigmentatū dictū: qr nectat linguas bibētiū ¶ Hec ceruisia sie.de ceres ris.br:qr de cerere.i.frugibus fit. ¶ Hec syra p sincopam br de cicera re.⁊ est quedā potio q̄ fit ex succo frumenti pomorum/ceceraso⁊/vel piro⁊ vel hmōi fructuū. Et etiā oīs potus confect⁹ pōt dici sicera.⁊ est nomen hebreū:vel br succus. ¶ Hoc pigmentū ti. a pila br.i.taberna qr in pila tonsum est:⁊ est pigmentū confectio ex vino ⁊ melle ⁊ diuersis speciebus suauis ⁊ odoufera. ¶ Hoc mustum sti.a mus qđ est terra br. Mustum sti.vinum qr in se habeat terram:⁊ vinū mirtū. Hoc falernū ni.a falerno monte cāpanie dicit vbi optimū vinū crescit. ¶ Hec sapa pe.a sapio pis dicitur.i. actuū vel dulce acidum vinum.

Merum.
Bacchus
Bronius.
Temetum
Idromellum
Mulsum
Nectar.
Ceruisia
Syra.
Pigmentum
Mustum
Sapa.

Est indumentū:vestis:vestitus:amictus. Uestis.
Exuuias/spolia/cum pannis/addito texta
Quod legis est textus:depellit a frigora textum.
Panniculos inopis/velamina iungimus illis.

His vestimentū societur ⁊ operimentum.
Quod nisi longatum versu nequit esse locatum.

¶ Ista nomina cōueniunt in significatione cū hoc nomie hec vestis tis ti. ⁊ ōr de vestio is. Hoc indumentū ti. de induo is. ōr. Hic vestitus tus tu. de vestio is

Exuuie hic amictus tus. tu. de amicio cis. cui. cire. i tegere. ¶ Hec exuuie arū. de exuo is. ⁊ sunt exuuie ducū ⁊ spolia primoꝝ. ⁊ ōr hoc spoliū li. de spolio as. aui. are.

Pannus hic pannus ni. a pan. qō est totum vel cōe: qz pannus in oīm hoie appetitur Unde hic panniculus li. diminutiuū. ⁊ sunt panniculi pueroꝝ. Hoc velamē is. a velo as. i. tegere. ¶ Hoc vestimentū ti. a vestio tis. tui. tire. Hoc operimentū ti. de opio is. ui. ire. i. tegere. Et nota q̄ opimentū nō pōt stare in versu: qz habet breuē syllabā inter duas longas videlz p. Hoc textum ti. de texto is. i. vestiꝛ Itē habet hic textus tus tu: qō est grossior littera in libro (anglice a texte) ¶ Construe illū versum. Quod legis est textus. illud qō legis in libro est textꝰ. sed textum. i. vestis est que depellit frigora id est frigus.

Uinea
Unum significant vinetum vinea vitis
Uinetum proprie locus est vbi vinea crescit
Pampinus est folū/botrus floꝛ/vinea totum.
Uuā multa simul dic singula grana racemos
Surculus aut ramus: est palmes: siue propago.
Uinca siluestris: sterilis labrusca vocatur

¶ Ista noia cōueniūt in significatōie cum vinea Hoc vinetū ti. a vinea dicitur Hec vinea e. a vinio is. ōr. Hec vitis tis. a vicio cis. cui. ire ōr. i. ligare qz vites ligant. ¶ Post hec ponit autor quedā noia pinentia ad vites. ¶ Hic pāpinus

Pampinus. ni. i. folū vitis. ōr de palmes mitis. ¶ Hec botrus tri. feminini generis: illō qō est in acino: sed ponit q̄nq; p acino: q̄nq; p vua: q̄nq; p racemo. Et inuenit̄ aliq̄ masculini generis. Ut Deutero. xxxij. Botrus amaritudinis. Hic acinus est

Uua. est botrus vel granellum illud qō est in grano vue. ⁊ ōr de hoc acetū. ¶ Hec vua vue. ab humao es. qz intus est humida vel humore plena ⁊ succo ⁊ pingue dine. Et est vua ipm totū cum racemis acinis. ¶ Hic racemus mi. a ramus ōr id est paruus ramūculus cū vua: ⁊ est pars botri vel granum. ¶ Hic surculus

Palmes. li. diminutiuū de surcus qō est a surgum. ¶ Ramus mi. a radix cis ōr. vnde ramusculus li. ¶ Hic palmes tis est ramus vitis propter fecunditatē a palma dictus. Hec propago is. flagellum vitis de propago as. dicitur. ¶ Hec labrusca

Labrusca ce. est vitis siluestris. a labrū ōr ideo qz labrus. i. extremitatibus: vel agroꝝ finibus vel margimbus nascitur.

Uenter
Aluus/⁊ alueolus/est venter/ventriculusq;
Additur his vterus/pregnātibus appropriatus.
Uirginis est aluus/⁊ sic alendo vocata
Ex vtero dicti germani sunt vterini

¶ Ista nomina idem significant cum hoc nomine hic venter tris. Et dr venter a ventus ti. qr ventū concipiat. Et differr ab aluo ⁊ vtero. Nā alnus est illud receptaculum qđ recipit cibum: in quo sordes sunt ⁊ purgari solet. Uñ dr sic. quia abluatur. i. purgetur: ex ipo eñ sordes stercor desiunt. Differbnt.

¶ Uenter vero est qui acceptos cibos tegit ⁊ apparet extrinsecus scz pars exterior in qua est pinguedo ⁊ protenditur a pectore vsq ad inguinē: ⁊ est venter. qr p totum corpus vite alimenta transmutat vel accipit ventū. Uenter

¶ Uterus ppie est mulieris in quo cōcipit. Et dr vterus qr dupler sit ab vtraq in duas se diuisit partes vel qua interius impleatur fetu. Item a venter ventriculus li. diminutiuū. Uterus

¶ Hic vterus ri. ab vter vtra vtrū. vt superius dicitur: ⁊ est proprie mulier. scz locus conceptionis. Et ab vtero dicitur vterinus a. um. Et sunt vterini qui ex eodez vtero ⁊ diuersis partibus sūt geniti. qr vterus tñ mulieris est.

¶ Hec aluus alui ab aluo is. ⁊ est aluus que cibum recipit ⁊ purgari solet. vñ aluceolus li. diminutiuū. i. parnus aluus. Iste autor vult qr aluus dicatur ab alo alis: sed potius de abluo is. deriuatur. Aluus

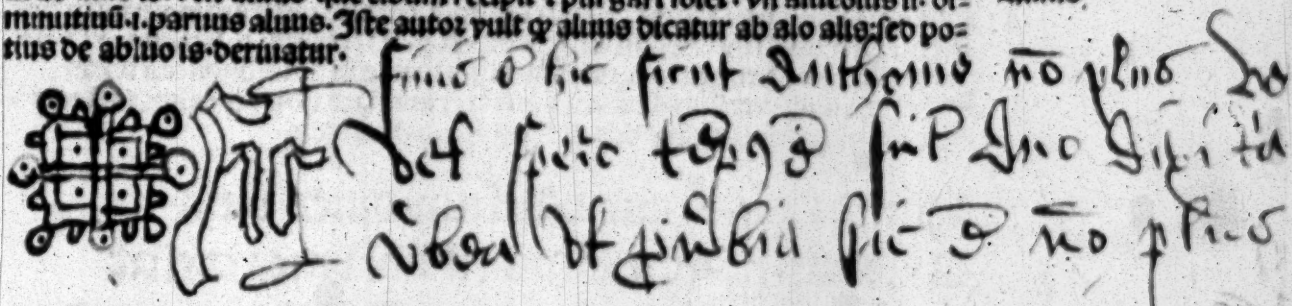

¶ Explicit liber synonymoz magistri Johannis de Garlandia vna cum expositiōe magistri Galfridi anglici / nouiter Londonii impressus Per me winandum de worde / cōmorantē ad signum solis in vico anglice the Fletstrete. Anno dñi M.cccccii. Die. xxiii. mensis Nouembris.

Hanniball Gamon

W · W · C
wynkyn · de · worde